

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\M\May Karel\May Karel - Na řece Zabu.pdb

PDB Name: Na řece Zabu
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 12.4.2007
Modification Date: 12.4.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Název: Na řece Zabu
Autor: Karel May
Nakladatelství: GÁBI, 1993

I. KAPITOLA

Přijížděli jsme od Serdaštu po pravém břehu malého Žábu. Později jsme se chystali odbočit, abychom se dostali do Arbely - města, proslaveného již za Alexandra Velikého.

Když říkám "my", myslím tím Jen dva lidi, totiž mne a mého malého a udatného há-džího Halefa Omara, který kdysi býval mým sluhou a věrným společníkem. Proč kdysi? Kmen Haddádů, který mého Halefa přijal do své náruče, ho přednedávnm zvolil za šejka. Haléřová důstojnost již nedovolovala podřizovat se nikomu, doprovázel mne tedy jen z věrné přichylnosti, nikoliv za mzdu.

Čtenáři mých cestopisů se jistě pamatují na tohoto malého a statečného mužička. Chtěli jsme si odpočinout několik dnů v Ar-bele, pak překročit řeku Tigris a navštívit kmen Haddádů na jejich džesirejských pastvinách.

V Serdaštu jsme se zdrželi jen dva dny. Osadu jsme našli ve zmatku a strachu, ponořenou do smutku. Dva dny před naším

příchodem zmizely ze Serdaštu tři dívky. Nestalo se to poprvé. Již loni na jaře odtamtud zmizely tři dívky beze stopy.

Vědělo se jen, že Serdašt není jediným místem, odkud dívky mizí.

Jelikož šlo o nejhezčí dívky z vesnice, usuzovalo se, že právě jejich krása se jim stala osudnou, a že nejde o žádnou náhodu, nýbrž o únos.

Šířily se zvěsti o Kyš Kapčijovi, lupiči dívek, který se údajně potlouká po okolí, aby uchvacoval pro vznešené harémy mladé a hezké dívky. Veškeré snahy najít jeho stopu byly marné.

Únos žen nebyl jen obyčejným otrokář-ským obchodem, ale skutečnou loupeží, zločinem, který se trestá smrtí. Kyš Kapčiji musel být neobyčejně odvážný a lstivý, musel mít hodně pomocníků, poněvadž nebylo v silách jednotlivce unést a dopravit do bezpečí tolik děvčat bez jediné stopy.

Jeho zločinné řemeslo muselo vynášet hodně, neboť od zákazu otrokářství vzrostla cena živého zboží několikanásobně. Poptávka byla daleko větší než nabídka. Otrokářství mohlo Tnadále kvést jen díky značné toleranci úředníků, kteří tento zločin stíhali jen velmi vlažně a ještě méně trestali. Není divu, neboť většina z nich patřila také mezi odběratele "živého masa".

Tedy dva dny před naším příchodem do osady zase zmizely tři dívky a pátrání po nich nepřineslo dosud žádné výsledky. A do toho jsme přišli my dva. Ihned po příchodu do Serdaštu jsme byli oba uchopeni vlečeni do místního sindanu, vězení a kdybych neměl sultánovou buyrultu, průvodní dopis, těžko bychom se odtud dostali se zdravou kůží.

Můj malý Halef byl hrozně rozčilen podezřením z únosu žen, z čehož nás vesničané obviňovali. Nemohl zapomenout na naše zatčení, stále o něm hovořil, zlověstně i prskal a ještě i nyní, když jsme jeli vedle

sebe podél břehu Žábu, řečnil horlivě: ^v "Jsi tak zamlklý, sidi! Jistě vzpomínáš, SlyBeho jsme se v Serdaštu dožili a tvůj hněv je jppak veliký, že nenalézáš slov. Já však mluvit Iflfnusím, jinak by mně praskla duše a tělo by liter's é mi rozletělo na kousky. My, že jsme lou-ifgpežníci žen? Není snad Hanneh, má žena, fe<" Jnejkrásnější květinou všech manželek? Mohl MSíbych snad nalézt lepši? Já že bych kradl v řzeny, které nepotřebuji? Já, slavný hádží Hálef Omar, nejvyšší šejk Haddádů, já mám < být padouchem a lupičem děvčat? A ty, který .> dosud nejsi ženat, ty, jehož srdce nezná man-I žejství, ty jsi byl také strčen do sindanu! B Mašalláh! Je to vskutku zázrak, že jsme Serdašt nesrovnali se zemí! Skolili jsme ne-Jednoho lva, stříleli jsme na černé levharty, bojovali jsme se stovkami nepřátel a vždy jsme zvítězili. Známe všechny vědy, přebývají ; v nás pojmy všech učeností, největší hrdi-íiové žebřali o naše odpuštění, nejvyšší úředníci panovníků se dožadovali našeho přátelství - a - a sotva jsme vešli do této osady hlouposti, do tohoto bydlíště lebek bez mozků, byli jsme vlečeni do špinavého vězení. Byl bych se tomu bránil do poslední kapky krve! Ale ty jsi však zachoval takový klid, že jsem také ovládnul svůj vztek a nedopustil jsem, aby se rozlil přívál mé zlosti. Ať Alláh vyškrtne tuto osadu z povrchu země a spálí všem zdejšímu mužům kníry a vousy, aby každý, kdo potká Serdašt'ana, ihned zvolal: "di eb alek, hanba tobě!". Nemám pravdu, sidi?"

Halef měl neobyčejnou představu o cti. Mne považoval za nejvýtečnějšího člověka na zeměkouli a v hloubce své duše věřil, že je přinejmenším druhým nejvýtečnějším po mně. Mohl jsem se divit, že se zlobil na bez-. praví, jimž se proti nám v Serdaštu provinili? Kdybych mu odporoval, musel bych poslouchat nekonečně dlouhé výčitky z jeho výmluvných

úst. Proto jsem odvětil:

"Máš pravdu, Halefe. Jsi však přívržencem víry, která všechna příkoří předurčuje v knize života. Nemohli jsme tedy vězení uniknout, bylo nám předurčeno. Měli bychom se tedy zachovat podle tvé víry a pomlčet o tom, co se už změnit nedá a nedalo."

"Tvá slova jsou pravdivá, sidi, a proto se můj jazyk Serdaštu již ani nedotkne? Ale můj kůň žízni a slunce připaluje. Nezastavíme se, sidi, aby jsme mohli napojit zvířata?"

"Souhlasím. Můžeme zkusit ulovit nějakou rybu k večeři. Nepředpokládám, že by nám dnes přišla na mušku nějaké gazela."

Vyhledali jsme u břehu Žábu stinný kout a sestoupili jsme z koni. Halef uřízl dlouhý prut z křoví, upevnil na něj udici a oddal se vášnivě rybolovu. Měl štěstí, Za poměrně krátkou dobu se mu podařilo nalovit tolik ryb, že jsme si je mohli vzít i do zásoby.

Právě jsme balili vykuchané ryby do šťavnatých listů divoké dýně, když jsme zaslechli dusot kopyt, který přicházel proti proudu řeky. Brzy nato se z houštin říčního oblouku vynořil osamělý jezdec. Vedl za sebou za uzdu nákladního koně.

Když nás spatřil, byl nejen překvapený, ale i polekaný. Patrně neočekával, že by se v této pustině mohl setkat s lidmi. Brzy se však vzpamatoval, vztyčil pravici až k hrudi a pozdravil:

"Sabahinis hajr dá, dobrý den, páni! Ať vám Alláh dopřeje pokoje a dodá nových sil vašim údům."

Odpověděli jsme na jeho pozdrav rovněž turečtinou, kterou nás přichází oslovil. Měřil si nás pátravě a bystře a pokračoval:

"Mé srdce je naplněné radostí z našeho setkání. Odkud vedou vaše kroky?"

"Ze Serdaštu," odpověděl jsem.

"A kam jedete?"

"Do Arbely."

"Máte před sebou ještě dalekou cestu a jednáte dobře, když dopráváte zvířatům krátký odpočinek. Já z Arbely přijíždím a mám již zemdleného koně. Dovolíte mi, abych u vás sestoupil a dopřál si chvíli oddychu?"

"Každý dobrý člověk je nám vítán!"

"Doufám, že mne nebudete považovat za špatného člověka."

Sestoupil z koně a posadil se k nám. Úmyslně jsem neodpověděl na jeho poslední otázku, protože se mi nelíbil jeho pohled.

Přichází byl hubený a kostnatý dlouhán. Na hlavě měl pouze fez. Byl posunutý daleko do týla, čímž odkrýval úzké a velmi nízké čelo. Tenký a štětinatý knír mu visel přes zsinálé rty. Nad knírem čněl směle vypouklý orlí nos, po jehož obou stranách se skrývaly lstivé oči pod přimknutými víčky. Silně vyvinuté čelisti a široce vypnutá brada poukazovaly na sobeckost a bezohlednost, kdežto horní polovina tváře byla vzorem pro utajovanou zchytralost a úskočnost.

"Když není tento muž Arménem, pak není na světě jediného Arména," pomyslel jsem si.

Žid přelstí deset křesťanů. Yankee vstříc padesát Židů do kapsy, ale jeden jediný Armén předčí i sto Yankeeů - tak se to všude ve světě říká a já jsem se přesvědčil, že i když toto rčení je přehnané, má přece jen pravdivý podklad. Kdo cestoval Orientem s očima dokořán, jistě mi dá za pravdu.

Kde se objeví nějaký uskok nebo zrada, vždycky v tom vězí jestřábí nos se širokým chrípím nějakého Arména. Když se zdráhá nejprohnanější z prolhaných Řeků provést nějakou nekalost, vždy se nalezne Armén, který se toho neštítí, jen když získá hříšnou mzdu.

Tím nechci říct, že se to týká všech Arménů! Při mých potulkách jsem poznal také několik poctivých, hodných a spolehlivých příslušníků tohoto národa. Ale kdo zná zdejší poměry, ví, že mezi deseti, kteří jsou za peníze všeho schopni, je šest nebo sedm Arménů.

Nejhorší na věci je to, že Arméni jsou

křesťané. Nejednou se mi stalo, že mne muslimové neměli v lásce jen proto, že měli své smutné zkušenosti s Armény. Nemám rád arménský typ a proto jsem zkrátka neměl chuť použít se s ním do rozhovoru a odkrývat před ním cíl naší cesty a naše záměry.

Mluvka Halef by se však necítil ve své kůži, kdyby jen seděl vedle něho a nemluvil s ním. Viděl, že si nás cizinec ustavičně prohlíží. Zlobilo ho to a proto řekl:

"Díváš se na nás, jako pták na červy, které by rád sežral. Vedle mne sedí můj sidi, slavný emir Kára ben Nemsí efendi, který umí všechno a nebojí se žádného lva. Je nejsilnějším mezi siláky, nejchytřejším mezi chytráky a ještě nespátril protivníka, který by mu odolal nebo nad ním zvítězil. A já jsem hádží Halef Omar ben Hádží Abúl Abbás ibn Hádží Dávúd al Gosara, nejvyšší šejk Haddádů. Když chceš slyšet o mých činech, jdi k táborovým ohnům a do stanů svobodných Arabů a Kurdů. Tam se dozvíš, s kým zde sedíš ve stínu."

Každý Arab mluví květnatě, šťavnatě, nabubřele a chvástavě a můj malý Halef se v tomto způsobu mluvy přímo vyžíval, zvláště když mluvil o mně nebo o sobě.

Armén se lehounce ušklíbl a ironicky odvětil:

"Alláh il Alláh! Jaká je to pro mne čest sedět ve společnosti dvou tak znamenitých mužů! Jsem šťastný, že můžu sedět ve vašem stínu."

"Rozevři tedy svou hubu a řekni také kdo

a co, odkud a kam. Slyšels naše jména a zdvořilost ti káže neotálet a vyklopit své jméno, abychom se navzájem znali."

"Přicházím z Diarbekru. Jsem bazirgan, obchodník, a jmenuji se Dávúd Sulejman."

"Muslim?"

"Ne. Arménský křesťan, ale přiznávám se, že mi je vaše náboženství milejší, než mé vlastní."

"Hm!" zvolal jsem. "Jen katův holomek může takto mluvit! Seber se a jdi pryč! Jsem také křesťan a nenechám si pomlouvat mou víru!"

"Nebesa! Také křesťan!" zvolal polekán. "Odpusť, efendi! My chudí obchodníci jsme nuceni často se rvát o svou víru. Proto se nediv, zeji raději tajíme."

"Ty jsi svou víru nezatajoval, nýbrž ji hanil. A křesťan se toho nesmí dopouštět ani ve smrtelném nebezpečí. Opovrhuji tebou!"

"Nebudeš mnou opovrhovat, když uvidíš, co všechno ti můžu prodat. Počkej na okamžik!"

Vstal, kráčel k nákladnímu koni a vrátil se s krabicí. Znovu usedl vedle nás a otevřel ji. V krabici bylo mnoho lahviček. Jednu vyndal a vybídnul mne:

"Prohlédni si tuto lahvičku a uhadni, co obsahuje. Jistě mi za ni nabídneš mnoho, velmi mnoho peněz."

I když jsem se před chvílí rozhodl, že s ním už nebudu mluvit, neodolal jsem. Byl jsem přesvědčen, že s tímto zbožím se pojí nějaký podvod, a proto ve mně procitl zájem ho odhalit. Přijal jsem lahvičku, která obsahovala nějakou tekutinu. Na etiketě byl nápis "Jag kus, svatý olej" a zátka byla zapečetěna. Na pečeti byl arabský nápis, ale tak malý, že byl sotva viditelný. Bylo tam slovo "Musa, Mojžíš" a "Wardan". Ihned jsem se podíval na Arménovu ruku - měl na pravém ukazováku pečetní prsten stejného tvaru a velikosti jako plocha pečeti. Rytinu jsem sice nerozeznal, ale tušil jsem, co obsahuje.

"Nuže? Co s tím?" tázal se.

"Je to nějaký olej," řekl jsem.

"Ale jaký?"

"Prachobyčejný!"

"Mýlíš se! Je to svatý olej. Vyrobil jej a vlastní rukou zabalil a zapečetil svatý Ka-tholikos v Ečmiadzinu na Araratě."

"Od svatého Katholikose?"

"Ano. Jeho vlastní pečeť a podpis..."

"Ty ho prodáváš?"

"Jsem jediný obchodník, kterému to svatý Katholikos dovolil."

"Takže si ho můžu koupit?"

"Ano."

"Za kolik?"

"Cena je vysoká, protože každý mrtvý, který je tímto olejem pomazán, se dostane rovnou do nebe. Stojí vlastně dvě stě piastrů, ale já ti ho přenechám za sto padesát."

Tedy asi třicet čtyři rakouských korun za několik kapek obyčejného oleje, který nestál ani halíř. Vrátil jsem mu lahvičku a řekl jsem:

"Vezmi šiji zpátky. Já ji nechci."

"Proč? Zdá se ti drahá? Co mi za ni nabízíš?"

"Nic. Vůbec nic."

"Nic? Bože! Za olej, jehož pomazání dláždí cestu do nebe?"

"Snad tím nemyslíš obsah této lahvičky?"

"Ovšem!"

"Podvod!"

"Podvod? To se odvažuješ tvrdit?"

"Ano. Čtyřikrát jsem byl Ečmiadzinu. Byl jsem tam za svého pobytu ve vesnici Wag-harčabad. Znáám Katholikosa! Mne neoklameš!"

"Vždyť je na pečeti jeho jméno!"

"Ty si myslíš, že neumím číst? Jméno na pečeti je Musa Wardan a předpokládám, že je to tvé pravé jméno."

"Šlíš? Mé jméno?"

"Ano. Ukaž!"

Popadnul jsem ho rychle za ruku, přitáhnul jsem jí k sobě a pohlédl jsem na prsten.

"Komu patří tento prsten?" tázal jsem se.

"Komu by... Mně!"

"Souhlasí, je na něm jméno Musa Wardan. Jsi obvyčejný podvodník a rouhač. Už s tebou nechci ztratit ani slovo! Odejdi!"

"Mírní se, efendi!" pravil výhružně a sáhnul si k opasku. "I když se ten malý muž chlubil, jak jste stateční a nepřemohitelní, já se vás nebojím!"

"Jen nech svůj nůž tam, kde je. Jinak ti rozplácnu ten tvůj jestřábí nos tak, že té lidi budou považovat za boghač - kukuřičnou placku. Jmenuješ se údajně Dáwúd Sulej-rtian, ale na prstenu máš vyryto Musa Wardan. Není to podvod?

A prý sám Katholikos ti plní a pečeti lahvičky... Nebuď směšný! Tvá víra ti přece nedovoluje, aby byly pomazané mrtvoly obyčejných lidí, pomazávají se jen mrtvoly knězi. A ty tento olej nabízíš každému na potkání. Teď víš, že znám učení i zvyky vaší víry. i když mně do ní nic není. Mne neobelžeš!"

"Cože? Nic ti do ní není? Ty nejsi ajirmaki, rozkolník, jako já?"

"Ne!"

"Ať tě pohltní peklo, ty raiisi, kaciri! Budu se muset třikrát umýt, poněvadž jsi mne znečistil pohledem!"

Vztyčil se, ale ihned zase seděl. V okamžiku, když se zvednul, stál jsem již také a vsadil jsem mu takový pohlavek, že se poroučel k zemi. Znovu se vymrštil s vytaseným nožem, ale Halef mu opřel o nos nataženou pistoli a zahrozil:

"Pryč s nožem, padouchu, nebo ti prošpikuji stěva, že ti kulky uvážnou uprostřed duše. Když si myslíš, že jsme

hlupáci, kteří se dají od tebe pomazat, tak se ti jenom smějí. Ano, klidně se umyj, ale ne třikrát, nýbrž stokrát, abys nesmrđel spinou, kterou jsi vnesl do tohoto stínu. Tvůj vnitřek je tak nečistý, že ti smrad vyráží všemi tělesnými průduchy."

Armén překvapením upustil nůž a chtěl něco říct. K tomu se však nedostal, neboť jsme zase zaslechli dunění koňských kopyt, teď ale ze směru, odkud jsme přijeli.

A za chvíli jsme zahlédli osm jezdců v perském oděvu. Byli zřejmě překvapeni tímto neočekávaným setkáním, a proto zarazili koně. Jejich vůdce, muž mezi čtyřicítkou

a padesátkou, pěkného vzrůstu a mohutných vousů, se přísně zamračil a tázal se, aniž by pozdravil:

"Co jste zač, mužové, a co tu děláte?"

Řekl to tónem, který se mi vůbec nezamlouval. Ještě méně se to líbilo malému po-pudlivému Halěfovi, který také nemeškal a hněvivě odvětil:

"Kdo jsi, že se nás opovažuješ podrobovat výslechu? Kdo je tvůj otec a otec tvého otce? Vidím, že tě nikdo nenaučil slušně mluvit s lidmi, které neznáš a kteří jsou zvyklí vyžadovat zdvořilost a úctu?"

"Podívejte se na toho malého chlapíka!" usmál se cizinec. "Vypíná se jako obr, i když mně nesahá ani k loktům. Co kdybychom mu ucpali tu jeho nevymáchanou hubu?"

Halef byl sice vznětlivý již od přírody, ale nic s ním nedovedlo tak zacloumat, jako nárážky na jeho poněkud menší vzrůst. Okamžitě vytáhl nůž a obořil se na Peršana:

"Mně zacpat hubu? K tomu by tady museli být jiní lidi, než vy. Jen sestup z toho svého kozího hřebce, "kterého omylem považuješ za koně a zkus to! Když máš tolik odvahy, kolik slov, tas nůž a boj se mnou! Pak se dozvíš kdo koho umlčí!"

"Ano, již jdu! Stejně jste nám podezřelí, že náležíte k zlosynům, po kterých pátráme. Když se řádně neprokážete, protáhne vás drolb šlachy."

Seskočil s koně a jeho průvodci jej následovali. V příštím okamžiku nás obklíčili. Peršan přistoupil ke mně, položil ruku na mé rameno, pokusil se mnou zatřást a poručil:

"Řekneš mně ihned své jméno! Chci vědět kdo jsi a co tady pohledáváš!"

Ponechal jsem zatím jeho ruku na mém rameni a klidně jsem pravil:

"Zdá se mi, že jsi Peršan. Obyvatelé tvé země překypují zdvořilostí! Chceš tento zvyk svých krajanů potřísnit hanbou?"

Můj klidný pohled a přímá odpověď způsobily, že spustil ruku z mého ramene a pronesl již zdvořileji:

"Hledám muže, kterého chceme zatknout. Sledujeme jeho stopu, a protože jsem vás dopadl v tomto zákoutí, musíš mi říct, kdo jsi!"

"Že musím? Dosud neznám na světě nikoho, kdo by mne k něčemu donutil."

"Tedy dnes takového poznáš!"

"Snad ne tebe?"

"Ano."

"Tak to zkus!"

Nesáhnul jsem po zbrani - ani jsem se nepohnul. Jen jsem se mu zadíval pronikavě do očí, že mimoděk ustoupil a spíše udiveně, než zlostně zvolal:

"Stojiš, jako kdyby ti nic nehrozilo!"

"Protože tu vskutku není nikdo, kdo by mne mohl ohrozit. Tvá ústa vyřkla slova urážky, odpověděl jsem ti zdvořile a přeji si, abychom v tomto tónu i nadále pokračovali. Nepřeji si to kvůli sobě, nýbrž kvůli tobě. Já jsem byl na tomto místě dřív než ty. Když má tady někdo právo na otázky, tak to nejsi ty, ale já! Ostatně, pokud jsi si nevšiml, nejsi už v Persii, nýbrž v Turecku. Stojím ve stínu padišáha, mám jeho buyrultu. Jaké zplnomocnění máš ty, abys mne mohl vyslýchat?"

"Jsem Mirza Muzaffar, merd adalet, policejní komisar, z Jaltemiru."

Lhostejně jsem mávl rukou a odpověděl jsem:

"I kdybys byl vezír adalet, ministr spravedlnosti říše stříbrného lva, nevyvoláš u mne žádný dojem. Ani tvůj šach nemá zde, na půdě Turecka, více práva někomu poroučet, než já, který stojím ve stínu padišáha. Ale jelikož jsi mi řekl své jméno, dozvíš se i ty naše. Muž po mém boku, co se ti prve tak neohroženě postavil, je hádží Halef Omar, statečný a nepřemožitelný šejk Had-dádů. Alláh mu sice propůjčil menší tělo, za to mu však přidal sílu a jeho duši odvalu a bystrost. A já jsem Kára ben Nemsí efendi..."

"Kára ben Nemsí efendi?" přerušil mne rychle. "Tys byl dnes v Serdaštu?"

"Ano."

"Slyšel jsem o tobě. Ty jsi ten cizinec, který řídil boj Haddádů proti Ubajdům ve Vádí Daradž - Údolí stupňů, kde jste zajali všechny nepřátele bez boje?"

"Ano."

"Odpusť, emire, že jsem tě urazil! Věřím v tvé odpuštění, když se dozvíš, proč je mé srdce zachváčeno hněvem. Sám Alláh chtěl, abych tě potkal. Ty jsi právě ten muž, kterého pomoc a radu potřebuji. Jistě jsi už v Serdaštu slyšel o Kyš Kapčiji - lupiči dívek. Ten zlosyn byl u nás, v Jaltemiru, a unesl mou dceru, světlo a radost mých očí. Jeden z mých sluhů zaslechl přitom několik slov, z nichž se dalo usoudit, že jeho cesta povede přes Serdašt k malému Žábu. Proto jsme se pustili tímto směrem, abychom neztratili jeho stopu. V Serdaštu jsem se dozvěděl, že i tady unesl Kyš Kapčiji tři dívky. Vím, že tě tam obtěžovali. Dovol nám, abychom si k tobě přisedli a poradili se s tebou. Kdo je ten muž, který se opírá o svého koně a jehož jméno jsi mně dosud neřekl?"

"Nepatří k nám. Přišel, aby si odpočinul. Poněvadž nás však obelhal a řekl nám nepravé jméno, vyzval jsem ho, aby nás opustil. Říkal, že je arménský obchodník. Přichází z Diarbekru a hodlá navštívit Serdašt."

"Armén? Tedy džaur? Alláh ať ho zatratí! Ať rychle odtáhne, jinak mu naše biče ukáží cestu! Tito křesťané nás omamují svým smradem a když přijde pravověrný muslim blízko k takovému psovi, znečistí se a musí se umýt, i kdyby se tohoto psa nedotkl."

Armén stál u svých koní a bystře pozoroval Peršana. Vysedl do sedla, chopil nákladního koně za uzdu a pravil uštěpačně:

"Když vskutku věříte tomu, že dotyk křesťana znečišťuje, tak se raději rychle vzdám. Stejně se však budeš muset umýt, Mirzo Muzaffare, jelikož i Kára ben Nemsí je křesťanem, tudíž džauzem. A ty jsi stál nejen v jeho blízkosti, ale ses ho i dotýkal. Kéž by ti Alláh dovolil chytit Kyš Kapčijiho! Dej si však pozor, ať se nedostaneš do jeho rukou!"

Poslední Arménova slova, která vyslovil při odjezdu, zněla výhružně, ale Peršan jakoby je ani neslyšel. Obrátil se ke mně ustrašeně a zeptal se:

"Co je pravdy na blábolech tohoto padoucha, emire? Haddádové nejsou sice slity jako my, ale vyznávají přece Mohameda, proroka, a ten, kterému jsou vděční za své velké vítězství nad nepřáteli, nemůže být přece křesťanským psem!"

"Psem zajisté není, ale křesťanem ano!" odpověděl jsem s úsměvem.

Peršan odstoupil z mé blízkosti a tázal se: "Tedy přece je to pravda... nebo žertuješ?" "Je to pravda. Jsem křesťanem a nikdy jsem to nezapíral."

"Afgahan, běda! Dotýkal jsem se tě a jsem tedy víc znečištěn, než kdybych spadl do hufy el harach, hromady hnoje. Proč jsi to dopustil? Proč jsi mě včas nevaroval?"

"Vybízel jsem tě snad, abys ses mne dotýkal? Myslíš vskutku, že by jsi se mohl znečistit pouhým dotykem mého oděvu? A neuvědomuješ si, jaká urážka spočívá ve tvé otázce? Kdyby mohl být někdo z nás dvou dotykem toho druhého znečištěn, byl bych to spíše já, který by se měl střežit tebe!" "Alláhu! Taková drzost! Budeme..." Tentokrát ho přerušil můj dobrý Halef, jenž vytasil své bambitky, přistoupil k Perša-novi a křičel:

"Nic nebudeš a nic nebudete! Rozumíš! Považuješ nás za ubožáky, jakým byl Armén, jenž -vzal nohy na ramena? Můj sidi není žádným zbabělým a úskočným Arménem, ale udatným Almánim, který ještě nikdy neukázal žádnému nepříteli svá záda. Když jsi už o něm slyšel, jak jsi sám říkal, mohl bys vědět, že má kouzelnou pušku, před níž se ihned rozuteče sto i více nepřátel. Střílí bez

nabíjení nesčíslněkrát! Když bude chtít, za několik okamžiků se budou válet vaše zdechliny v trávě. Jsme sice jen dva, ale nebojíme se ničeho a nikoho. Ať se nikdo z vás neopovazuje sahat po zbraní! Jinak by vám musely ukázat naše zbraně cestu k es širetu - mostu, který vede do propasti smrti."

Za proslovu Halefa jsem vytáhl revolvery a natáhl kohoutky. O těchto dvou malých zbraních a o mých dvou puškách, kterým se divili i mí přátelé, se šířily zde, na perských hranicích, nejrůznější pověsti.

Mirza Muzaffar ustoupil ještě dál a pravil:

"Nemusíš nám vyhrožovat. Nebojíme se a nechceme se s vámi přit. Vysedněte na koně a klidně odjeďte! Prokážeme vám milost a nebudeme vás klást žádné překážky."

"Milost?" smál se Halef. "Zde udělujeme milost my a nikdo jiný! Byli jsme zde před vámi a zůstaneme tak dlouho, dokud se nám tu bude líbit. Vy však budete muset vypadnout. Dáváme vám k tomu jen minutu. Když se včas neuklidíte, budou s vámi hovořit naše kulky a pak se konečně dozvíte, je-li slavný Kára ben Nemsí efendi křesťanským psem, jehož blízkost někoho znečišťuje."

Několika rychlými kroky vystoupil z kruhu Peršanů, jimž jsme byli sevřeni a já se řídil jeho moudrým příkladem. Peršané viděli, že na ně míříme ze čtyř hlavních a byli přesvědčeni, že to myslíme se střílením smrtelně vážně.

Jejich vůdce se rovněž neodvážil odporovat. Odebral se ke svému koni a vyzval hlasitě své společníky:

"Poďte, pojedeme dále! Nemusíme odpočívat právě na tomto místě."

Vysedli na koně, mumlali nějaké kletby a jejich pohledy nevěštily nic dobrého. Jakmile zmizeli za houštinou, Mirza Muzaffar se vrátil a volal na nás:

"Tentokrát jste se chopili zbraní dříve než my, ale příště tomu bude naopak! Ať vás Alláh oba zatratí, vy prašiví psi!"

Pak zmizel i on, protože se obával našich výstřelů.

"Sidi, mám za něj vyrazit a poslat za ním olověný pozdrav?" tázal se Halef.

"Ne."

"Ale - vždyť nás urážel a rouhal se!"

"Jen ho nech, ať běží! Takové rouhání obvykle padá na hlavu toho, kdo jej vyřknul. Křesťan se nemstí. Pomsta je v rukou božích."

Poslat kulku za otcem, jenž stíhal únosce své dcery, by bylo vraždou, i když on by s námi nedělal žádné cavyky, kdyby jsme se dostali do jeho rukou. Existují i u šiitů lidi, kteří jsou ke křesťanům ještě nepřátelštější, než perští sunité.

Vzdálili jsme se od houštin tak daleko, aby jsme se mohli přesvědčit, jestli lidé Mirzy Muzaffara nemají nějaké boční úmysly. Nic tomu nenásvědčovalo. Tu se náhle ozval Halef: ; "Něco mne právě napadlo, sidi, a protože tvému zraku nikdy nic neujde, jistě jsi to viděl také."

"Copak?"

"Pohledy, kterými měřil Armén Peršany."

"Máš pravdu, všiml jsem si těch pohledů

a zároveň zaslechl i pohrůžku, které Peršané nevěnovali pozornost."

"Co tomu říkáš?"

"Zdá se mi to podezřelé."

"Hm! Co když je v nějaké spojitosti s Kyš Kapčijim?"

"Je to celkem pravděpodobné, jinak by se sotva odvážil takto hrozit."

"A co když je on sám tím lupičem?"

"Když ne lupičem, tak jeho pomocníkem určitě!"

"Jak to?"

"Lhal, podváděl, je to nesvědomitý a bezbožný padouch. Neváží si náboženství a takoví lidé jsou všeho schopni. Kyš Kapčiji potřebuje přece lidi, kteří za něho slídí a vyzvídají, kde jsou hezké dívky a jak se jich zmocnit. Potulný kramář se k tomu hodí nejlépe."

"Alke vždyť říkal, že má namířeno do Ser-daštu. Co by tam dělal lupič dívek? Je přece nebezpečné se vracet do míst, kde již jednou loupil."

"Odkud víš, že chce zrovna do Serdaštu? Co když nás chtěl jen obelhat?"

"Odjel přece tím směrem!"

"Aby nás oklamal. Ujížděl sice směrem k osadě, ale jistě se vrátil oklikou."

"Proč?"

"Poslal ho Kyš Kapčiji, aby vyzvěděl, kolik lidí se vypravilo k jeho stíhání. Zde se setkal s Peršany, a proto si pospíší, aby to rychle oznámil svému společníkovi."

"Och! Musíme rychle vyrazit!"

"Kam?"

"Za Peršany."

"A proč?"

"Abychom jim dali výstrahu!"

"Milý Haléře! Velice rád si hraješ na zachránce!"

"Od koho jsem se to naučil, sidi? Přece od tebe!"

"Zasluhují si však tito Peršané, abychom se kvůli nim namáhali?"

"Nezasluhují, poněvadž nás urazili. Ale nepřátelům musíme odpouštět. Tak jsi mne to učil, sidi."

"Ano. Tak smýšlí a jedná každý dobrý křesťan. Halefe, ty však nejsi křesťan!"

"Už toho nech, sidi! Přece víš, jaké pocity a myšlenky přebývají v srdci tvého věrného a oddaného Halefa! Ano, byly doby, tam na Sahaře, když jsem byl ještě tvým sluhou, tam jsem se tě snažil obrátit na naši víru. Tehdy jsem ještě věřil, že se křesťan nemůže dostat do nebe. Ale měl jsem tě rád, sidi, a chtěl jsem tě vidět po smrti v nebi vedle sebe. Proto jsem ti dělal výklady o koránu. A ty jsi se vždy jen usmíval, tak přívětivě a tiše, jak to umíš jen ty! Nikdy jsi se se mnou nehádal o otázkách víry, ale svým smýšlením a jednáním jsi mně stále víc a víc dokazoval, že křesťanství stojí v mnoha věcech nad islámem. Proto teď vím, že vyhovíš mé prosbě a vydáš se za Peršany."

"Máš pravdu, Halefe, vyrazíme za nimi, i když vím, že naše výstraha bude k ničemu. Utržíme jen výsměch."

"Nevadí! Splníme svou povinnost a můžeme s čistým svědomím pokračovat v naší cestě. Pojedeme tedy?"

"Ano, ihned!"

Vysedli jsme na koně a pustili jsme se k západu, po stopách Peršanů. Jeli jsme rychle a brzy jsme je dohnali. Byli jsme už celkem blízko, když nás spatřili. Ohlédlí se, až když uslyšeli funění našich koní. Na pokyn svého vůdce zarazili koně a namířili na nás své pušky.

"Stůjte, jinak budeme střílet!" volal na nás Mirza Muzaffar. "Už jsem říkal, že s prašivými psy nechceme mít nic společného a teď máme zbraně v rukou my! Když sáhnete po zbraních, vystřelíme!"

Bylo to tak. Byli jsme jim vydáni napospas, ale jen proto, že jsme měli dobré úmysly. Přeslechnul jsem i tuto urážku a odpověděl jsem klidně:

"Právě proto, že jsem křesťan, přicházím odplatit zlo dobrem. Chci tě varovat."

"Před kým?"

"Před Arménem, s nímž jste se setkali."

"Proč?"

"Přemýšleli jsme o něm a myslíme si, že je spojencem Kyš Kapčijiho."

"Lžeš!"

"Nelžu! Je ovšem možné, že se mýlíme. Vzpomeň si na jeho poslední slova! Vyhrožoval ti."

"To je mi lhostejné!"

"Kdo takto hrozí, většinou ví, že může svou hrozbu splnit! Sám jistě ne, a proto se dá soudit, že má společníky."

"Smějeme se Arménovi i jeho lidem!"

"Kyš Kapčijovi také?"

"Jemu také. Dohoníme ho, pošleme jeho

lidi do pekla a Jeho přivážeme ke koňskému ocasu! A vy se klidte, jinak vás dám postřílet!"

"Nebud' tak svěhlavý, Mirzo Muzaffare! Lupič dívek je jistě muž, s kterým se ty a tvá družina nemůže ani rovnat. Když ho Armén varoval, nemůžete ho překvapit, spíš naopak, on může..."

"Mlč, pse!" přerušil mne. "Jak se opovažuješ, džaure, poučovat pravověrné? Nevidíš snad, že má puška ti míří přímo na prsa? Obrat' okamžitě koně a jeď, jinak stisknu spoušť."

"Dobrá, ať je po tvém! O tom psovi si pohovoříme později."

Pobídlí jsme koně ostruhami, obloukem jsme se vyhnuli Peršanům a pokračovali jsme dále podél břehu.

"Měls pravdu, sidi," ozval se Halef, "nejen, že nás nevyslechli, ještě nás i potupili. Vykonali jsme svou povinnost a teď ať jejich hloupost na ně dopadne celou svou tíhou!"

Jeli jsme asi půl hodiny, když jsme spatřili stopy, které se táhly napravo od nás a směřovaly k řece. Zastavili jsme se a sestoupili s koni.

"Docela čerstvá stopa!" konstatoval Halef. "Komu asi patří?"

"Arménovi," pravil jsem stručně.

"Mašalláh! Myslíš to vážně?"

"Nemyslím, vím. Stopa mluví zřetelně."

"Vyznáš se ve stopách lépe než já, sidi, a nejspíš máš pravdu."

"Podívej se na hloubku stopy. Kůň uháněl

největší rychlostí. Armén nejede daleko. Roz-jedLigšpe za ním."

"Sidi, uvaž to, neměli bychom nejdřív vypátrat jak je daleko tábor lupičů?"

"Ne. Jeďme! Nebo se snad bojíš?"

"Ne - a stokrát ne! Ale nutnost velí, abychom se měli na pozoru a jeli velmi opatrně. Jen kdybychom věděli, kde se utábořili!"

"Nepotřebujeme to vědět."

"Proč ne?"

"Protože nám jde jen o to, jak se vyhnout jejich útoku."

"Právě proto bych rád věděl, kde táboří."

"To nám je přece jedno. Nás zajímá, jen to, kde se skrývají - a ne jejich ležení."

"V tom je nějaký rozdíl?"

"Samozřejmě. A podstatný."

"Jak to?"

"Myslím si, že se nás nechystají přepadnout v místech, kde ukrývají unesené dívky. Ani nás, ani Peršany, příliš blízko ke své skrýši nepustí. Na to vem jed!"

"Myslíš tedy, že nám vyjeli vstříc?"

"Docela jistě."

"To však znamená, že na ně můžeme narazit každým okamžikem!"

"Ovšem křoviska se táhnou před námi od řeky hluboko do stepí. Lupiči se nám pravděpodobně budou snažit zakrýt výhled. A vidíš ten zelený výběžek? Jestli k němu včas dorazíme, budeme mít lepší a volnější výhled. Budu moci použít dalekohled a pak už nás nemůžou překvapit."

"Můžu se tě ještě na něco zeptat, sidi?"

"Zajisté!"

"Peršané mne už nezajímají, protože nás uráželi. Aleje mi líto unesených dívek."

"Mně taky!"

"Jen si pomysli! Kdyby byla moje Hanneh, nejkrásnější a nejlíbeznější květina země, unesena, umřela by žalem! Hledal bych jí po celém světě, abych ji vysvobodil."

"Chceš si tedy zahrát na osvoboditele?"

"Ano."

"Hm! Do čeho komu nic není, nemá se do toho plést, milý Halefe!"

"To říkáš právě ty, sidi? Nechceš se smilovat nad ubohými, nešťastnými dívkami?"

"Ne."

"A proč?"

"Především proto, že mně na nich vůbec nezáleží, neboť jsou dcerami šiitských otců a kromě toho je to velmi nebezpečná záležitost. Myslím si, že Kyš Kapčiji je obklopený lidmi, kteří se nebojí ani čerta."

Haíef zarazil koně.

"Tohle mluvíš ty, sidi, a ještě se chlubíš svým křesťanstvím?" osopil se na mně vztekle. "Styď se! Od kdy má vlastně hádží Kára ben Nemsí efendi strach před někým?"

Až teď si všiml mého úsměvu, s kterým jsem poslouchal jeho výlevy. Okamžitě zarazil své kázání a plesknul se do čela.

"Alláh il Alláh! Stárnu a jsem čím dál, tím pitomější! Jako bych tě neznal, sidi! Dělá, jako by se mu nechtělo a tajně hoří touhou po osvobození dívek. Prý dcery šiitských rodičů! Na to se nikdy neptá! Táže se křesťan po náboženství těch, kterým chce pomoci? Že mu na nich nezáleží! Tvé srdce

naslouchá stejné všem lidem, kteří jsou v nouzi a potřebují tvou pomoc! A nebezpečí! Hahaha! Nějaký Kyš Kapčiji nám má nahnat strach? Snad jsme již dokázali i jiné věci, než osvobodit několik ubohých dívek! A lidi, kteří se ani čerta nebojí! A my se ho snad bojíme? Kdy jsme počítali své nepřátele? Trochu lstivosti a zchytralosti bylo pro nás vždy výhodnější, než statečnost a odvaha tisíců nepřátel, kteří měli změkklé mozky. Oho! Sidi, ty se zase přetvařuješ! Já moc dobře vím, že unesené dívky vrátíš rodičům!"

"Vrátím, když to bude možné."

"Proč by nebylo! Bude možné! A i kdyby nebylo možné, udělá se to tak, aby to bylo možné! Nemůžeme je přece nechat v bryndě bez toho, abychom se aspoň nepokusili o jejich záchranu."

"Ale kdo strká nos do věcí, do kterých mu nic není, musí počítat i s tím, že o něj přijde!"

"Nemluv tak, pane! Nechce se mi poslouchat takové řeči. Je nutné ty dívky vysvobodit? Je! Zahynuli jsme někdy? Ne! Rád bych poznal takové nebezpečí, které by nás bylo schopné zničit. A ten Kyš Kapčiji? Jen ať se odváží přijít!

Zakroutím mu krkem! Proběhli jsme jednou ohněm a nespálili se, sletěli jsme do vody a neutopili se, setkali jsem se s levharty, medvědy a lvy a skolili je, byli jsme jednou zajati a vyvázli jsme bez úhony... Ale, sidi, podívej se! Jezdci! Kdo to jen může být?"

A mávnul rukou směrem kupředu.

"Kyš Kapčiji a jeho pomocníci," řekl jsem s klidem.

"Myslíš?"

"Zajisté. Je to tak, jak jsem říkal. Nevyčkávejí na nás v ležení, nýbrž nám chtějí odřezat cestu."

"A co my? Vyhne se jim?"

"Ani nápad. Nechtěl jsem to dřív, nechci to ani teď! Kdybychom se jim vyhnuli, zastoupili by nám cestu znovu."

"Pojedeme klidně dále?"

"Ne. Seskočíme na zem, skryjeme se za koně, uchopíme zbraně a co bude dál, to se uvidí. Jen žádný strach, Halefe!"

"Strach? Zač mne máš, sidi? Chceš mne snad urazit? Přeji si, aby neodtáhli v míru, nýbrž abychom je donutili vycenit zuby, které jim vystřílím pěkně po pořádku."

Maličký hádží se vyjadřoval značně chváš-tavě a nabubřele, ale bylo jisté, že strach nemá.

Byli jsme vzdáleni do zeleného výběžku ještě asi tisíc kroků, když se u něho objevili jezdcí. Napočítal jsem dvacet pět mužů. Osm až deset z nich mělo prosté oblečení, zbytek však měl obrovské turbany, které měly v průměru skoro dva lokte - byli to Kurdové.

Spatřili nás a zastavili se jako na povel. Chvilí se radili, pak se však pomalu rozjeli směrem k nám. Stáli jsme klidně ukryti za svými koňmi. Lhal bych, kdybych se nepřiznal, že jsme neměli právě tu nejlepší pozici pro obranu, ale v této chvíli se nic lepšího nedalo udělat.

Za tři minuty jsme rozeznávali i tváře jednotlivých jezdců a Halef zvolal:

"Mašalláh! Kurdové a Arméni pohromadě!

To bude pěkná sebranka! A ten zlosyn Musa Wardan je mezi nimi! Jede vedle starého šedivého Kurda, patrně vůdce...

Sidi, ten se mi zdá být nějaký povědomý!"

"Poznáváš ho taky, Haléře?"

"Ještě ne, efendi!"

"Je to přece Melef, proradný šejk širván-ských Kurdů, který nám už jednou ukládal o život."

"Vskutku! Je to Melef: Nadešla chvíle trestu! Když nás nenechá na pokoji, první kulka z mé pušky bude hledat obydlí za jeho čelem."

"Nikoli! Právě proto, že je přítomen, doufám, že nedojde ke krveprolití. Zná sílu mé medvědobijky i převahu mé henryovky nad jejich ručnicemi. Ví dobře, že naše kulky nesou dál, než jejich a že nemusím nabíjet při střelbě. V henryovce je dvacet pět nábojů, ale šejk by přísahal, že dovedu střilet bez přestání třeba celý den. Vyzkoušíme, jestli nám bude tato pověra k prospěchu."

Vystoupil jsem z úkrytu, zamával jsem oběma puškami nad hlavou a volal:

"Stát! Už ani krok, nebo začnu střilet!"

Očekávaný účinek mých slov se dostavil ihned. Starý šejk mne poznal, rozpráhl paže na výstrahu a křičel:

"Katera peghamber, z vůle prorokovy! Stát, lidé, stát! Je to vskutku on! Kdo by si to pomyslel... Jeho pušky nesou tak daleko, že kulky z nich lítají přes všechny hory a údolí! A nemusí ani nabíjet! Než bychom k němu dorazili, všechny by nás postřílel. Nikdo ani hnout, dokud si s ním nepromluví!"

Halef se zachechtal a pqznamenal:

"Hamdulilláh! Ten chlap na nás nezapomněl dodnes! Vyhne se těm padouchům i bez střelby!"

Zalícil jsem opakačku, zamířil na jezdce a volal jsem znovu:

"Kdo by se odvážil pohnout ten se seznámí s mou kulkou! Má duše si však nepřeje prolévat vaši krev. Ať tedy přijdou dva z vás beze zbraně, promluví si s nimi. Slibuji, že se jim nic nestane a mohou se vrátit svobodně."

Jezdci se chvíli dohadovali. Pak šejk a Armén sestoupili z koní, odložili své zbraně a vykročili směrem k nám. Přicházeli zvolna. Zastavili se poblíž, aniž pozdravili.

"Proč nás zdržuješ při pochodu?" tázal se šejk se zachmuřeným pohledem.

"Klidně můžete pokračovat, my vás nezdržujeme v jízdě!" odvětil jsem.

"Vyhrožovals přece, že vystřelíš, když se někdo z nás pohne."

"Ano - a byl bych každého, kdo by mne neuposlechl, zastřelil, ale jen kvůli naší bezpečnosti. Stojíte nám v cestě a je vás více. Jestliže pojedete tak velkou oklikou kolem nás, aby se nám vaše koně a vaše těla jevily o polovinu menší, než teď, můžete klidně pokračovat v pochodu a naše koule si odpočinou vv hlavních."

"Odkud přijíždíš?"

"Z Persie."

"A kam směřuješ?"

"KTigrisu."

"Máš nějaký průvod, přátele a sluhy?"

"Nemám."

"Jakže? Jen sami dva?"

"Ano."

"Chodíjeh, pane! Ví, že nikdy nelžeš a znám tě! Mluvíš však i nyní pravdu?"

"Ano."

Šejk se obrátil k Arménovi a tiše se s ním radil. Jelikož jsem neslyšel slova, velmi bystře jsem sledoval jejich posunky, abych se dověděl, na čem se dohodnou. Z mimiky a gestikulace Arména bylo zřejmé, že by se nám rád pomstil: vrhal na nás zlověstné pohledy a podle všeho nechtěl šejkovi uvěřit. Jeho zrak často zabloudil k mým "záračným" zbraním, jichž se kurdský šejk tak obával. Šejk ho však nakonec přesvědčil, neboť na mně zavolal:

"Chodíjeh! Dbáš o svou bezpečnost, a proto tě musím varovat, abys nejezdil dál."

"Nevím proč?" odpověděl jsem troufale.

"Za námi táboří celý kmen širvanských Kurdů a víš zajisté, že naši bojovníci jsou tvými nepřáteli."

"Nebojím se jich! Už jsem jim to jednou dokázal!"

"Vím! Když však budeš pokračovat v jízdě, určitě poteče krev. Nemohl bys změnit trasu své cesty? Snad po druhém břehu Žábu..."

"Ne!"

"Proč ne?"

"Protože chci do Arbely."

"Musíš jet zrovna tam?"

"Musím!"

Uvažoval několik sekund, pak odvětil:

"Rád bych se vyhnul sváru a rvačkám, chci ti proto něco navrhnout!"

"Tedy mluv! Vyslechnu tě."

"Přejdi řeku a jeď jeden a půl kuladže, míle, po druhém břehu, pak se přebroď znovu a pokračuj v jízdě do Arbely.

Nesmíš se však vracet a jakmile se vrátíš na tento břeh, drž se raději západně nebo severně - jen ne východně!"

"Proč? Vždyť se vás nebojíme a ty to víš moc dobře. Proč bych měl smáčet svou obuv ve vodě, když k tomu není žádný důvod? Ale abych tě přesvědčil o své mírumilovnosti, jsem ochoten na tvůj návrh přistoupit."

"Překročíš tedy řeku ihned?"

"Ano."

"A pojedáš půl druhé kuladže po druhém břehu?"

"Pojedu."

"Přebrodíš se pak a nepojedeš na východ?"

"Máš mé slovo!"

"Vím, že vždy stojíš svému slibu, jako by byl nejsvětější přísahou. Slibuješ, že se zachováš tak, jak jsem si přál?"

"Už jsem ti říkal, že máš mé slovo, a to je jako kdybych přísahal!"

"Jsme tedy domluveni. Můžeme se vrátit ke svým druhům?"

"Ano."

Šejk se obrátil a bez pozdravu odcházel. Armén však nadul své tváře, vyprsknul jako divoká kočka a pronesl:

"Tentokrát jsi vyhrál! Ale nazval jsi mě podvodníkem a lhářem a já nezapomínám. Jestliže se zase setkáme, budeš pykat svým životem!"

Vstal a šel za kurdským šejkem.

"Což ho tak přetáhnout bičem po tváři?" zeptal se Halef.

"Nech toho! Honem do řeky, abychom ji stačili přebrodit, než sem přijdou. Kdyby nás zastihli ve vodě, budeme vystaveni jejich kulím. Rychle za mnou!"

"Řeka se v těchto místech rozlévala do širokého koryta, ale nebyla hluboká. Koně šli do vody bez odporu a poněvadž bylo horko, studená lázeň je příjemně osvěžila. Brodili se hbitě, takže jsme brzy dosáhli druhého břehu.

Seděl jsem na koni tak, abych měl přehled, co se děje za našimi zády, s puškou připravenou k výstřelu. Čekal jsem zákeřný útok, hlavně od Arména, ale nestalo se nic. Ve chvíli, kdy se kopyta našich koní dotkla suché země, spatřili jsme na protějším břehu první jezdce.

Zastavili se a křičeli zlostně přes řeku, pak ujížděli dál, aniž postřehli, že jsem je znovu spočítal. Vnikli jsme do houštiny, která vroubila levý břeh a zmizeli jsme jim z očí.

Tu Halef zastavil svého koně, vrtěl povážlivě hlavou a hovořil:

"Nechápu tě, sidi! Jak může muž, jako ty, přistoupit na podobné podmínky? Ted' je všemu konec!"

"Čemu konec?"

"Všemu! Předem končí má radost, kterou bych měl ze záchrany dívek."

"Jak to?"

"Jak? Ještě se ptáš? Alláh, jak se zdá, ti zahalil rozum-temnotou."

"Zahalil, ale nikoliv můj, nýbrž tvůj!"

"Oh! Můj rozum je zrovna tak jasný a bystrý jako dřív."

"Nijak to nepozoruji, Halefe! Jak se jen můžeš domnívat, že by mně mohl napálit šejk širvanských Kurdů."

"Vždyť tě napálil! Jsem nucen uvěřit tomu, že jsi se dal přelstít."

"A jak?"

"Museli jsme přes řeku. Dobrá! Tím jsme se vyhnuli rvačce s Kurdy. Ted' však musíme jet po tomto břehu jeden a půl míle! To ale znamená, že se nachází tábořiště Kurdů se zajatými dívkami právě v tomto úseku."

"To je pravděpodobné."

"Smíme zpátky na druhý břeh, až urazíme jeden a půl míle. Pak už budeme daleko za Jejich ležením a jelikož jsme slíbili, že se nebudeme vracet, nechápu, jak bychom mohli ty nešťastné dívky' osvobodit. Alláh vlij dí tu nespravedlnost!"

"Ano! Alláh vidí, že mne přestává důvěřovat člověk, který by mne měl již dobře znát. Já je přece chci zachránit!"

"Po našem návratu na pravý břeh?"

"Ovšem!"

"Vždyť nesmíme zpátky!"

"Ano, slíbili jsme to!"

"A ty ten slib chceš dodržet?"

"Nikdy neporuším dané slovo!"

"Ted' to už vůbec nechápu."

"Nemohu za to. Vrátime se přece na pravý břeh nedaleko od tohoto místa."

"Slíbili jsme, že pojedeme půldruhé míle..."

"Kdo to řekl?"
"Řekl to starý šejk a tys na to přistoupil."
"Ani mne ve snu... Na podobné přání bych nikdy nepřistoupil, neboť tím bych se vzdával svého plánu na osvobození zajatých dívek."
"Sidi, můžu ti něco říci?"
"Proč bys nemohl?"
"Protože jde o něco, čemu asi neuvěříš!"
"Nuže?"
"Rozum mi zůstal stát."
"Vskutku vypadáš jako člověk, jemuž utekl rozum branou úst, která jsou tak otevřená, že bych se do nich vešel i se svým koněm."
"Ty se tomu divíš? Vždyť popíráš to, co jsem sám slyšel na vlastní uši!"
"Neslyšels nic! V našem rozhovoru nebylo ani zmínky o tom, jak daleko musíme jít podél břehu. Přesné znění podmínek bylo -a teď poslouchej! - toto: zde přes řeku a pak jeden a půl míle. Tot' vše! Jestliže to ještě ani teď nechápeš, tak to snad ani nejsi ty. Přemýšlej přece, Haléře!"
Z výrazu jeho tváře bylo jasné, že mne dosud nepochopil. Zvolna si opakoval každé slovo s přestávkami:
"Zde... přes řeku... a pak dále... Jednu a půl míle..."
Náhle se mu vyjasnil zrak, přihloupilý výraz jeho tváře se měnil ve výraz porozumění, jeho ústa se roztáhla k chytráckému ú-směvu.
"Už to mám, sidi, už to mám! A že jsem již dříve... Och! Jak jsem jen mohl o tobě pochybovat! Pěkně jsi napálil toho dědka proradného! I když se nebudeme řídit přesně tím, co mu slina na jazyk přinesla, dostojíme všemu, co jsme slíbili. Přebrodivíme řeku a pojedeme půldruhé míle. Pak se vrátíme. Ale zlodějský Kurd neřekl, zda po proudu, nebo proti proudu a my si to můžeme docela jednoduše vysvětlit..."
"Nic si nebudeme vysvětlovat!" přerušil jsem jeho vývody. "Mé svědomí velí, abych postupoval přesně podle znění smlouvy: přes řeku a dále. Po proudu se vydat nesmíme. Musíme pokračovat za řekou rovně. Pojedeme tudíž půldruhé míle přímým směrem od řeky na jih, čímž dostojíme svému slibu do posledního písmena. Od toho místa, kam dorazíme, smíme zase zamířit na druhý břeh. Tedy překonáme nejkratší vzdálenost k řece a vrátíme se vlastně na místo, odkud jsme vyrazili. Ještě si stále myslíš, zeje Kára ben Nemsí hlupák?"
"Sidi, tady je jenom jeden hlupák, tak hloupý, jako velbloudí sedlo a tím jsem já! Pozvedni svou ruku, sidi, a vlep mně pořádný keff, pohlavek, tak, že sletím ze sedla. Budu ti za to vděčen!"
"Ani mne to nenapadne, abych pohlavkoval svého věrného přítele! Ale pokud se týče starého šejka, má jistě za lubem pořádnou lotrovinu. Když se prvně objevili, bylo jich dvacet pět a když přijeli k řece, tak už jen dvacet čtyři. Chyběl tedy jeden jezdec. Proč asi?"
"Ujížděl zpátky do ležení."
"Ano, aby oznámil, že jedeme na levém břehu, po proudu. Kurdové se tedy přeplaví na druhý břeh, aby nás zákeřně přepadli."
"Prokletý padouch! Proč jsi nemluvil s Arménem?"
"Protože křesťanský padouch je horší, než padouch muslimský. Mluvil bych s ním pouze tehdy, kdybych k tomu byl vskutku donucen. Už jsem pochopil, kdo je Kyš Kapčiji. Pochopil jsem i to, jakým způsobem prováděl své zločiny. Musa Wardan aneb Kyš Kapčiji je velitelem Arménů a spolčil se s pověstným loupežníkem Melefem a jeho oddílem, aby znásobil počet svých bojovníků. Pro příští setkání mi předpověděl ztrátu života. Netuší, že to setkání se odehraje trochu jinak, než si to představuje. Teď pobídněme koně, abychom dorazili tam, kam musíme a vrátili se včas!"

II. KAPITOLA

Ujeli jsme tedy dohodnutých jeden a půl míle kolmo k toku řeky a vraceli se zpátky. Krajina byla hornatá, bohatá na vodu i na stinná místa. Proto také byla v létě hojně navštěvovaná Kurdy, kteří přezimují nejraději v rovinách. Arabské kočovné kmeny, jakmile v létě vyprahne step, táhnou se všim všudy k Tjgrisu.
Z těchto příčin není radno v létě cestovat podél řek, neboť Kurdové, ačkoliv jsou pohostinní a obětaví vůči svým přátelům, považují každého cizince za svou kořist.
Museli jsme být tedy opatrní. Prokázal jsem kdysi některým kurdským kmenům různé služby proti jejich jiným soukmenov-cům, se kterými jsem se ovšem znepřátelil. Kdybychom jim padli do rukou, byl by s námi konec. K mým nepřátelům patřili i širvánští Kurdové, kterým jsme právě unikli.
Slunce se již schylovalo k západnímu obzoru. Naše zpáteční cesta už byla skoro u konce, k řece již nemohlo být daleko. Projížděli jsme právě krátkým údolím, jehož stěny velmi příkře vystupovaly k obloze, když jsme spatřili mezi roztroušenými balvany pastýře, jenž dohlížel na několik hubených koz.
Jistě do byl nějaký chudý Kurd, neboť jeho jediným oděvem byla jen dlouhá, roze-draná košile, stažená v pasu provazem, která špatně ukrývala jeho nahotu. Na jeho je-žatými pačesy pokryté hlavě trůnila kožená kurdská čepice. Podobala se ohyzdnému mnohonohému pavouku, protože z ní splývaly kožené řemínky různých délek.
"Alej kun esélam u rámet chodech, mír a milosrdenství boží s vámi!" vítal nás a nastavil svou hubenou ruku. "Darujte mi aspoň nějakou maličkost! Katera chodech, pro vůli boží."
Přijeli jsme k němu. Sáhnuł jsem do kapsy a podal jsem mu několik piastrů.
"Chodech dá uleta těch mezin bikech soj úle těch rast bine. Bůh ať rozmnoží tvé bohatství a pomůže ti při tvých obchodech!" děkoval velmi pokorně.

"Jsi Kurd?" zeptal jsem se ho.

"Ano, chodíjeh, pane."

"Ze kterého kmene?"

"Ze žádného. Už jsem starý. Vypudili mne."

"Čím se tedy živíš?"

"Kořinky a mlékem těchto koz. Má žena je nemocná..."

"Kde je?"

"Uvnitř," pravil a ukázal rukou za sebe.

Spatřil jsem ve skále otvor..

"V takovém příbytku? Smím ji vidět? Snad bych jí mohl pomoci..."

"Vejdí, chodíjeh a ať Alláh doprovází tvé kroky."

Sestoupil jsem z koně, podal jsem Haléřovi uzdu a své pušky a vykročil jsem do otvoru. Měřil asi výšku muže, ale byl úzký. Vnikl jsem dovnitř a pocítil jsem napravo i nalevo boční výklenky. Všude kolem byla tma, nic jsem neviděl.

Zvolal jsem hlasitě a nějaký hlas mi odpověděl. Přicházel zepředu. Po několika krocích se přede mnou začalo vyjasňovat. Spatřil jsem malé světlo, ale současně jsem dostal prudkou ránu, která mě srazila k zemi. Ještě jsem zaslechl výkřiky Halefů a pak jsem o-mdlel.

Jak dlouho jsem byl v bezvědomí, nevím. Když jsem se probрал z mrákot, cítil jsem, že všechno kolem mne je v pohybu. Paže jsem měl svázané na zádech a pevně spoutaná kolena přitažená vysoko k tělu. Nic jsem neviděl, neboť jsem měl zavázané oči. Vězel jsem v proutěném koši, pověšeném na hřbetu nějakého zvířete.

V hlavě mi hučelo jako v base. Tedy zase jednou jsem se nechal přelstít a polapit. Ale kým? Žebrákem? Ne, ten byl jen návnadou v pasti, do které jsem tak hloupě vlezl. Nemohl jsem dělat nic jiného, než zachovat klid. Zkoušel jsem přetrhnout pouta, bez úspěchu.

Kolébání a kynáčení pokračovalo i nadále. Slyšel jsem kroky mnoha zvířat i hovor lidí. Mluvili kurdsky. Rozuměl jsem jim dobře, ale nemluvili o mně, ani o naší situaci.

Konečně jsme se zastavili, kolébání ustalo.

Z různých velmi povědomých zvuků jsem usoudil, že se chystá táboření. Za nějakou dobu mne popadlo několik paží, vytáhlo z proutěného koše, neslo kus cesty a položilo na zem.

Když mě nesli, cítil jsem na tvářích vánek, jenž po položení ustal. Namáhal jsem své smysly, abych zjistil, jestli jsem ve stanu nebo pod širým nebem.

Za nějakou dobu jsem opět uslyšel funění lidí. Vlekli patrně břemeno - mého Halefů.

"Haléře?" ozval jsem se.

"Sidi, ty jsi tady..." odpověděl překvapeně.

"Ano, Haléře. Jsme sami?"

"To ví jen šejtan, já ne! Mám zavázané oči."

"Já také. Jak se to všechno semtelo?"

"Zcela, neočekávaně. Jen co jsi vešel, přiskočil ke mně ten žebřák a sevřel mne do své náruče. Ten neřád měl obří sílu. Současně se kolem nás vyrojilo několik mužů. Volal jsem na tebe, sidi, ale oni mne srazili k zemi a spoutali. Pak mi zavázali oči - a - a - víc už nevím!"

"Nevíš, ke kterému kurdskému kmeni patří naši vězňové?"

"Když to nevíš ty, sidi, jak to mám vědět já?"

"Mlčme tedy a naslouchejme! Bude to užitečnější a možná něco zaslechneme,"

Zaposlouchali jsme se do táborové vřavy, ale nezaslechli jsme nic zajímavého, co by nám pomohlo odhalit, kdo a proč nás zajal. Slyšeli jsme jen rozhovory a výkřiky, běžné v každém kurdsém táboře. Čas míjel strašně pomalu...

Konečně jsem zaslechl něco, co mne zaujalo. Docela blízko se ozval hlas, jehož výslovnost byla spíše arabská než kurdská.

"Kup si taky lahvičku! Obsahuje ed dam el mukadaš, svatou krev, která vytekla z rány, kterou utřil Mohamed v bitvě u Bedru. Až dosud byla uschovaná ve svaté Kaabě v Mekce, ale teď mi byla svěřena, abych ji prodával věřícím. Na každé lahvičce je pečeť šejka el kaaba, vrchního dozorce svatyně."

Arménův hlas! Obchodoval mezi Kurdy! Mně, křesťanovi, nabízel svatý olej a muslimům prorokovu krev. Dělal tedy "krvavé" a "mastné" obchody, a přitom vyzvídal.

Halef ho také zaslechl, neboť šeptal:

"Je tu ten Armén, sidi! Co tomu říkáš? Myslíš, že slídí zase po dívkách?"

"Je to možné."

"Nebo jsou Tito Kurdové jeho spojenci?"

"Není to vyloučené, ale moc bych tomu nevěřil."

"Ať je tomu jakkoliv, jeho přítomnost zhoršuje naši situaci."

"Já si to nemyslím. Spíše zlepšuje."

"Proč?"

"Když přišel se zlým úmyslem, můžeme varovat Kurdy a tím si získat jejich náklonnost."

"Máš pravdu, sidi. I kdyby tomu tak nebylo, jsem ještě daleko do toho, abych ztrácel odvalu. Byli jsme už i v horších nesnázích a vyklouzli jsme bez úhony. Nikomu jsme neublížili a Alláh, jenž je otcem a ochráncem všech lidí dobré vůle, nás nenechá zplesnivět v tomto vězení. Není přece jeho přáním, aby má Hanneh, nejkrásnější květina na světě, tak brzy ovdověla a můj Kára ben Halef, perla mého srdce, osiřel."

Podle hluku a okolních hlasů se dalo předpokládat, že ležení je poměrně malé. Zaslechli jsme i praskot ohně a zápach

opékaného masa. Na nás jakoby zapomněli.

Stále jsme slyšeli Arménovo pobízení a jak se zdálo, obchody se mu celkem vedly.

Konečně! Ozvaly se kroky a ucítili jsme sykot a zápach hořící louče.

"Je tu někdo?" přetřhl jsem mlčení.

"Ano," uslyšel jsem odpověď.

"Kdo jsi?"

"Nezanum, starosta, který vás zajal."

"Proč jsi nás zajal?"

"Neptej se, pse! Víš dobře, proč! Čeká na vás smrt v každém případě, ale když jste skřivili co jen jediný vlasek na hlavě Šefaky, pak vás čeká muka, které by jste nezažili ani v nejsmradlavější díře pekla, než zdechnete."

"Jakže? Šefaka?" tázal jsem se udiveně. "Mluvíš o nějaké ženě?"

"O ženě, kterou jste unesli, vy psi prokletí!"

"Znám hodně kurdských kmenů, slyšel jsem hodně ženských jmen, ale znám jen jedinou ženu, která se jmenuje Šefaka. Patříte k zibarským Kurdům?"

"Ještě jedna otázka a rozdrtím ti lebku!"

"Přestaň nás urážet, starosto!" osopil jsem se na něho. "Nevíš s kým mluvíš! Když- mi v klidu zodpovíš několik otázek, snad tím zachráníš Šefaku. Řekni mi: Jste Kurdové z kmene Zibari?"

"Ano," zasípěl potlačovaným vztekem.

"Jmenuje se manžel Šefaky, Hamsa Mer-tal?"

"Jak by se měl jinak jmenovat? Víš to zrovna tak dobře, jako já!"

"A otcem tohoto muže je statečný Šeri Šir, nejvyšší šejk Zibariů..."

"Ano."

"Poslyš, starosto, co ti řeknu a zachovej se podle toho! Přišel k vám do ležení obchodník, který prodává ed damel mukadaš?"

"Ano, nějaký Armén."

"A Šefaka byla unesena?"

"Ano."

"Lupičem je on a ne my! I dnes k vám přišel na výzvědy, aby poznal vaše děvčata a nejhezčí z nich pak unesl a prodal."

"Pse! Myslíš vskutku, že mne..."

"Mlč!" přerušil jsem jeho urážky. "Jsem přítelem vašeho nejvyššího šejka, Šeri Širá! dbej o to, aby se Armén nedozvěděl, že jsem s tebou mluvil! Ví o tom, že jste nás zajali?"

"Ne, neví."

"Říká ti něco jméno hádží Halef Omar?"

"Malý, ale statečný šejk Haddádů? Ano."

"Znáš muže, který se jmenuje emir Kára ben Nemsí efendi?"

"Je to slavný bojovník z daleké země Nemetše."

"Jsou tito dva muži přátelé nebo nepřátelé zibarských Kurdů?"

"Přátelé. Kára ben Nemsí efendi byl u nich několikrát a pomáhal jim v bojích proti jejich nepřítelům. Šeri Šir a Hamsa Mertal se s ním spojili pokrevním bratrstvím a Šefaka se modlí každý den za spásu jeho duše, neboť její předkové bydleli v zemi, ze které on pochází."

"Viděls je už někdy?"

"Ne. Neviděl."

"Je mezi vámi někdo, kdo je zná?"

"Ne. Jsme sice zibarští Kurdové, ale náš rod žije odděleně. Před malou chvílí však k nám přijel posel Šerih Širá. Sedí u ohně a jistě zná Kára ben Nemsí efendiho i há-džího Halefa Omara."

"Jistěší slyšel o zbraních těchto lidí."

"Ó, ano. Kára ben Nemsí efendi má pistole, z nich možno šestkrát vystřelit, ač mají pouze jednu hlaveň. Má také těžkou ručnici, z níž jediná kulka zabije koně, býka i medvěda a konečně lehkou ručnici, která střílí bez nabíjení. Proto se nebojí ani stovky nepřátel."

"Vzali jste nám zbraně. Kdo je nía?"

"Já!" odvětil starosta.

"Podíval jsi se na ně?"

"Zatím na to nebyl čas. Museli jsme zřít ležení."

"Pospěš si tedy a prohlédni ty zbraně. Nedej však nikomu najevo, co si o nich myslíš! A především mluv tišeji! Napadli jste nás jako sprostí lupiči. Kdybychom měli tolik času, aby jsme se chopili zbraní, nikdy byste nás nedostali do své moci! Jdi tedy a nenechej na sebe dlouho čekat a přiveď s sebou i toho posla."

Odešel. Ani ne za pět minut k nám chvátaly rychlé kroky a ozval se Nezanumův překvapený hlas:

"Chodíjech! Viděl jsem ty ručnice... Je to možné, aby Alláh dovolil..."

"Dovolil! Zajali jste své nejlepší přátele," doplnil jsem jeho kóktání. "Nic nechci, jen abys přivedl posla. Až přijde, tak ti potvrdí, kdo jsme. Ale jednej tajně a bez hluku!"

Znovu odešel, ale netrvalo to ani minutu a přiváděl někoho. Pocítili jsme zápach louče. Po několika okamžicích trapného ticha se ozval kdosi polekaně:

"Aby ti pes bradu lízal, Nezanume! Je to vůbec možné? To je náš hemšer, přítel, mivan, host, malkednuk, vojevůdce, hádží Kára ben Nemsí efendi, jemuž jsme tolik vděční, a zde leží jeho přítel, šejk hádží Halef Omar s dlouhým jménem!"

Jak jsi se jen mohl opovážit, Nezanume, takto zneuctít a zhanobit naše přátele! Kdyby to viděl Šeri Šir, tak by ti vyrval bradu a hodil ji psům! A on sem přijde a ještě dnes! Boj se jeho hněvu! Podej mi nůž, pryč s pouty!" Pod ostrím nože vzaly provazy a řemeny za své. Pásky z očí jsme si sňali sami. Protáhnul jsem si zkrchlé údy a hbitě jsem vyskočil. Halef mě následoval.

Před námi stál starý Kurd, Nezanum, rozechvělý strachem a vedle něho Šeri Sirův posel, kterého jsem již nejdnou viděl. Podal jsem mu ruku a řekl:

"Děkuji ti, Hásine! Kdyby nebylo tebe, leželi bychom tu asi dále. Později ti všechno povím dopodrobna, teď však musím zařadit to nejnnutnější. Nezanume, chce ten cizí kramář u vás přenocovat?"

"Ne. Řekl, že prý musí ještě dnes odejít."

"Máte v ležení i své ženy a dívky?"

"Máme," pravil Nezanum.

"Proto chce rychle odejít, aby vás mohl po půlnoci přepadnout. On je Kyš Kapčiji, lupič dívek. Spolčil se s proradným Melefem, šejkem širvánských Kurdů, který mu pomáhá."

"Alláhu! Co to slyší mé uši?"

"Napni je a zavři ústa, aby tě nikdo neslyšel! Ten Armén přijel sám?"

"Ne, má i společníka."

"Jak se vám představil ten padouch?"

"Prý se jmenuje Assad ben Abi je z Mekky."

"Jděte a připravte své soukmenovce na náš příchod, ale tak, aby o tom nevěděl ani Armén, ani jeho společník. Kdybychom se objevili zároveň s vámi, vzbudilo by to poplach. Přijdeme až po vás, a ať se několik chlapů připraví, aby na můj pokyn byl Kyš Kapčiji a jeho kumpán svázán. Nesmí uprchnout, jinak se se snachou vašeho šejka již neshledáte."

Odešli a odnesli si i louč. V jeho záři jsme viděli, že nás uložili do stanu z černého plátna. Haléř byl z našeho nečekaného osvobození radosti bez sebe. Já jsem zachoval klid a řekl jsem:

"Aspoň zase vidíš, jaké ovoce plodí dobrý skutek."

Zanedlouho se vrátil Nezanum. Přinesl naše zbraně a řekl nám, že jsou připraveni. Vyhlédl jsem ze stanu. Několik ohňů hořelo. Seděli při nich muži i ženy. I když bylo vidět, že se snaží ovládat, přece jen vrhali kradmé pohledy k našemu stanu. Arméni seděli u ohně sami a byli k nám obráceni zády.

Vykročili jsme ze stanu a kráčeli tiše k nim. Neslyšeli nás, o něčem se šeptem domlouvali. Přerušil jsem hlasitě jejich hovor, aby mne všichni slyšeli:

"Slyšel jsem, že prodáváš ed dam el muka-dáš, svatou krev. Můžu si koupit jednu lahvičku?"

Při těchto slovech jsme se já i Halef posadili k Arménům. Obchodník na mně vytřeštil zrak jako na přízrak, ale zděšení mu ochromilo údy, takže nebyl schopný jediného pohybu. Sáhl jsem do krabice, uchopil jsem jednu lahvičku a začal jsem si ji prohlížet.

"Jak se jmenuješ?" tázal jsem se.

"Assad... ben Abi... z Mekky..." odpověděl zajímavě.

"V poledne jsi říkal, že jsi Dáwúd Sulej-man a tvrdil jsi, že jsi Armén a křesťan. Zdá se, že máš velkou zásobu jmen."

Vzpamatoval se, drze na mne pohlédl a odpověděl:

"Kdo jsi, že se odvažuješ takto hovořit s úředníkem svaté Kaaby? Neznám tě a nikdy jsem tě neviděl!"

"Zato já znám tebe moc dobře a již jsem tě viděl, dokonce dvakrát. Ty jsi Kyš Kapčiji, kterého hledáme."

"Alláh akbár! Co to tu musím poslouchat?"

"Ještě toho uslyšíš i víc, a také pocítíš. Prý jsou tyto lahvičky zapečetěné šejkem el Ka-aba, vrchním dozorcem svatyně? Já čtu na pečeti jméno Musa Wardan, stejné jméno, které je vyryto do tvého prstenu."

Otevřel jsem lahvičku nožem, aniž by mi v tom někdo bránil. Namočil jsem do ní dřevěnou třísku, prohlédl ji a pokračoval:

"Tato svatá krev pochází tedy z bitvy u Bedru? Tato bitva se uskutečnila v druhém roce hedžry, ale krev v lahvičce je sotva tři dni stará a pochází buď z ovce nebo kozy. Co by asi řekl šejk úl Islám, profesor islámu, kdyby uslyšel, že prodáváš svatou krev prorokovu. Ty - arménský džaur!"

"Nejsem džáurem, nejsem Arménem, nýbrž..." řval.

"Mlč, padouchu!" okřikl jsem ho. "Tato svatá krev je právě takovým podvodem, jako svatý olej, který jsi mi nabízel v poledne. Nechtěl bys také obchodovat s má el mu-kadaš?"

"S jakou má el mukadaš?" vyhrklo z něho dychtivě. Obchodnický duch se v něm nezapřel ani v této situaci.

"Ano, s má el mukadaš, svatou vodou. Nevíš snad, že prorok Nahun, jehož uctívají i muslimové, učil zde u řeky Žábu a založil tu i svatyni? Je nedaleko odtud a říční voda při úpatí zříceniny se pokládá za svatou a nazývá se má el mukadaš. Vody je tam dost, takže o zboží bys neměl nouzi, ale já bych dal přednost tomu, aby jsi se v této svaté vodě utopil. Už dávno si o to říkáš, padouchu!"

"Můžeme snadno dohonit to, co se zanedbalo!" ozval se za mnou hrozivě Nezanum. "Ošidil nás prodejem svaté krve, což je zločin, který si žádá smrt. Když se dokáže, že je Kyš Kapčiji, bude utopen!"

Armén se vzchopil. Jeho tvář zbledla jako křída.

"Když jsem takto podezříván a urážen, odejdu!" pravil, ale hádží Halef Omar již stál u něho, strčil mu hlaveň své bambitky pod nos a řekl:

"Myslíš, že zase tak snadno proklouzneš, jako v poledne? Udělej jediný krůček a vypálím! Při posledním setkání jsi nám hrozil, že naše příští setkání se skončí smrtí mého sidiho a tím jsi vyřknul rozsudek sám nad sebou. Spoutejte ho!"

Sotva Halef domluvil, byli oba Arméni sražení k zemi a pohotově spoutaní.
Sotva se tak stalo, zaslechli jsme dupot značného počtu koní. Byl to Šeri Šir se svými bojovníky, jichž bylo něco kolem stovky. Šejk seskočil ze sedla. Když mne spatřil u ohně, radostně vykřikl, rozběhl se ke mně, objal mě a jásal:
"Ty jsi zde, emire? Konečně máme naději, že nalezneme stopu naší Šefaky! Byla unesená před dvěma dny a dosud jsme ji hledali qadarmo. Ty jsi však miláčkem Alláha a on uvede tvé oči na její stopu!"
I jeho syn, Hamsa Mertal, mi podal obě ruce.
"Taky bych rád jásal při tomto setkání, emire, ale smutek mi to nedovoluje. Už jsi nám prokázal tolik dobrodiní, ale když nalezneš Šefaku, budeš..."
"Mlč a buď klidný," žádal jsem ho, "už máme její stopu a snad ještě dnes ji sevřeš ve svém náručí. Zde leží Kyš Kapčiji, který nám jistě řekne, kde je tvá žena."
Možno si domyslet, jaký dojem zanechal tato slova. Musel jsem vyprávět, kde a jak jsem se s Arménem setkal a co se později přihodilo.
Šeri Šir mě s úžasem poslouchal. Velmi litoval, že jsem byl zneuctěn a sliboval nápravu. Z jeho slov jsem se dozvěděl, proč náš zdejší lid považovali za lupiče dívek.
Dva muži, jeden větší, druhý menší, podobně oděni jako já a Halef, přišli do Šeri Sirovi vesnice a byli přijati jako hosté. Příštího jitra zmizeli bez rozloučení a s nimi i Šefaka. Šeri Šir a Hamsa Mertal se svými bojovníky ji vyrazili hledat a zároveň rozeslali posly do všech zibarských vesnic.
Když jsme přebrodili řeku, zahlédli nás Nezanumovi lidé, kteří pásli koně poblíž ceS-ty, po které jsme s Halěrem projížděli. Jelikož náš vzrůst souhlasil s popisem lupičů, usoudili, že o nás musí zpravit starostu. Ne-zanum za námi vyslal zvěda, který se brzy vrátil s tím, že se pomalu vracíme k řece. Rozhodli se, že na nás políčí past, k čerrfUŽ se nejlépe hodila jeskyně ve skále. Bylo v ní ukryto několik mužů, kteří mě pustili kupředu a pak ránou do hlavy omráčili. Vklouznul jsem do léčky rychleji a hloupěji, než předpokládali. Pastýř, který nás obelhal, měl ostatně připravená i jiná vnaidla, kdyby to první selhalo. S polapením Halefa museli improvizovat, neboť nevkročil do jeskyně, jak to původně předpokládali.
Začali jsme vyslyšet Armény, ale přes veškerou námahu jsme z nich příznání nedostali. Lupiči houževnatě popírali všechno a obchodník trval na svém tvrzení, že je Assad ben Abi z Mekky a že mě jakživ neviděl. Usvědčil ho -jeho vlastní nákladní kůň.
Když jsme prohledávali jeho zavazadla, narazili jsme na lahvičky se "svatým" olejem, o němž jsem se Kurdům zmínil. Měl jsem tedy v rukách důkaz, že jsem s ním již toho dne mluvil. Ale Armén stále zapíral, což Ha-lefa hrozně rozčillovalo. "Chlape, padouchu, ty zrádný bídaku!" prskal vztekle. "Ty snad nejsi ani z masa, kostí a krve, nýbrž slepený výhradně ze lží, uskoků a podvodů. Já však nacpu do té tvé zlodějské duše tak vydatný numatik, dávidlo, že ihned vydá ze sebe všechno, co kdy sežrala. Podívej se, toto je má lékárna!"
Vytrhl z opasku svůj bič z hroší kůže a tázal se šejka:
"Dovolíš? Doufám, slavný Šeri Širé, že nemáš nic proti tomu, když trochu vyhladím vrásky z kůže těchto dvou miláčků šejtana!"
Mne se raději neptal. Znal mě moc dobře a tušil, že k podobné exekuci bych mu dal těžko svolení. Šeri Šir byl však jiného názoru, neboť pravil:
"Ano! Budou tak dlouho biti, dokud se nepřiznají. Ty se však nemusíš namáhat, milý hádži! Je tady dostatek silných paží, které se této práce vděčně ujmou. Dostanou, padouchové, nikoli na hladkou kůži, nýbrž na paty, neboť tam jsou nejcitlivější body, těmi poteče proud pravdy. Mužové! Připravte de-genek, baštonádu!"
Výprask byl za naší situace jedinou možností, jak se rychle dozvědět, kde lupiči ukrývají dívky. Jelikož se dalo předpokládat, že baštonáda bude doprovázena rvaním obou zajatců, poprosil jsem šejka, aby dal prohlédnout celé okolí a rozeřadil stráž. Širvánské Kurdy mohlo totiž napadnout vyslat posilu za Kyš Kapčijim.
Osobně jsem se zúčastnil prohlídky okolí. Nespatřili jsme nic podezřelého, co by nás mohlo znepokojit.
Po našem návratu se přikročilo k výsledku. Po dobrém to nešlo, věžňové setrvali na svých lžích. Začalo tedy to, čemuž Turci říkají "bir degenek urnak", totiž "udílení pomlázky". Arméni byli od sebe odděleni, aby se nemohli domlouvat na výpovědi a posilovat se vzájemně v dalším zapírání. Takto však, jelikož se nemohli dohodnout, plácali páté přes deváté a tím se sami usvědčovali ze lží.
Začala, baštonáda. Zpočátku se zdálo, jakoby měli oba hroší kůži: nepromluvili ani slovo, ačkoliv jim po dvacátém úderu pukala kůže a z ran se vyvalila krev. Diváci nechtěli věřit vlastním očím. Obchodník tiše ležel s přivřenými víčky a oddechoval zhluboka. Jeho společník začínal pomalu skuhrat a žadonit, ztrácel sebeovládání. Za chvíli se jeho skuhrání změnilo v nárek a řev při každé ráně, ale dosud odmítal mluvit. Posléze však přece jen neodolal bolestem a prosil, abychom přestali, „prý bude mluvit. Šeri Šir mne vybídnul:
"Emire, vyslyšej ho ty. Vyznáš se v tom lépe, než já!"
Upozornil jsem zlosyna, aby mluvil pravdu, jinak že budeme pokračovat v bašto-nádě. Pak jsem se zeptal:
"Kde je vaše ležení?"
"Na pravém břehu řeky, čtvrt hodiny jízdy odsud."
"Kolik je tam bojovníků?"
"Třicet Širvanů a třináct Arménů."
"Kolik je tam uloupených žen?"
"Pět."
"Jaké?"
"Šefaka, žena Hamsy Mertala, tři dívky ze Serdaštu a dcera Mirzy Muzaffara."

"Kdo se dopustil dřívějších únosů dívek?"

"Také my."

"Přepadli jste dnes Peršany?"

"Ano."

"Zabili jste je?"

"Jen sedm."

"Jakže? Bylo jich osm."

"Mirzu Muzaffara jsme nechali naživu kvůli výkupnému."

"Ještě jste chtěli výkupné?" - "My ne, širvánští Kurdové. Chtěli dostat výkupné a pak ho zabít."

"Jste nejhoršími zločinci na tomto božím světě. A nejděsnější přitom je to, že jste křesťané!"

Armén ovšem neodpovídal tak hladce a souvisle, jak to popisují. Zapíral, vykruco-val se, mlčel, a tak jsme mu museli osvěžit paměť novými údery. Ještě jsme se dozvěděli, že u jejich ležení se táhne přes řeku brod, hlídáný jedním kurdským bojovníkem.

Zrádný Melef, vůdce Širvanů, vskutku poslal, po naší rozmluvě u řeky, jednoho bojovníka do ležení se vzkazem, že se přeplavíme s Halěřem přes řeku a nařídil, abychom byli zajati. Jelikož jsme se vydali na jeden a půl mílovou pout' kolmo od řeky, vyhnuli jsme se zajetí. Kurdové se nás nemohli dočkat, a proto vyslali po proudu řeky vyzvě-dače, kteří objevili ležení Zibariů.

Rychle se vrátili do tábora, aby to oznámili. Arménský obchodník se svým společníkem se tam ihned vypravili. Chtěli se přesvědčit, jestli by se nedalo ukořistit nové "gyzel mela", krásnější zboží. Únos se měl uskutečnit až po půlnoci. Kramář nezaslechl ani slovo z přiznání svého společníka a nadále vytrvale zapíral, ačkoliv už byl značně zmrzačen. Sténal, proklínal svět, nebe i peklo, vysmíval se svým katům a volal:

"Jen mrskejte, kati, mrskejte! Ze mne nedostanete ani slovo!"

Ukončil jsem jeho další mučení, protože už měl život na kahánku. Stejně nám stačila výpověď jeho společníka, tudíž nebyl důvod k dalším ukrutnostem. Požádal jsem Šeriho Širá, abychom okamžitě vyrazili do loupežnického ležení. V případě, že by nás Armén obelhal, mohli jsme dalším mučením zjistit pravdu. Neprátele bylo čtyřicet, proto jsme se rozhodli, že na výpravu nás pojede jen šedesát. Koně jsme nechali v ležení, na cestu jsme se vydali pěšky.

Postupovali jsme jeden za druhým po proudu řeky. Byli jsme s Halěřem v čele, neboť jsme ovládali plížení lépe než Kurdové. Asi po čtvrt hodině jsme dorazili k brodu

a spatřili jsme na břehu jednoho muže -stráž širvanských Kurdů. Ještě několik kroků a stáli jsme u něho. Popadli jsme překvapeného strážce za krk. Halef ho přidržel u země. Kurdové mu svázali ruce a ucpali ústa roubíkem.

Nesměli jsme se ihned přebrodit, vždyť jsme ani nevěděli, jestli náš útok nebyl zpozorován z druhého břehu. Rozhodl jsem se, že se vydám na výzvědy. Domluvili jsme se na znamení - když uslyší dvakrát za sebou žabí skřehot, přebrodí řeku a vyčkají mých dalších pokynů. Vrátil jsem se o kus zpátky proti proudu, přeplul jsem tiše na druhý břeh a plížil jsem se k loupežnickému ležení.

Loupežníci se cítili naprosto bezpečně -nepostavili ani stráž. Širváni leželi jeden vedle druhého a hlasitě chrápali. Opodál, u skupiny stromů, bylo přivázáno pět dívek a kolem nich se váleli Arméni. Všichni spali. Kousek od nich se pásli jejich koně, nikým nehlídání. Jen Peršana jsem nikde nezahledl.

Neměl jsem čas po něm pátrat. Plížil jsem se ke břehu, abych dal Šeri Sirovi domluvené znamení. V tom jsem zaslechl nápadné šplouchání vody a blábolení. Když jsem se pozorně rozhlédl, uviděl jsem ve vodě kulatý předmět, podobný lidské hlavě.

"Mluv tiše, aby nás nikdo neslyšel. Chci tě zachránit," šeptal jsem. "Jsi Mirza Muzaffar, merd adalet z Jaltemiru?"

"Ano. Patříš k loupežníkům?"

"Ne."

"Je rab, ó, bože! Chcete mě vysvobodit?"

Moji průvodci byli povražděni a má dcera je v zajetí lupičů dívek!"

"Jsi svázaný?"

"Spoutali mi ruce za zády a k nohám přivázali řemenem těžký kámen. Pak mne hodili do vody a ta mi sahá až k ústům. Ať jsi kdokoli, pane, smiluj se a zachraň mne!"

"Jsem ten křesťanský prašivý pes, kterého jsi dnes několikrát proklínal. Rozvázal bych ti tvá pouta, ale bojím se, že bych se tě dotknul a tento dotek džaura by tě mohl pošpinit."

"Ó, to jsi ty, emire! Odpuť mi má příkrá slova a smiluj se! Slibuji ti, že už nikdy nebudu urážet křesťany, nýbrž se budu každý den modlit za všechny, kdož jsou tvé víry!"

"Když tak učiníš, jistě se zalíbíš Alláhovi. On je vaším bohem a našim otcem. Nezapomeň na to nikdy!"

Vytasil jsem nůž, vklouzl jsem tiše do řeky a brodil se k němu. Musel jsem se několikrát ponořit, abych mu mohl přerezat řemeny. Pak jsem mu uvolnil ruce a vytáhl ho na břeh, protože byl dlouhým pobytem ve vodě úplně zkrhlý a zcela vysílený.

"Posaď se zde a ani nemukni, cokoli by se kolem tebe dělo!"

Napodobil jsem dvakrát žabí skřehot. Za chvíli jsem spatřil zibarské Kurdy, jak se plíží k brodu. Postupovali tiše, přesně podle mých pokynů. Jakmile došli ke břehu, vysvětlil jsem jim situaci, vydal pokyny a vedl je tiše po svahu vzhůru do ležení. Všechno proběhlo tak tiše, že se neprobudil ani jeden z lupičů.

Vrhli se na spáče. Nastal, hluk, ozvaly se výkřiky bolesti, nastal krátký zápas a po několika minutách jsme byli pány situace. Loupežníci se váleli na zemi v poutech, ale nikdo z nich nebyl usmrčen, ani vážně zraněn.

O osvobození zajatých žen z pout jsem se starat nemusel. Postaral se o to Šeri Šir se svým synem, který pak nadšeně objímal svou Šefaku.

Vypukl všeobecný jásot a veselí. Vyhledal jsem Halefa a odvedl ho bokem.

"Pojď!" šeptal jsem. "Vezmeme si širván-ské koně a pojedeme zpátky do zibarského ležení, abychom jim oznámili výsledek naší výpravy."

"Teď?" divil se. "Nechceš si raději vyslechnout zasloužené díky zachráněných?"

"Právě proto chci v tichosti odejít. Sami jsme povinni děkovat bohu za to, že jsme vyvázli bez úhony. Pojď, Haléře!"

Vzali jsme si dva koně a zamířili s nimi k brodu.

"Stůj, emire! Kampak?" volal na nás Šeri Šir.

"Zpátky do ležení."

"Počkej chvíli. Šefaka chce s tebou mluvit."

"Až později, vždyť je dost času."

Pobídlí jsme koně, přebrodili řeku a ujížděli proti proudu do ležení. Zpráva o našem vítězství vyvolala velikou radost.

Šefaka byla zachráněna a majetek poražených přešel do vlastnictví vítězů. Zrádného Melefa horší trest ani nemohl postihnout.

Halér se nedokázal přemoci, aby obešel

Armény bez mlčení. Přistoupil k obchodníkovi a spustil:

"Zvítězili jsme, padouchu a nikdo z tvých kumpánů neutekl. Slyšíš, ani jediný! Kde zůstala tvá velké huba a tvá slibovaná pomsta. Či smrt znamenalo haše setkání, he! Mého sidiho nebo tvoji? Pojedeš do horoucích pekel s hanbou. My jsme si však rozmnožili svou slávu a budeme opěvováni muži, ženami i dcerami celé Turecké říše, v Arábii a Persii. Ty nejsi ničím, jen umírající ropuchou. Já však jsem nejvyšším šejkem Had-dádů, já, hádží Halef Omar ben Hádží Abú'l Abbás ibn Hádží Dáwúd al Gosara!"

Na spaní už nepomýšlel nikdo. Na úsvitu bylo přeneseno ležení na protější břeh, na místo vítězství. Teď jsem se už nemohl vyhnout díkům zachráněných. Můj malý Halef byl jako ve svém živlu. Už jsem ho znal dobře a proto jsem mu popřádal laciné triumfy, které pak dlouho opěvoval.

Miraz Mustaffar byl ve velikých rozpacích. Pomohl jsem mu tím, že jsem s ním hovořil vlídně, jako bych o nějakých urážkách ani nevěděl. Byl šťastný - shledal se se svou dcerou a když jsem ho žádal, aby cestou domů vzal s sebou i ty tři dívky ze Serdaštu, ochotně svolil a řekl:

"Zatkli tě tam a podezírali, emire! Rozhlásím tam tvou slávu a řeknu, že jen tobě můžou děkovat za osvobození svých dcer!"

Podal mi ruku, aby mě přesvědčil, že změnil svůj názor na křesťany.

Širvánští Kurdové a jejich starý a zrádný šejk Melef si trest zasloužili. I když jsem jimi opovrhoval, tajně jsem se za ně přimlouval. Zasluhovali si stejný trest, jako Armény, ale výmluvností a poukazováním na krevní mstu, kterou by jejich usmrcení vyvolalo, se mi povedlo přesvědčit Šeri Šir, aby širván-ským lupičům daroval život.

Jich majetek připadl vítězům. Byli tedy nuceni vracet se domů pěšky, což byl pro ně dostatečný trest.

Než však odešli, byli svědky trestu, který stihl jejich křesťanské společníky - Armény.

Očekával je tvrdší osud než Kurdy, neboť oni byli původci všeho" zla - honby na dívky. Šeri Šir se mě zeptal:

"Co bys učinil ty, emire?"

"Podle kanunu ilm alhuluk, zákona spravedlnosti, jsi povinen odevzdat zločince k potrestání šeršorskému mutessarifovi," pravil jsem,

"To tak! To bys neudělal ani ty! Co je mi do nějakého mutessarífa? Kdybych je vydal úřadům, házel bych rybu do vody. Pes psa nikdy nepokouše! Ani mne ve snu nenapadne... Jsme svobodní Kurdi a řídíme se svými zvyky a zákony. Prosím tě, už se nepřimlouvej za nikoho! Víš, že tě mám rád, ale v tomto směru ti nevyhovím!"

"Všichni jsme hříšníci a podle sebe musíme posuzovat i cizí hříchy. Zde však nejde o běžný hřích, ale o soustavné provozování zločinu ze ziskuchtivosti. Uznávám to. Unesli vaše dívky, zhanobili je. Chtěli je prodat do otroctví. Zavraždili sedm nevinných Perša-nů... Nalož si s nimi podle svého svědomí!"

"Mluvíš mi ze srdce, emire! Děkuji ti."

"Ještě něco. Zbytečně je nemuč a netýrej. Je sice potřebné z nich dostat, kam zašantročili dívky, které unesli předtím. Snad by se dali ještě zachránit, kdybychom to oznámili jejich příbuzným..."

"Pokusím se, emire, i když to považuji za marné. Shromáždím nejstarší bojovníky Zi-bariů a zasedneme k soudu. Chceš se ho taky zúčastnit?"

"Ne. Ale zavolej mě, dřív, než vykonáte rozsudek. Chci si s nimi promluvit před smrtí. Jsou to křesťané, snad v nich probudím lítost."

Odešel jsem z ležení, procházel jsem se po břehu řeky, abych nemusel být přítomen soudu muslimů nad křesťany.

Předpokládal jsem, že jim to bude trvat asi hodinu, ale po půlhodině, když jsem se vracel k ležení, jsem uslyšel hromadný výstřel. Rozběhl jsem se do , tábora a spatřil dvanáct mrtvol.

"Proč jsi je dal zastřelit?" volal jsem na šejka. "Věděls přece, že chci s nimi mluvit! 1

"Řekl jsem jim to, emire," odpověděl klidně, "oni však nadávali tobě i nám, hanili naši víru. Zalomcoval mnou vztek a - co chtěli, to mají!"

"Proč je tady jen dvanáct těl? Kde je Kyš Kapčiji?"

"Pojď! Ukážu ti ho!"

Vedl mě ke břehu, kde stálo několik Kurdů a dívali se do vody. Spatřil jsem v řece chatrně postavený vor z trávy a na něm arménského obchodníka, pevně svázaného.

"Co to znamená?" zeptal jsem se udiveně.

"Rozsudek, který byl nad ním vynesen. Provedli jsme jen to, na čem se shodla rada starších bojovníků. Prodával

nepravý svatý olej a kozí krev místo krve prorokovy. Kulka by pro něj byla příliš dobrá a rychlá. Sedí na plti z trávy, která se zvolna rozplyne. Bude polykat svatou vodu proroka Nahuma a prožije smrtelnou úzkost, dokud se vody Žábu nad ním neslitují.

Zachvěl jsem se nad tou ukrutností. Chtěl jsem mu pomoci, volal jsem na nešťastníka, že by mohl umřít rychle a bez utrpení, kdyby přiznal své hříchy. Nenechal mě ani domluvit a syčel na mou adresu nadávky a kletby, které se bojím popsat... Odešel jsem do ležení, abych nebyl svědkem jeho nelidského skonu.

Šejk vskutku donutil zbylého Arména, Kyš Kapčijova společníka prozradit, kam byly odvečeny dívky z předchozích lupů. Slíbil mi, že o tom neprodleně uvědomí jejich příbuzné.

Šírvánští Kurdové opustili ležení pěšky a beze zbraní. Odešli bez pozdravu, se zachmuřenými pohledy. Pak se s námi rozloučil i Mirza Muzaffar s dcerou a třemi dívkami ze Serdaštu. Tisknul mi obě ruce a nazýval mne svým přítelem. Zastřelené Armény jsme pohřbili a taky jsme opustili toto smutné místo. Chtěli jsme s Halefem pokračovat do Arbely, ale Šeri Šiř, jeho syn Hamsa Martel a Šefaka nás nepřestali prosit, dokud jsme jim neslibili, že se aspoň týden zdržíme v jilaku, letním ležení zibarijských Kurdů.

Travnatá plť se rozpadla, Armén zrní el v tichých vodách Žábu. O nějakém Kyš Kap-čiji, lupiči dívek, nebylo od té doby v těchto končinách ani slechu...

KAREL MAY - MARYAM NEBO FATIMA

Já a můj věrný přítel, hádží Halef Omar, jsme projížděli kraje mezi Urmijským jezerem a Chvalinským (Kaspickým) mořem, až jsme dorazili k hranicím Turecké říše, u městečka Rovanzin-, Odtud jsme chtěli přímo do Amádieje.

Jednoho dne jsme stanuli u východní části pohoří Tura Gara a zastavili se na holém návrší, odkud jsme sledovali západ slunce. Bylo chladno, začátek měsíce října. Měsíce, jenž i v těchto zeměpisných šířkách přináší do vodou i lesy oplývajících horstev drsnější podnebí.

Je jen málo Evropanů, o nichž lze říci, že měli odvahu proniknout do pohoří Tura Gara. Kurdové, kteří tam bydlí, jsou pověřiví a fanatičtí muslimové - loupeživá sebranka, ukrutná a nemilosrdná k jinověrcům.

Nebáli jsme se. Byli jsme dobře vyzbrojeni, ovládali jsme také obě hlavní kurdská nářečí a měli i dostatek zkušeností, abychom vyváží z těchto končin se zdravou kůží.

Slunce se zvolna dotýkalo protilehlých

horských hřebenů. Jeho paprsky líbali západní části oblohy žhavými pozdravy na rozloučenou. Byl to pohled, který přímo vybízel k modlitbě. Sepjal jsem ruce a vzpomínal na "Ave Maria", i na zvuky zvonů své vlasti. A Halef, ten zatvrzelý muslim, který se mne snažil nescísněkrát obrátit na víru prorokovu, mne napodobil!

Najednou slyším z hlubiny zvuk, nad nímž jsem žasnul. Byl to tichý zvuk, zvuk zvonku. Když zanikl, ozval se nablízku lidský hlas:

"Salám já Maryam, maljam et tuafk..."

Byl to začátek "zdrávasu", andělského pozdravu, na který jsem právě vzpomínal! Slyšel jsem ji až dokonce, celou v arabštině. Překvapilo mne to! Křesťanská modlitba zde, mezi zatvrzelými muslimy a čistá arabština mezi Kurdy!

Halef byl taky překvapený. Jakmile modlitba dozněla, pravil:

"Sidi! Slyšel jsi to, co já? To byla přece salaj isaj jidi, modlitba k svaté panně! A zde! Zázrak, hotový zázrak! Kdo se vlastně modlil?"

"Hned se to dozvíme," řekl jsem a pobídl svého vraníka směrem, odkud zazněl ten překvapující hlas. Na západní straně velké skály klečel chudě bdělý starc s růžencem v sepjatých rukách.

Byl oděný do košile a kalhot z tenkého modrého plátna. Nohy měl bosé a hlavu odkrytou, bez pokrývky. Jen dlouhé šediny stříbrného lesku mu splývaly po šíji. Stejně barvy byl i plnovous, který mu sahal na prsa.

Když nás spatřil, ustrašeně vyskočil a volal prosebně:

"Aman, aman, já salatia, milost, milost, pánové! Ušetřte starého muže, který již stojí nad hrobem."

Podal jsem mu ruku.

"Nebojte se nás, otče! Místo, kde jste se obracel k bohu, by bylo i nejzlotřilejšímu Kurdovi posvátné. Já však nejsem Kurd, Per-šan, Turek, ani Arab, ale křesťan z dalekého západu."

"Křesťan... ze západu?" opakoval a jeho zrak se rázem rozšířil. "Je to pravda, pane, neklameš mne?"

Halefovi se touto otázkou naskytla příležitost k řečnění a také ji nezanedbal. Za každou cenu chtěl přesvědčit starce o mé proslulosti a slávě a také i své a proto spustil dřív, než jsem ho mohl zarazit:

"Musíš tomu věřit! Tento slavný hádží Kára ben Nemsí emir je velikým bojovníkem a učencem velikého Gerministánu.

On zná a umí řeči, modlitby a jména všech národů a zemí na celém světě, je největším mistrem všech umění a dosud vždy přemohl své nepřátele. Usmrcovali jsme lvy, levharty a medvědy a poráželi celé kmeny Arabů a Kurdů. Žádný nepřítel nám neodolá, protože bojujeme proti zlému ve jménu dobra. Viděli jsme a slyšeli tvou zbožnost a dobrotu. Ukaž nám své nepřátele a my je zahubíme!"

Co si stařec o mluvčovi Halefovi pomyslel, není mi známo, ale vím, že lidé Orientu si libují v podobných květnatých nadsázkách.

Konečně, Halef byl navzdory nízkému růstu, chlap statečný a odvážný, který nikdy neukázal nepříteli svá záda. Proč by se tedy nemohl trochu pochlubit?"

Stařec se chvíli díval na něho, chvíli na mně, vrtěl hlavou a nakonec pronesl:

"Och! Takové pomocníky bychom teď potřebovali! Těší mě, emire, že jsi taky křesťan a jak se zdá, Evropan. Slyšel jsem, že tam je křesťanů mnoho, a že jsou daleko mocnější, než my zde, kteří jsme nuceni se krčit a tajit svou víru. Pověz mi, emire, kam máte dnes namířeno?"

"Vlastně nikam. Chtěli jsme se až do rána vyspat v lese, ale zdá se mi, že tu bydlí lidé."

"Ano. Bydlí tady hrstka křesťanů a šiitů, kteří zde, hluboko v lesích, zbudovali tajně osadu, aby mohli žít v míru a pokoji. Kdyby jste chtěli u nás přenocovat, budete vítáni."

"Proč bychom nechtěli? Ved' nás, otče!"

Chopil se mé ruky a radostně zvolal:

"Ó, pane, děkuji ti! Vneseš velikou radost do našich chatrčí! Řekni mi, pane, chceš bydlet u nás nebo u šiitů?"

"Není to jedno? Nemůžu být hostem celé osady."

"Není! Žili jsem dlouho svorně, ale v poslední době jsme se rozdvojili. Oni chtějí zabíjet, my jenom použít lsti, neboť jako křesťane nesmíme přelévát krev."

"Jakou krev?"

"Krev Akrakurdů. Ale ty o tom nic nevíš, tak mne poslouchej. Náš soused, šiita, se setkal před dvěma roky s několika Akrakurdy. Přepadli ho, aby ho oloupili, on se však udatně bránil a několik útočníků zranil. Povedlo se mu utéct. Akrakurdové nás ze msty přepadli v našem starém sídle, pobili mnoho našich lidí a odvěkli osm osob. Čtyři muže, tři mladé ženy a dívku, z části křesťany, z části šiity. I když jsme byli slabší, tajně byli námi stíháni. Chtěli jsme osvobodit zajatce, kterým hrozilo otroctví. Ale tito Akrakurdové nebyli nikde usedlí a když jsme se dopátrali jejich ležení, chatrče už byly opuštěné. Prý se usadili u řeky Ghazir. Tedy příliš daleko, než abychom je mohli dále stíhat."

Před několika měsíci se však vrátili a bydlí jen dva dny pochodu od naší vesnice. Někteří naši muži se tam vypravili na výzvědy a viděli naše zajaté těžce pracovat, spoutané a vyhublé."

Rozhodli jsme se, že je osvobodíme - my, křesťané, lstí, kdežto slitě chtějí bojovat - proto jsme se rozdvojili. Šiř Saffl, vůdce slitu, se na nás hněvá, že s ním nechceme táhnout na společného nepřítele. Zítra chce vyrazit, ale zítra je id el masbaha, růžencová slavnost a to nám znemožňuje, abychom šli s ním."

Budeš slavit s námi, pane? Již dlouhou dobu k nám nezavítal žádný kněz, ani misionář. Vystavěli jsme si kostelík se zvonečkem, jehož hlásek jsi zaslechl. Tam se modlíme, ale kněze jsme již dlouho neslyšeli a el kor-ban el mukadaš, svátost oltární, jsme taky dlouho nepřijali."

Řeč tohoto starce na mne hluboce zapůsobila. Tedy zítra bude růžencová slavnost?

Ano, zítra je první říjnová sobota. Ale růžencová slavnost v divokém Kurdistanu, daleko od mého domova? Který Evropan zažil něco podobného? Asi žádný."

Potřásl jsem starci rukou a pravil:

"Budu vaším hostem, nikoli hostem šiitů a zúčastním se slavnosti. Uslyšíte při ní i kázání."

"Kázání?" zeptal se udiveně. "Jsi kněz, pane?"

"Ne. Ale bůh se na mne nebude hněvat, když vám zvěstuji slova, po kterých prahne vaše srdce. Ale budete mi rozumět?"

"Tak dobře, jako ti rozumím já, pane! Přišli jsme sem z Bebozi, odkud nás vyhnali."

"Ano. Vím, že v Bebozi žijí katolíci, kteří jsou těžce utlačováni misurskými Kurdy. Znáš vaše arabské nářečí a budete mi rozumět. Ale již se stmívá, pojďme do vesnice."

"Pojd', pane! Povedu tě s radostí."

Kráčel v čele po úzké stezce, která vedla z návrší. Zanedlouho jsme byli nuceni sesednout z koní a vést je za uzdu. Stařec věnoval mému koni několik udivených pohledů. Poznal, že kůň je arabského původu, nejušlechtilejšího plemene a vyslovil nad tím svůj podiv."

Objevil se před námi smíšený dubovo-bu-kový les. Když jsme z něho vystoupili na úpatí hory, před námi se rozprostíralo dlouhé a široké údolí, jehož středem protékal potok. Údolí mělo jen jediný vchod a zároveň východ, po naší pravé ruce. Potok pramenil na úpatí hory. Po jeho obou březích se pásli koně, skot, ovce i kozy."

Pod ochranou krajních stromů lesa stály řady chatrčí. Nejbližší k nám bylo stavení, které vyčnívalo nad ostatní, s malou věží, ve které visel menší zvon. Na opačné straně, přes potok, byla taky jedna větší budova - modlitebna šiitů."

Všechny budovy byly postaveny z roubených kmenů a jejich zdi z proutěného pletiva. Stařec ukázal nejdřív na jednu, pak na druhou stranu potoka a vysvětloval:

"Zde bydlíme my a tam šiité. Potok tvoří hranici, která předtím nic neznamenal, teď je však dodržována."

"Kdo je vaším kiajou, starostou?" tázal jsem se."

"Já, ač jsem nejchudší a nejnešťastnější."

"Proč nejnešťastnější?"

"Už jsem ti vyprávěl o unesených lidech. Můj syn, jeho žena a jejich syn, můj vnuk, byli tehdy zajati a odvezeni do otroctví a dosud jsou otroky Akrakurdů. Nemám nikoho, bydlím sám. Modlím se denně k bohu, aby vrátil mým blízkým svobodu, dosud jsem se však modlil bezvýsledně."

"Modli se dál. Modlitba zmůže mnoho, když je provázena bezmeznou vírou. Všemohoucí řídí vše ve prospěch svých dětí. Zkouška, kterou na vás vložil, utuží vaši víru."

"Pane, vždyť věřím! Bez víry v boha bych už dávno umřel žalem! Uvidíš, jak tě mi souvěrci srdečně uvítají."

Do této chvíle bylo vidět jen málo lidí. Když jsme se však přiblížili k visce, vyšli nám lidé vstříc, z chatrčí vylezly i ty nejmenší děti a cupitaly nám drobnými krůčky

v ústřety. Z oděvů vesničanů bylo zřejmé, že nejsou nijak zámožní."

"Poslyšte, muži i ženy!" volal na ně starce. "Dnešní večer bude pro nás slavnostní. Přicházejí hosté. Tento emir je křesťan z Ger-mánistánu. Chce se zúčastnit naší růžencové slavnosti a chce tam přednést kázání. Uvítejte ho, jak se patří!"

"Salám, salám, marhába, marhába, vítej, vítej!" volali na nás a všechny ruce se natahovaly k nám. Pod nohama se mi

motal asi tříletý kluk, nabízel mi svou ručku a pronikavě přitom všíkal. Uchopil jsem ho pod pažemi, vyzvedl jsem ho k sobě a vtiskl mu polibek na rty.

Tato vlídnost vzbudila nadšení obyvatel vesnice. Provolávali nám slávu, podávali ruce.

"Křesťan ze západu... jaký má oděv... jaké zbraně... jakého koně... jaký je to statný muž... jistě velmi udatný... a bude nám kázat... kde bude bydlet?... U mne... u mne... nikoliv... u mne bude bydlet!" zněly výkřiky odevšud, dokud starosta nezamával rukama a neskončil tuto hádku. Pak se obrátil ke mně:

"Emire, kde se chceš ubytovat? Sám vidíš, kolik lidí ti nabízí přístřeší a hádají se o tvou přízeň. Vyber si chatrč, ve které budeš bydlet! Všichni budeme respektovat tvá přání!"

"Jelikož nás vítáte všichni, bez ohledu na věk a pohlaví," promluvil jsem hlasitě, "budeme hosty vás všech a nikoli jen jednoho z vás! Jsme zvyklí spát pod širým nebem, nepotřebujeme přístřeší."

Rekl jsem to, protože jsem nechtěl dávat přednost nikomu a tím vzbudit závist ostatních. Také mi bylo známo, že v příbytcích zdejších lidí žijí světoznámí šestinozí tvoří, jímž jen velice nerad půjčuji svou kůži.

Vesničané se s reptáním podrobili tomuto šalamounskému rozhodnutí a vybrali ze stáda tučné jehně, určené k tomu, aby zaplatilo svým životem dobrou náladu, vyvolanou příchodem "emira ze západu".

Nebylo divu, že se zdejšími lidmi náš zevnějšek zamlouval. V porovnání s nimi jsme byli oděni jako princové a kromě toho jsme byli po zuby ozbrojeni zbraněmi, jaké ještě nikdy neviděli. S netajeným údivem si prohlíželi moji medvědobijku a henryovku, úctu vzbuzovaly i mé revolvery. A naše koně! V oblastech, kde se muž oceňuje podle koně, by nás mohl kdokoli považovat za vznešené muže.

Kostelík stál uprostřed osady a prostranství před ním bylo určeno jako hodovní místo. Usedli jsme s Halefem a se starostou na svěží trávník a ostatní vytvořili kolem nás neprodyšný kruh. Poblíž byl zažehnutý oheň, nad kterým opékali celého berana. Vedle, u menšího ohně, připravovaly ženy dýně, řepu a jiné rostlinné pokrmy. Byly až nezvykle mlčenlivé, pozorně naslouchaly našemu rozhovoru, aby jim nešlo ani jediné slůvko.

Kiaja, starosta, nám představoval všechny muže, jednoho za druhým, ale já jsem se příliš nenamáhal, abych si jejich jména zapamatoval. Pak mi vyprávěl různé historky ze života vesnice, smutné příběhy, které vzbuzovaly soucit a smutek.

Také Halef byl napružený, což dokazoval tím, že často sahal k opasku, na místo, kde visel bič, spletený z hroší kůže, a přitom syčel:

"Kdybych byl u toho, všechny Akuraky bych zmrskal tímto kurbadžem!"

Později došlo i na upovídaného Halefa. Dostal příležitost k vyprávění příběhů z našich cest a tohoto úkolu se zhostil výtečně. Vychvaloval naše činy do nebe, květnatě popisoval naši sílu a udatnost, takže nás naši posluchači museli považovat za největší hrdiny na světě. Nebránil jsem mu v jeho chvástavých řečech. Věděl jsem, že by mě neposlechl a potřebovali jsme získat důvěru těchto lidí, poněvadž jsem se v duchu už dávno rozhodl, že jim pomůžu osvobodit jejich příbuzné.

Mezitím ženy připravily jídla a začaly hody. Za jídla jsem si všiml na šiitské straně vesnice jednotlivých světlých, které zdálky vypadaly jako bludičky. Ptal jsem se po příčině tohoto jevu. Starosta mi odpověděl:

"Slitě dnes slaví svátek Fatimy, ochránky-ně všech žen a děvčat. Dcera Šírá Saffiho, vůdce šiitů, byla rovněž odvezená a dosud je zajatkyň Akuraků. Jelikož se chystají šilte zítra zaútočit na ležení Akuraků, prosí dnes večer Fatimu, aby jim přispěla svou pomocí k osvobození zajatců."

"Rád bych to viděl," prohodil jsem nahlas.

"Snad bys... och! Tam přichází Šír Saffi!"

A opravdu! Nějaký muž přeskočil potok a stanul v našem kruhu. Byl oděn daleko lépe, než křesťané. Měl na sobě bílý turban, modrou, vyšívanou kazajku, rudé, široké kalhoty a nízké, perské boty. Za pasem mu vězely dvě bambitky a dlouhý, zahnutý han-žár, nůž.

V bledé tváři mu vynikaly velké tmavé oči, jimiž měřil střídavě mne i Halefa. Obrátil se na starostu Sáli ba:

"Zavítali k vám hosté, jak vidím. Kdo jsou ti mužové?"

"Udatní bojovníci a velcí hrdinové! Tento efendi je emir z Germánistánu."

"Neznám Germánistán - nejspíš to bude nějaká malá osada. Kdyby tito lidé byli tak udatní, jak říkáš, nešli by do vaší osady, nýbrž k nám. Vždyť vy se bojíte táhnout s námi na ty loupežníky a vyřídít si s nimi staré účty."

Podíval se na mne a pokračoval:

"Vzýváme Fatimu. Jak jistě víš, byla nejmilejší dcerou proroka a ženou našeho svatého kalífa Aliho, matkou Hassana a Husajna, kteří byli zavražděni sunity - Alláh ať je zatratí! Vzýváme ji, jako křesťané vzývají svatou pannu, když jsou jejich ženy a dcery v nebezpečí. Ona vysvobodí Saklu, mou zajatou dceru, z otroctví. Když se chceš modlit s námi, přejdi potok a pojď mezi nás!"

Tento muž se mi nijak nezamlouval, ale odpověděl jsem klidně:

"Přijdu, ačkoliv jsem přesvědčen, že se modlíte zbytečně. Fatima není bůh, nemůže vás pomoci!"

"Že nemůže?" osopil se na mne a zablýskal očima. "Snad nejsi prokletý sunita?"

"Ne, jsem křesťan," pravil jsem klidně.

"Křesťan? Co tedy můžeš vědět o naší víře, o našem učení? Pomlč o tom!"

"Znám obě učení jistě lépe, než ty, neboť jsem studoval všechny vaše náboženské knihy, kdežto ty se asi sotva vyznáš v koránu. Vím, kdo byla Fatima, nemusíš mi ji představovat, vím, že byla ženou."

"Vaše panna také!"

"Naše svatá Maryam byla matkou boha a trůní v nebi při všemohoucím a oroduje za nás, když ji o to prosíme. Korán

však učí, že žena nemá duši a proto nemůže přijít do nebe. Fatima tedy měla pouze tělo, které již dávno zpráchnivělo. Vysvětlí mi, jak ji můžete vzývat?"

Zadíval se na mne strnule, ale po chvíli zlostně zvolal:

"Odvažuješ se rouhat? Buď rád, že tě hned nezastřelím! Odvolávám své pozvání! Neodvažuj se překročit potok, dokud budou svítit světla v naší modlitebně. Jinak neručím za tvůj život!"

Obrátil se, přiskočil potok a zmizel ve tmě.

Hádží Halef se mne zlostně zeptal:

"Sidi, proč to trpíš? Tento Slítaje obyčejný červ, komár, moucha, kterou rozdrtíme dvěma prsty. Skočím za ním a přetáhnu ho několikrát bičem přes nevymáchanou hubu..."

"Počkej, Haléře! Takový chlap mne nemůže urazit. Salibe! Mohl bys mi říct, kolik je v osadě bojovníků?"

"Šiitů dvacet pět a nás osmnáct, schopných unést zbraň."

"Kolik mají Akrakurdové bojovníků?"

"Asi sto, možná i více."

"A tento Šir Saffi se chce vrhnout na čtyřnásobnou přesilu nepřátel? Vráti se buď s nepořízenou nebo se nevrátí vůbec a osud zajatců se jen zhorší. Máte pravdu, tady pomůže jen lest. Modlete se a bude vám pomoheno."

Ctihodný Salib sklonil na souhlas svou bílou hlavu. Některý z mladých mužů však pravil:

"Jak můžeme zajatým pomoci, když budeme dřepět doma a modlit se místo toho, abychom vytáhli do boje a osvobodili naše příbuzné? Snad nesestupují andělé z nebe a nepomáhají povalečům a lenochům, jak to bylo za časů Abraháma?"

"Mlč, mladíku!" osopil se na něho stařec. "Bůh sesílá anděle v různých podobách a když ho o to požádá svatá panna, může se i nejmenší kapička vody změnit v anděla spásy!"

Salib byl upřímně věřící člověk, i když taky dokonale neovládal boží slovo. Zdejší křesťané přejali do své víry sektářské prvky i prvky islámu, aniž by o tom věděli.

Navázal jsem na poslední Salibova slova a pokoušel jsem se v ten večer být učitelem tohoto malého stádečka věřících.

Naslouchali mým slovům s upřímnou pozorností až do chvíle, když jsme ušli na druhé straně potoka řadu světél. K našemu sluchu doléhal zvláštní monotónní zpěv, občas přerušovaný výkřiky.

"Je to průvod do mešity," vysvětloval starosta Salib, "brzy bude zahájeno vzývání Fa-timy."

"Jdu se tam podívat!" pravil jsem a postavil se.

"Proboha! Nechoď tam, emire! Jestli tě tam uvidí, zabijí tě."

"Ticho!" odpověděl za mne hádží Halef Omar. "Co můj Sidi chce, to také provede a nedá se nikým odradit. Šiité se ho ani nedotknou, on se jim vysměje a pro mne vůbec neexistují! Tím, že sidiho nedoprovodím, vám poskytnu důkaz, že mu nehrozí žádné nebezpečí."

Víc jsem už neslyšel a raději poodešel od potoka vzhůru směrem k lesu, aby mne muslimové nespatriili v záři ohňů.

Dostatečně jsem se vzdálil od ohně, přiskočil potok a vydal se napříč údolím až k lesu, pak proběhl mezi chatrčemi - a zastavil se až ve stínu mešity.

Její zdi tvořilo proutěné pletivo, stejně jako u chatrčí, přes které byl do modlitebny dobrý výhled. Muži byli již uvnitř mešity, ženy a děti do ní neměly při stup •. Nebylo tedy žádnou odvahou přitisknout se k zadní stěně budovy a pozorovat dění uvnitř.

Vevnitř se zdržovalo asi čtyřicet lidí. Klečeli, obráceni tváří k jihu, k posvátným poutním městům šiitů. U jižní zdi budovy byl zřízen dřevěný, stromovou zelení zdobený trůn, k jehož nohám postavili věřící svá světla.

Před trůnem klečel Šir Saffi. Na trůně ležela malá, čtyřhranná deska s arabským nápisem "Fatima". Každý šiita držel v ruce růženec, sestávající z devadesáti devíti kuliček. Každá kulička představuje jedno z devadesáti devíti Alláhových jmen, vyskytujících se v koránu.

Šir Saffi zrovna řečnil. Vzály Fatimu, aby mu pomohla zachránit dceru. Pak vstal, roztáhl náruč a pozvolným tleskáním udával modlitbě tempo. K svému údivu jsem uslyšel devadesát devět jmen Alláhových v ženském rodu, aby se to vztahovalo na Fatimu, tedy: "Ó, všeživotná, ó, všerovná, ó, všesnášenli-vá... ó. Fatimo". Za každým jménem se ozývalo pronikavé "meded, meded, pomoz, pomoz!"

Takto pojímaná modlitba vlastně byla podle islámu velikým rouháním. Zkrátka, vrazili Fatimu na místo Alláha a vzývali ji jako boha. Při každém jménu propouštěli růžencovou kuličku mezi prsty a tiskli ji na prsa, čelo a ústa.

A když se vyslovilo poslední jméno, začalo všechno znovu. Viděl jsem toho dost a plížil se zpátky do křesťanské osady cestou, kterou jsem přišel. Přítomnost všech mužů v mešitě způsobila mou neopatrnost.

Když jsem míjel předposlední chatrč, vyšla z ní neočekávaně nějaká žena, takže jsme se srazili. Bohužel, uhodla, že jsem ten cizinec, který přišel večer do osady křesťanů.

"Já Alláh! Garib! Ó, Alláh! Cizinec!"

Rychle jsem skočil do stínu, přeběhl palouk, přiskočil potok a kráčel zvolna ke křesťanské části osady. - došel jsem k ohni a posadil se. Oslovil mne Salib:

"Díkybohu, že jsi se vrátil! Měl jsem o tebe strach, ač tě tvůj Halef vychvaloval do nebe -nemuseli jsme se o tebe bát."

"Uviděli tě? Slyšeli jsme nějaký výkřik."

"Ano, spatřila mne nějaká žena."

"Ó, nebe. Ta to poví Sirovi Saffimu a on jistě přijde, aby tě potrestal."

"K tomu by potřeboval jiného muže, než je on!"

"Ano," přizvukoval Halef, "a já si s ním promluví hlasem biče. Jakmile tě urazí jen jediným slůvkem, okusí, jak chutná hroší kůže."

"Jen žádné hlouposti, Haléře! Vypořádám se s ním sám a ty se do toho nebudeš míchat. Jsme hosty této osady. Chceš, aby tu kvůli nám tekla krev, protože by nás naši hostitelé museli bránit před pomstou šiitů?"

Po tomto napomenutí Halef mlčel. Stalo se to, co předpověděl starý Salib. Brzy jsme spatřili pobíhat šiity před mešitou. Neuplynulo ani pět minut a Šiř Saffi pádlil k našemu ohni.

"Byl jsi v naší osadě a vyzvídal!" osopil se na mne zuřivě. "Ty, křesťan, jenž žere prasečí maso a je všemi pravověrnými opovrhován!"

"Mírní se!" napomenul jsem ho klidně. "Kdo je opovrhován? Snad nevíš, že u přívrženců sunitizmu je slita ještě víc opovrhován, než nejbídnější žid!"

"Pse!" zařval a vytrhl nůž z opasku. "Ještě jedna taková urážka a probodnu tě!"

"Ještě jednou mne nazveš psem a proženu ti hlavou kulku!" pravil jsem, postavil se a namířil na něho revolver.

"A já také!" ozval se Halef. jehož horká krev mu nedovolila mlčet.

Mířil mu zrovna na nos a přitom prskal:

"Myslíš, že slavný Kára ben Nemsí efendi se dá bez trestu urážet?"

Síř Saffi spustil ruku s nožem, udiveně se na mne podíval a zeptal se:

"Kára ben Nemsí? Snad ne přítel Mohameda Amína, šejka Haddádů?"

"Ano."

"...který byl přednádávnem u kmene Yus-sufů, aby jim pomáhal proti Mir-Mahmáli-Kurdům?"

"Ano."

"Pak tě znám, neboť jsem slyšel o tvých činech. Máš kouzelné ručnice, jimiž můžeš sto i vícekrát vystřelit, aniž bys musel nabíjet -a vraníka, v němž vězí snad bratr šejtána, ďábla, který ti pomáhá."

"Nebud' směšný!"

"Nikdo se nebude smát, když uslyší, co jsem se dozvěděl o tobě a tvém malém sluhovi, který je synovcem a pravnukem nejstaršího šejtána. Emire! Vyprav se s námi zítra proti Akrakurdům! Pak ti odpustím, že jsi byl u nás vyzvídat."

"Nepotřebuji tvé odpuštění. Nemám rád muslimy, kteří vzývají mrtvou ženu!"

Jeho oči se zase zlostně zabýskly.

"Mrtvou ženu? Kdybys neměl v sobě ďábla, už bych tě dávno proklál nožem! My víme nejlépe, jakou má Fatima moc. Tito křesťané se spoléhají jen na svou Maryam a skládají přitom ruce v klín. My se modlíme k naší Fatimě růženec o devadesátidevít kuličkách a oni potřebují sto padesát větších i menších kuliček, aby mohli vzývat Maryam. Není snad naše Fatima milostivější a mocnější?"

"Já kilet el alk, to je nesmysl! Moc a milost vypočítávat podle kuliček! Je přece lhostejné, kolik potřebuješ kuliček ke vzývání Fati-my, když pomoc stejně nepřijde."

Přistoupil ke mně prudce a zadíval se na mne plamenným pohledem.

"Nevěříš tedy, že masbaha, růženec šiitů je lepší než váš?"

"Ne."

"A že Fatima je mocnější než vaše Ma-ryam?"

"Ne."

"Dozvíš se brzy, jak se klameš. Ať zůstanou tito křesťané doma a ať se modlí. Ukáže se, zda jim jejich Maryam vrátí odvrácené příbuzné. My věříme, že nám Fatima pomůže. Za čtyři dny se vrátíme se svými osvobozenými příbuznými, ale jejich příbuzné tam necháme! Ať si pro ně dojdou sami, když nám nechtějí pomoci!"

Obrátil se a chtěl odejít. Zavolal jsem na něho.

"Počkej ještě chvíli! Vyslechl jsem tvou řeč, teď vyslechni ty mne! Vaše víra ve Fatimu vás přivede do záhuby! Maryam však vyslyší modlitbu těchto zbožných křesťanů, aniž by museli opustit osadu a prolévat lidskou krev. Jejich modlitba zachrání i vaše příbuzné, i když vy nemáte v úmyslu osvobodit jejich příbuzné. Křesťanská víra je však založená na lásce, i na lásce k nepříteli. Uvidíme za čtyři dny, kdo žije v klamu, zda já nebo ty!"

"Ano!" smál se. "Tvá vychloubačnost proti naší statečnosti, vaše víra proti naší, My-ryam proti Fatimě! Budete naříkat a skučet nad svou hloupostí, ve které vězíte jako želvy v bahně. Za čtyři dny tedy uvidíme, jestli Fatima nebo Maryam!"

Rychlým krokem opouštěl prostranství, hlasitě se nám vysmíval, až ho konečně pohltila tma.

Zahalili jsme se do pokrývek a bez ohledu na nepřátelské úmysly šiitů - klidně usnuli. Procitli jsme a viděli, že na druhé straně potoka se šiitští mužové připravují na cestu.

Dva křesťané seděli nedaleko mne a Hale-fa, jejich pušky ležely připravené vedle nich. Zpozorovali můj údiv a ozvali se:

"Bděli jsme při vás. Salib nedůvěřuje Siru Saffimu, protože jsi byl u mešity."

"Děkuji vám, ale bylo to zbytečné. Šiř Saffi se strašně bojí šejtána, kterého považuje za našeho spojence."

"Odebrali jsme se k potoku, abychom se umyli. Také v křesťanské části osady bylo živo - obyvatelstvo bylo zvyklé brzy vstávat.

Ženy nám přinesly snídani - kávu z pražených žaludů a tykví, smíchanou s mlékem, a k tomu čerstvě pečené moučné placky.

Právě, když jsme usedli k snídani, muslimové nasedali na koně. Jeli po břehu potoka, dívali se na nás a Šiř Saffi posměšně volal:

"Tedy Fatima nebo Maryam! Pomodlete se ke svým kuličkám, dokud vás nebudou bolet rty. Ya guhal wa já tenabil, vy hlupáci a blázni!"

Neodpovídal jsem na jeho slova a naši hostitelé také mlčeli. Šilte se posléze ztratili u východu z údolí. Věděl jsem, že jejich snaha nebude korunovaná úspěchem.

Halef, jenž mne už dobře znal, se mi smál do tváře, mrkal lživě a řekl:

"Sidi! Uhodl jsem tvé myšlenky. Chceš zahanbit jejich Fatimu."

"Máš pravdu, Halefe."

"A necháš jim napráskat od Akrakurdů?"

Neodpověděl jsem.

"Ale nebudeš nečinně čekat čtyři dny, dokud se tito hloupí šiité vrátí?"

"Ne."

„A pomoc od těchto křesťanů také nebudeš chtít?"

"Ne."

"Hamdulilláh, díkybohu! Toto bude dobrodružství, na které se už předem těším. Snad si nemyslíš, že se bojím nějakých Akrakurdů?"

"Ani mne... V jejich ležení zastihneme je starce, ženy, děti a zajatce."

"Co to říkáš? A proč?"

"Protože jejich bojovníci budou jinde. Útok se šiitům nezdaří. Předpokládám, že budou prchat a Akrakurdové se pustí za nimi. Až se to stane, vtrhneme do jejich ležení a osvobodíme zajatce."

"A co když se útok přece jen zdaří?"

"Nezdaří! Šiité budou odraženi. Přece víš, jak jsou kurdská ležení opevněná. Bez lsti se tam nikdo nedostane. A k něčemu podobnému nemá Šir Saffi žádné vlohy."

Ano? Proč si to myslíš?"

"Kdyby totiž k tomu měl vlohy, nikdy by nezvolil toto údolí za své bydliště. Z návrší, které údolí obklopují ze třech stran, může nepřítel snadno zaútočit bez toho, že by byl zpozorován."

"Máš pravdu, sidi."

"A ani vchod není upevněn nebo uzavřen a naši hostitelé jsou mírumilovní, bojí se války - jinak by přece nenechali své příbuzné celé dva roky v zajetí, zvláště ne ženy! Ty, Halefe, kdyby ti unesli Hanneh, tvou ženu, honil bys Kurdy, dokud bys ji ne-osvobodil."

"Máš pravdu, sidi! Kdyby byl někdo mou Hanneh, nejmilejší a nejkrásnější ze všech žen a dcer odvedl do zajetí, hnal bych ho na konec světa a ještě o kus cesty dále, abych ho zabil a svou Hanneh, květinu mého života, mu vyrval z rukou. Ale ty bys mne přece doprovázel, sidi. Škoda, že nejsi ženatý. Byl bys živý dvakrát tak dlouho..."

"Myslíš?"

"Myslím, sidi!" odpověděl naprosto přesvědčivě. "Láska ženy prodlužuje život muže!"

"Když se dožiju sta let, ožením se, abych své roky znásobil," žertoval jsem.

"Nežertuj, sidi! Jsi statečný a udatný hrdina. Tvůj zrak je tak ostrý jako hrot jehly, kterou zašívá má Hanneh díry v mé kazajce, ale nemáš smysl pro vzácné přednosti manželského života. V tomto směru bych s tebou nikdy neměnil."

Ano! Můj Halef byl nevšedně láskyplným, něžným a věrným manželem a otcem! A přece jen opustil kvůli mě ženu a dítě, aby mě

doprovázel při mých potulkách. Miloval mne od té chvíle, kdy jsme se poprvé spatřili a byla v něm vrozená touha po dobrodružství, která ho stále držela po mém boku.

Ač byl malého vzrůstu a měl strašně řídké kníry, šest štetin vpravo a sedm vlevo, vyznamenával se odvahou a vytrvalostí, jakou jsem u nikoho, kromě Vinnetoua, neshledal.

Po ranní kávě jsem navštívil kostelík, abych si prohlédl jeho vnitřek.

Ubozí lidé! Jejich stánek byl vlastně zcela primitivní chatrčí, ve které vlastně nebylo nic, kromě z proutí spleteného předmětu, připomínajícího stůl, který měl představovat oltář. Byl zakrytý rudým ubrusem a stál na něm neuměle otesaný dřevěný kříž.

Salib vešel za mriou a zeptal se mne, kde chci kázat, jestli v kostelíku nebo venku. Zvolil jsem volné prostranství. Do kostelíku by se všichni nevešli a kázání bylo určené pro všechny.

Kdo jen mohl, odešel do lesa nasbírat zelené větve, pruty a květiny k slavnostní výzdobě. Vyzval jsem Saliba a Halefa k projíždce po okolí. Vyhověli mému přání.

Nasedli jsme na koně a vyjeli na východ - brzy ale odbočili z přímého směru - chvíli kličkovali, až jsem našel údolí, které vyhovovalo mým úmyslům. Až tady jsem vysvětlil Salibovi, co mne napadlo.

"Slité budou Kurdy odraženi a pronásledováni. Musíte opustit osadu a včas se přestěhovat sem a tím si zachránit svoje životy. Vrátime se do osady a musíš to vysvětlit svým lidem!"

Podíval se na mne polekaně a tázal se:

"Mluvíš vážně, emire? Opravdu musíme očekávat vpád Akrakurdů?"

"Bohužel. Zítra ráno, až odjedeme s Haléřem ze vsi, sbalte své věci a přestěhujte se sem."

"Zítra, nás chceš opustit? Ted', když nám hrozí takové nebezpečí? Emire, počkej ještě chvíli a pomoz nám! Budeme ti neskonale vděční!"

"Vždyť vám chci pomoci! Odjedeme pouze nakrátko a v okamžiku nebezpečí se vrátíme k vám!"

"Zůstaň raději zde! Proč chceš odejít právě nyní?"

"Abych splnil slib, který jsem dal Ralefovi. Víc ti nemohu říct. My, lidé ze západu, jsme tajuplní tvorové. Musí ti stačit to, že se vám nic nestane a že u vás budeme v pravou chvíli."

Salib se s tím chtěl nechtě spokojit. Vrátili jsme se do údolí. Starosta, samozřejmě, neměl nic lepšího na práci, než oznámit lidem vše, co jsem mu říkal. Tím se však růžencová slavnost změnila na růžencovou zasmu-šilost.

V poledne, právě když se rozezvučel zvon, svolávající lidi k modlitbě, vraceli se z okolí-tých lesů mladí lidé, vyslaní pro chvojí a květiny. Vázaly se z nich věnce a girlandy. Před kostelíkem byla postavená matbach, menší kazatelna, odkud jsem měl řečnit. 'Měl jsem radost z těchto zanedbaných a opuštěných lidí. Všichni měli ve tvářích oduševnělý výraz - přípravy na slavnost byly prováděné tiše a vážně, bez zbytečných řečí.

'101

Také se mne zmocňovala zádušná nálada, takže Halef, vyvedený tímto tichem z míry, mne oslovil:

"Sidi! Křesťané jsou docela jiní lidé, než muslimové."

Výhloubené slupky tykví se změnilly v pramenné svítilny a byly nakladeny všude, kam se jen dalo. Dole byly vloženy svíčky z loje. Když spadl soumrak, všechna světla byla zažehnutá.

Plaménky klidně plápolaly, bylo bezvětří. Světla byla rozmístěna všude, kam až oči dohlédly - na střeších, ve zdech, v oknech, na prazích, stromech a - na kazatelně, odkud jsem měl kázat...

Ozval se zvon a starý Salib, starosta osady, hlasitě zvolal:

"Haj alas sálích, já muminim, věřící, vzhůru k modlitbě!"

Udělal to na mé vyslovené přání, i když se tento způsob svolávání věřících praktikoval jen u muslimů. A my jsme byli křesťané! Ale pro dnešní slavnost se nehodilo žádné svolání lépe, než toto, neboť bylo všeobecně známé a dovolovalo mi prostřednictvím něho poukázat na bludy islámu.

Všichni, staří i mladí, velcí i malí, se sešli u kazatelny. Vystoupil jsem na ni a sejmul turban. Kdo přišel na kázání s pokrytou hlavou, následoval můj příklad. Pak jsem začal kázat. Mluvil jsem jistě víc než hodinu, bez přípravy, to, co mi vniklo srdce. Vyprávěl jsem lidem o příkladech, kdy modlitba pomohla chudým a utlačovaným...

Byl to nezapomenutelný večer pro mne

i pro mé hostitele! Po ukončení pobožnosti se konala slavnostní večere. Seděli jsme v družném hovoru dlouho do noci, dokud nezhasla i ta poslední svíčka.

Když jsme konečně ulehli ke spánku, Halef mi pravil: "

"Sidi, měl bys se se mnou vydat k mé Hanneh, která je nejsladší ze všech žen, a řečnit tak, jak jsi mluvil dnes. Měla by také slyšet o Maryam, o mum kadíš el muchalís, svatě matce spasitele. Chceš, sidi?"

"Ano. Vždyť se na zpáteční cestě stavíme na vašich pastvinách."

Halef se spokojeně zabořil do přikrývek a usnul. Dlouho jsem nemohl usnout - židovu a znovu si promítal v hlavě dnešní den a kladl si otázku, jestli jsem jednal správně, když jsem svolil ke kázání - až jsem nakonec usnul...

Po vzbuzení na úsvitu, jsme svolali vyzváněním lid k ranní modlitbě, pak vydatně posnídali a s Halefem se začali připravovat k odjezdu. Byli jsme zavaleni otázkami a prosbami, abychom ještě počkali. Nemohl jsem dělat nic jiného, než trpělivě vysvětlovat, že se vrátíme v pravou chvíli - a Sáli ba jsem požádal, aby rychle opustili údolí.

Zásobili jsme se potravou na čtyři dny a opustili údolí. Akrakurdové prý sídlili u řeky Akra, přítoku Horní Zábaly. Ale kde přesně bydlel rod, který jsme hledali, nevěděl nikdo.

Původně jsem chtěl přibrat muže znalého terénu, ale pak svým úsudkem jsem došel k názoru, že by nám byl na obtíž.

Zbývalo mi

spolehnout se na své zkušenosti, vypěstované cvikem při stopování na americkém západě. Postupující ve stopách slitu, kteří za sebou nechávali širokou brázdu, nemuseli jsme se ani namáhat. Slité měli před námi celodenní náskok, který jsme museli za každou cenu zlikvidovat. Naše koně byli lepší než koně šitů, byli řádně odpočatí, nakrmení a napojení, a jakkoliv byl terén obtížný, urazili jsme za hodinu více než jednu míli. K večeru jsem poznával podle zanechaných stop, že jsme se k šitům značně přiblížili. Jejich náskok se scvrkl na několik hodin.

Své úsilí jsme znásobili - tam, kde stopa tvořila oblouky - zkrátili jsme cestu přímou jízdou a také objeli místo, kde slité přenocovali. Po setmění jsem zjistil, že stopa je stará nanejvýš osm hodin. Byl jsem spokojený, mohli jsme si v klidu odpočinout. Ulehli jsme při malé bystřině, kde byl dostatek trávy pro koně, které jsme uvázali ke kolíkům, zaraženým do země.

Na úsvitu jsme pokračovali dále. Horstvo Tura Gara již bylo za námi. Za námi byl i Džebel Hajr a přibližovali jsme se ke břehům řeky Akry. V poledne byl stažen náskok šitů na pouhé dvě hodiny. Chtěl jsem objet lesní cíp, náhle jsem zadržel vraníka a ucouvl.

"Co se děje, sidi?" tázal se Halef.

"Šitové jsou před námi."

"Co dělají?"

"Nic. Leží na kraji lesa. Sestup a podrž mého koně. Chci se dozvědět, o čem se radí. Možná se zastavili proto, že je nepřítel nablízku."

Seskočil jsem z koně, odevzdal jsem Ha-lefovi své pušky, aby mi nevadily při plížení a vešel jsem do lesa. Přiblížit se k těmto neopatrným lidem bylo doslova hračkou. Docela snadno jsem dokráčel za jejich záda, nikde nebyla žádná stráž. Přikrčen jsem se doplžil k houštině, před níž seděli - podlézaje neslyšitelně větve, až jsem došel tak blízko - viděl je všechny a co bylo nejdůležitější, slyšel jsem každé jejich slovo.

Jejich koně se pásli na palouku na kraji lesa. Taková neopatrnost! Kdyby byl v okolí nějaký Kurd, uviděl by je z dálky. Tito vyznavači proroka a ctitelé Fatimy stáli asi na konci fronty, když se rozdávala moudrost.

Rozmlouvali mezi sebou. Zaslechl jsem:

"...jen půl hodiny odsud! Doufám, že Šir Saffi najde jejich ležení!"

"Proč by ho nenalezl?" opáčil kdosi. "Vylíčil jsem mu to podrobně. Stačí objet dva kopce, pak zahýbá řeka do údolí a tam již lze spatřit ohradu. Večer přitáhneme k ohradě, rozložíme se u ní. Kurdy přepadneme nad úsvitem, dokud ještě budou spát."

Slyšel jsem všechno, co jsem potřeboval - doplžil jsem se zpátky do houštiny k Halefovi a sdělil mu zároveň všechno, co jsem se dozvěděl.

"Co uděláš, sidi?" tázal se. "Počkáme zde do večera?"

"Ne! Na co čekat. Objedeme dva kopce a zahneme vpravo do údolí. Uděláme si větší okliku, abychom se dostali k ležení z opačné strany. Musíme být u ohrady dřív, než šilte. Pojd'!"

Vysedli jsme na koně, vrátili se asi o tři sta kroků, zahnuli na západ a půlkruhem k jihu jsme se obrátili na východ. Nutností bylo vyvarovat se setkání s Kurdy, ale i se šiity a hlavně se Šír Saffim, který se vracel z výzvěd. Z nutné opatrnosti jsme zpomalili koně, přesto jsme však k večeru přijeli do blízkosti kurdského tábora.

Museli jsme najít vhodný úkryt pro koně. Halefa jsem nechal u našich zvířat a sám jsem se vypravil směrem ke kurdskému ležení. Mezitím se setmělo, že bylo vidět jen na pár kroků. Plížil jsem se do zalesněného svahu - dospěl na vrchol - a zde se osvědčil můj čich lépe než zrak. Ucítil jsem dým a pustil se tím směrem, dolů ze svahu.

Prvně jsem zaslechl hlasy a o něco později jsem uviděl mezi stromy probleskovat zář táborových ohňů. Předě mnou, napravo i nalevo, se táhlo něco dlouhého, vysokého a neproniknutelného jako zeď.

Ohrada! Nepřilíš důmyslná stavba, která ohraničuje téměř každý kurdský tábor. Většinou je v ní jen jediné schůdné místo, kterým se dá proniknout dovnitř. Musel jsem to místo najít!

Tři hodiny mi trvalo, než jsem oblezl ohradu ze všech stran. Základem ohrady byly poražené kmeny, jejichž průrvy byly vyplněné pařezy, větvemi, trnitými keři, hlinou a mechem. Tvořily prakticky neproniknutelnou zeď, snad tvaru čtverce, v jehož vnitřku byly chatrče Akrakurdů. Tábor ležel na svahu hory, kterou jsem slézal, na její východní straně.

Svažoval se do údolí, kde tekla potůček.

Vchod do ohrady byl nedaleko potoka, na severní straně ohrady a na noc se uzavíral silnými kmeny.

Na břehu bystřiny se pásal dobytek. Vyhlédl jsem si strom, který by mi vyhovoval a vrátil jsem se k Halefovi. Znovu jsem se musel plížit hustým lesem a trvalo mi to dlouho, než jsem se dostal zpátky k našim koním. Řekl jsem Halefovi stručně o všem, co jsem zjistil, pak skromně povečeřel a uleh ke spánku.

Když jsem se probudil, Halef už byl na nohách.

"Ani oka jsem nezamhouřil, sidi! Už se nemůžu dočkat rvačky!"

"Doufám, že k žádné nedojde," odpověděl jsem, "počkáš tady, u koní, a nehneš se z místa!"

Potmě jsem nahlížel číselník svých hodin. Byly čtyři hodiny. Znovu jsem vylezl po zalesněném svahu a plížil se k ohradě. Nechybělo mnoho a mohlo dojít ke střetu se šiity, kteří už zde byli rozloženi.

Tiše jsem se doplazil k vyhlédnutému stromu a vyšplhal do jeho koruny. Byl to smrk, který stál tak, že ze svého sedadla mezi dvěma větvemi jsem viděl vchod do ohrady a větší část ležení.

Nesedělo se mi tu pohodlně, ale nebyl výběr. Čas ubíhal strašně pomalu, jako snad dosud nikdy.

Konečně - konečně to začalo! Zarachotil výstřel a současně se ozval hlas Šírá Saffiho:

"U všech ďáblů! Ještě jsem nedal pokyn! Kdo to vystřelil? Teď se už nedá nic dělat,

Kupředu, rychle, kupředu! Palte a nikoho nešetřte!"

Za několik sekund však už vrískalo jiné hrdlo kurdským nářečím kunnandži:

"Nepřítel v ohradě! Vzhůru, mužové! Braňte se!"

Ozvaly se výstřely, křik útočících i napadených mohutněl, ale bylo víc křiku, než boje. Místo olova litaly vzduchem nadávky a kletby nejsurovějšího zrna.

Jak jsem předpokládal, slité se brzy dostali do nevýhodného postavení. Byli zatlačováni od ohrady přesilou Kurdů a mizeli v lese. Konečně byl vchod do ohrady volný. Stál v něm nějaký chlap, nejspíš vůdce Kurdů, divoce mával nad hlavou svou ručnicí a řval:

"Zpátky, zpátky a ke koním! Byli to ti šiitští psi! Poženeme se za nimi až do jejich osady a tam si to s nimi vyřídíme!"

Na tento povel se vynořovali z lesa Kurdi, kteří se hnali pěšky za ustupujícím nepřítelem. Potyčka skončila s několika mrtvými a raněnými na obou stranách. Kurdi nasedli na koně a bez váhání vyrazili za šiity. Ležení ztichlo. Zůstali jen starci, děti a ženy, které ošetřovaly raněné.

Teď nastala naše chvíle! Slezl jsem ze stromu a vrátil jsem se k Halefovi, jehož neklid stále vzrůstal. Opustili jsme skryš, vysedli na koně, objeli horu a vjeli neuzavřeným vchodem do ohrady. Byli jsme spatřeni. Několik starců a žen nám vyšlo vstříc.

"Sabah il kcher, Dobré jitro!" oslovil jsem je. "Chci mluvit se ženou vašeho náčelníka! Má děti?"

"Proč se ptáš!"

"Chci je pozdravit! Zavolej je!"

Pohlédli na mne nedůvěřivě, ale jeden ze starců šel k chatrčím, aby vyřídil můj vzkaz. V několika okamžicích stáli kolem nás všichni, kteří zůstali v osadě. Asi dva tucty starců, žen a dětí.

Konečně vyběhla z chatrče mladá žena a běžela ke mně. Po jejím boku utíkaly čtyři děti, nejmladší mělo asi čtyři roky. Na ženině tváři se zračil údiv, ale i starost. Zeptala se:

"Co chceš, pane?"

"Jsi ženou zdejšího náčelníka a toto jsou tvé děti?"

"Ano."

"Slyšela jsi už někdy o cizím emirovi. Kára ben Nemsím?"

"Ano. Všichni ho známe z vyprávění našich mužů. Má kouzelné ručnice a..."

Zarazila se, chvíli zírala na mého hřebce a pak vykřikla:

"Ó, pane! Nejsi snad náhodou Kára ben Nemsí efendi..."

"Jsem, ale neboj se! Nikomu neublížíme, když nás poslechněš. Vydej nám ihned osm otroků, které jste uloupili před dvěma roky zdejšími šiity a křesťany! Když poslechněš, nic se vám nestane, když ne, postavím vás všechny před hlavě svých kouzelných ručnic a tvé děti budou prvními, které zahynou!"

Strhnul se hrozný řev a nářek! Vytáhl jsem revolver - a hned všechno utichlo. Pomalu jsem namířil na nejstarší dítě, ale

v tom jeho matka vykřikla:

"Nestřílejte! Uposlechneme!"

"Zajatci jsou spoutáni?"

"Ano, řetězy!"

"Okamžitě je sejměte! Dávám vám tolik času, za kolik by jste stihli pětkrát odříkat první síru koránu - a ani o minutu víc! Když tu do té doby nebudou všichni zajatci, poteče krev. Nejdříve dětí, pak ženy... a pak vzplanou vaše chatrče!"

Ještě nikdy jsem takto nevyhrožoval! Kolik jsem jen vzbudil strachu a hrůzy! Všichni se rozprchli. Část, aby se poschovávala, část, aby vyhověla mému rozkazu. A vskutku - za deset minut stálo před námi všech osm zajatců.

"A teď osm koní a postrojů! Rychle!" poručil jsem.

Kdo otálel, všiskal pod šlehy Haléřová biče, kterého rozčilil zubožený vzhled osvobozených zajatců. Koně jsme si vybrali sami. Páso se jich u potoka asi třicet a z těch jsem vybral osm nejlepších, za řevu starců, žen a dětí. Osvobození zajatci si sami osedlali koně.

V těchto krajinách jezdí ženy jako muži, takže jsme koně nemuseli rozdělovat. Nakonec jsem zastřelil mladého berana, abychom měli dostatek potravy na cestu. Připravili jsme se k odjezdu. Zavolal jsem ustrašenou matku a řekl:

"Děkuji ti, ženo! Tvá ochota zadržela mou smrtící ruku a zabránila vraždám nevinných dětí. Byl bych vás všechny postřílel! Ale tě Alláh ochraňuje, ale ne tvého muže, jenž je lupičem a vrahem!"

Odjeli jsme. Že se osvobozeným nechtělo otálet a setrvávat nadále na místě své pohany, bylo pochopitelné.

Vyprovázely nás nadávky a řev. Vraceli jsme se mlčky stejnou cestou, kterou jsme přišli. Ale Halef nevydržel dlouho mlčet.

"Sidi!" oslovil mne. "To byl tedy podařený kousek!" Jak se potěší Hanneh, mě srdíčko, když jí budu vyprávět o našem novém hrdinství!"

"A co bys vypravoval, kdyby se Kurdi včas vrátili a zastihli nás ve svém ležení?"

"Hm! Ty se jich nebojíš a já taky ne. Ale co si o nás pomyslí osvobození zajatci? Musí se jim přece..."

"Učiň tak! Řekni jim vše, co ti leží na srdci. Koukají kolem sebe, jako kdyby byli vytrženi ze spánku. Já se s nimi nemůžu zdržovat - musím dbát na naši bezpečnost. Musíme si dát pozor, aby jsme se nesetkali s vracejícími se Akrakurdy.

Řekni jim, že musíme přidat a jet rychleji."

Brzy se rozlehl za mnou jeho nadšený hlas. Uděloval osvobozeným rady a vysvětloval jim nejnutnější věci. Neměl jsem čas se s nimi zabývat, protože bylo nutné dostat se ke svým hostitelům dříve, než Akrakurdové a předstihnout je - oklikou, a já neznal terén! To byla bída a ještě k tomu ta časová tíseň!

Slité a jejich pronásledovatelé pádili zajisté dřívější cestou. Odbočili jsme od ní daleko vpravo, abychom se s nimi nesrazili.

V poledne jsme se zastavili ke krátkému odpočinku a až zde jsem si krátce promluvil

s osvobozenými. Moc mi děkovali a provolávali mi slávu.

Vydal jsem povel k další jízdě. K večeru jsme byli již na druhé straně Džebet Hajru, ale naši spolujezdcí byli již tak utmáceni, že se sotva drželi na koních. Při odpočinku ani nejedli, nýbrž ihned usnuli. Ráno jsme jim s Haléřem připravili vydatnou masitou snídani a po ní se vydali na další cestu.

Brzy jsme se dostali do krajiny, která už byla synovi Saliba povědomá - mohl nám dělat vůdce. Otroká práce značně vysílila osvobozené, takže k poledni začali zase naříkat únavou. Protože s námi nedokázali držet krok, nechali jsme je za sebou. Vysvětlil jsem jim pólo híl údolí, mnou doporučené křesťanům k přestěhování a radil jim, aby se tam snažili dostat z východu, jinak by se mohli srazit s Kurdy. Pak jsem jim zanechal zbytek potravin, rozloučil se s nimi a hnál se s Haléřem tryskem vpřed.

I když jsem věděl, že jsou křesťané v bezpečí, chtěl jsem zachránit i šiitskou část osady a uvažoval zároveň, jak by se dalo zabránit katastrofě. Prchající slité se jistě nepostaví početně silnějším Kurdům na odpor, ale pomohlo by něco jiného - zajmout kurd-ského vůdce! Jeho bojovníci by byli nuceni se s námi o jeho vydání utkat! Mohli jsme si klást podmínky. A když mělo mé jméno takový účinek na ženu náčelníka, jaký účinek bude mít na bojovníky? Lupiči přece nikdy nebyli hrdiny!

Rozpomenul jsem se na místo, kudy jsme jeli předevčírem. Na jedno údolí, jehož boky tvořily soutěsku. Kurdové tudy museli projet. Bylo to jediné místo, kde jsem mohl myslet na úspěch.

"Haléře!" pravil jsem. "Máš odvahu?"

"Mám - až příliš, sidi!" odpověděl. "S tebou se nebojím ani šejtána!"

"Ještě nevíš, co chci."

"Půjdu s tebou i do pekla. Co se děje? Zase nějaký podařený..."

"Dosud se nic nepodařilo. Co na to říkáš? My dva proti stovce Kurdů."

"Proti všem? A to je všechno? Dobrá! Půjdem na ně, sidi!" smál se.

"Popožen tedy koně, abychom byli včas na místě."

Odbočili jsme vlevo. Asi za hodinu jsme dorazili na místo. Tudy museli projet slité s Kurdy v patách. Stopy mi prozradily, že zatím tudy projelo jen několik uprchlíků.

Jeli jsme tedy rychle vpřed. Dosáhli jsme soutěsky a za ní pak sestoupili s koní.

"Zde se hodláš postavit Kurdům?" tázal se Halef.

"Ano. Snad se nám podaří zajmout jejich vůdce. Nikdo tudy nemůže projet bez toho, aby ho nezasáhly naše kulky."

"Ó, sidi! Vždyť ty stejně nechceš střílet!" smál se Halef. "Stejně nepotřebujeme střílet na lidi, stačí, když zasáhneme prního koně, a to už bude naše výhra!"

"Jak to?"

"Jen mne nech jednat, sidi! Chci se taky proslavit... stůj! Koukni se, sidi!" přerušil se náhle a zíral soutěskou do údolí.

"Tamto se žene nějaký jezdec a za ním druhý - Kurd!"

"Ano. A tím prvním jezdce je Šir Sam!" zvolal jsem. "Stíhá ho jen jeden Kurd! Musíme ho zajmout!"

Oba jezdci se přihnali tryskem k našemu stanovišti. Ustoupili jsme do soutěsky. Zalícil jsem medvědobijku a mířil jsem na Kur-dova koně. Šir Saffl prolétl kolem nás s tvář zsinanou strachem. Dvacet kroků za ním se hnál Kurd. Vystřelil jsem. Zvíře udělalo setrvačností ještě tři, čtyři kroky, pak pokleslo na přední nohy a jezdec vyletěl vysokým obloukem ze sedla. Vrhli jsme se na něho.

Nebránil se, byl omráčen. Odzbrojili jsme ho. V tom se začal probírat z mrákot a chtěl se nám vyrvat.

"Počkej!" osopil se na něj malý hádží. "Stůj, jinak tě provrtám olovem! Jsi v naší moci. Tento emir je slavný Kára ben Nemsí efendi a já jsem hádží Halef Omar.

"Kára ben Nemsí?" ptal se Kurd vyděšeně.

"Kára ben Nemsí!" potvrdil Halef udatně. "Jsme spojenci šiitů a křesťanů starého Sali-ba. Přivábili jsme vás do pasti, vy tupci, kde všichni zahynete!"

"Do pasti..." koktal Kurd.

"To se rozumí! Hahaha! Starý Salib se svými bojovníky se ukryl v lese a šiité vás mezitím naoko napadli a ihned utekli. Vy jste se hnali za nimi jako zřeštění! A zatím křesťané napadli vaši osadu a vraždili, zotročova-li, odváděli dobytek..." Dále už nemohl pokračovat ve lhaní, jelikož se Kurd dal do hrozného řevu.

"Ó, Alláh! Ó, Alláh! Ó, nebe! Hrůza!"

Přitom se vzepjal tak mocně, že ho milý

hádží neudržel. Kurd se vyrvál a pádil zpátky do soutěsky, vstříc svým krajanům a vůbec nepomyslel na to, že ho můžeme klidně zastřelit.

"Nebesa! Ten upaluje!" chechtal se hádží. "Tak co říkáš mé myšlence, sidi! Poletí vstříc svým krajanům a sám je zadrží. Řekni jim, že křesťané přepadli jejich bezbranné ležení a odvezli dobytek... o ženy tolik strachu neměl, hahaha!"

A smál se, až mu tekly slzy po tvářích.

"To se ti povedlo, Halefe," pravil jsem, "jen se podívej!"

Tři Kurdové letěli údolím na zpěněných koních. Náš utečenec jim běžel vstříc a mával rukama. Zastavili se u něho a chvíli s ním rozmlouvali. Ukazovali k soutěsce, pak si pěší vysedl za jednoho z Kurdů, všichni se otočili a pádili zpátky, odkud přišli.

"Vidíš, jak to působí?" smál se Halef. "Pojedeme za nimi a přesvědčíme se na vlastní oči!"

Vysedli jsme na koně a vydali se opatrně za Kurdy. Asi za deset minut jsme se dostali na návrší, odkud byl dobrý výhled.

Spatřili jsme Kurdy na planině, kterou jsme ujížděli sotva před hodinou. Nemuseli jsme se bát. Bylo vidět jen ocasy jejich koní, jak pádili zpátky ke své osadě.

Halef neustále jásal nad zdarem svého ú-skoku a já mu to ze srdce přál.

Obrátili jsme se a ujížděli k údolí šiitů. Chatrče byly prázdné a nikde nebylo vidět ani jedno zvíře. Spatřili jsme Šir Safflho s patnácti či dvaceti bojovníky. Uviděli nás a popojeli nám vstříc. Šir Saffi promluvil:

"Emire! Obyvatelstvo naší vesnice i naše zvířata zmizely. Ty víš, kde jsou?"

"Vím. Ale kde jsou tví bojovníci?"

"Přijedou brzy. Akrakurdové jsou nám v patách, proto jsem poručil svým lidem, aby se rozptýlili a snažili se dostat do údolí jednotlivě. Takto mají větší šanci uniknout!"

"Ty bys však neunikl, nebýt nás. Ještě chvilka a Kurd by tě dohonil."

Šir Saffi sklopil oči a zamrkal:

"Ano. Tobě musím poděkovat za můj život!"

"Neděkuj! Proč jsi se nebránil pronásledovateli? Byl přece sám! A sám jsi vytýkal křesťanům zbabělost! Kde jsou zajatci, které jsi osvobodil?"

"Nepodařilo se to. Jedna z ručnic vystřelila předčasně."

"Fatima to neměla dopustit! Ale pojďme! Věděl jsem, že to takto dopadne, proto jsem poradil Salibovi, aby se odebral do jiného údolí. Vaše rodiny odešly s nimi."

Bylo na něm vidět, že se stydí. Odjeli jsme do nového údolí. Křesťané, když nás spatřili, nám spěchali vstříc a jásali.

"Přicházíš v pravý čas, emire?" zeptal se Salib. "Kdy přijdou Kurdové?"

"Nepřijdou!"

"Snad je šiité neporazili?"

Protože Šir Saffl mlčel, odpověděl jsem:

"Ne! Jeho Fatima ho nechala na holičkách! Byl nucen prchnout před Kurdy a my jsme ho museli zachránit a donutit Kurdy k rychlému návratu."

"Jen vy dva? A všechny Kurdy?" tázal se Salib udiveně.

"Ano. Lstí! V nejbližších dnech budete mít od nich pokoj!"

"A co zajatci? Byli osvobozeni? Ó, efendi, poslechl jsem tě a modlili se nepřetržitě k matce boží, aby nám vrátila naše příbuzné!"

"To je k smíchu!" skočil nám do řeči Šir Saffi. "Co zmůže vaše Maryam, když nehnete ani rukou a nám, ačkoliv jsme se tolik snažili, naše Fatima nepomohla!"

"Mlč!" okřikl ho stařec. "Právě to, že jste se vydali do nebezpečí, aniž se vám dařilo, je důkazem toho, že vaše Fatima nic nemůže! Zůstali jsme zde a modlili se k Maryam, který nám zajistě..."

Umlkl a strnule zíral ke vchodu do údolí. Ostatní sledovali směr jeho pohledu a vykřikli údivem. Do údolí právě vjížděli osvobození zajatci.

Starý Salib rozpráhl ruce a zvolal:

"Ó, Maryam, Maryam, milostiplná matko boží! Mé modlitby byly vyslyšeny! Můj syn, můj vnuk, má dcera!"

Chtěl jim vykročit vstříc, ale nohy ha neposlechly. Zajatci sesedli rychle z koní, poklekli u něho, objímali ho a tiskli se k němu.

I ostatním zajatcům se dostalo stejného jásotu. Jediný Šiř Saffi stál, jakoby pohroužen do snu. Jeho dcera k němu zvolna přistoupila.

"Otče!" ozvala se tiše a zdráhavě.

"Ty... ty... ty jsi také... osvobozena?" vyhrklo z něho konečně. "Kdo tě osvobodil?"

"Tento emír z Germánistánu!" odpověděla.

"Ten! Vždyť tam vůbec nebyl?" divil se Šiř Saffi.

Nevěděl, co mi má říci. Odešel Jsem od nich, abych nezvětšoval jeho rozpaky.

Byla-li růžencová hostina slavnostní, tak ta dnešní ji překonala a byla tak veliká, jakou si jen tito chudí lidé mohli dovolit. Každý se jí zúčastnil, i Šiř Saffi, který by se jí nejrádší vyhnul.

Šetřil jsem ho, ale můj Halef nebyl tak vel-kodušný. Hned se do něho pustil:

"Nuže, jsme želvami, vězici v bahně, jsme blázni a hlupáci? Říkal jsi: vaše vy-chloubačnost proti mé statečnosti. My jsme se nevychloukali, že vysvobodíme zajatce, a přece sedí mezi námi! Osvobodili jsme i šiity, i když ty jsi křesťany vysvobodit nechtěl! Pověz nyní, kdo je milostivější: Fatima nebo Maryam?"

"Maryam! Maryam!" zvolali křesťané a slitě - mlčeli.

Šiitě i křesťané zůstali v tomto novém údolí, které opevnili podle mých rad. Toto údolí mělo výhodnější polohu, než to dřívější. Čtrnáct dní jsme s Halěrem strávili u těchto lidí a pomáhali jsme jim. Kolem osady jsme udělali ohradu ze záseků a vyplnili trnitými keříky a jiným ostnatým porostem. Vchod do údolí jsme zadělali, aby se dal lehko bránit.

Nakonec jsme vystavěli nové chatrče, hezčí a zdravější, než byly ty předchozí. Nezapomnělo se ani na kostel, pro který jsem namaloval na kamennou desku obraz svaté Madonny, tak, jak jsem to jen dovedl.

Pod obraz jsem napsal andělský pozdrav v arabštině, perštině a kurdštině. Mne samému se obraz moc nelíbil, jsem však přesvědčen, že těmito prostými lidmi je dodnes obdivován jako velké umělecké dílo. Svému účelu vyhovuje v těchto končinách stejně, jako obrazy Murilla, Rafaela nebo Leonarda da Vinci v našich galériích.

Při této práci jsem soustavně přesvědčoval Šiř Saffiho o společných rysech islámu a křesťanství, dokazoval jsem mu, že i islám uznává isá ben Maryam, Krista, a že mu dokonce přisuzuje křeslo po božím boku, při posledním soudu nad živými i mrtvými. Více jsem mu, při jeho zkosnatěném šiitizmu, nedokázal vysvětlit.

Když byl konečně kostelík hotový a prvně se rozezvučel, jeho zvon, slavili jsme znovu tuto radostnou událost, která i na šiity zapůsobila hlubokým dojmem. Když jsme se loučili s obyvateli údolí, zeptal jsem se Šiř Saffiho:

"Tak co? Fatima nebo Maryam?" Stisknul mi vroucně ruku a odpověděl: "Ó, emire! Měl jsi pravdu! Tvá matka boží je mocnější, než prorokova dcera. Tedy: nikoliv Fatima, nýbrž Maryam!"

KAREL MAY - KUTB

I. KAPITOLA V Káhře

Náhoda nebo osud? V který z těchto dvou pojmů věříš, milý čtenáři? Doufám, že nepatříš k těm, kdo věří v náhodu, nýbrž k těm, kteří vědí, co praví bible: žádný vlas nespadne z hlavy naší bez boží vůle. Často jsem na svých cestách zkusil na vlastní kůži, že boží prozřetelnost řídí mé cesty jinak, než jsem chtěl já, a vždy k mému štěstí.

Byl jsem v núbijské poušti a vracel jsem se do Káhiry, abych si dal do pořádku svůj zevnějšek. Způsob, jakým cestuji, mi znemožňuje, abych si bral s sebou zavazadla. Vyhledávám odlehlé a vzdálené krajiny a tam by mi má zavazadla jen překážela. Neměl bych z nich žádný užitek.

Z těchto příčin byl můj zevnějšek po návratu do Káhiry v takovém stavu, že mne mohli považovat za žebráka. Můžu se k tomu klidně přiznat, neboť několikaměsíční pobyt

mezi různými národy horního Nilu musí člověka nutně poznamenat.

Už jsem se těšil na svou bednu se zavazadly s dostatečným množstvím náhradního oblečení. Svěřil jsem ji jistému Ben Musa efendimu, u kterého jsem, před svým odjezdem, tři týdny bydlel.

Byl to neobyčejně poctivý člověk, kterému bych byl ochoten svěřit své veškeré jmění. O to větší bylo mé překvapení, když jsem zjistil, že jeho příbytek je prázdný! Od jeho souseda jsem se dozvěděl, že zmizel náhle, bez rozloučení. Nikdo nevěděl, kam.

Co však bylo nejhorší: zmizela i má bedna! Stál jsem jako solný sloup. V bedně jsem měl úplně nový oblek a několik cenných papírů, které jsem chtěl směniti za peníze.

Sice to nebyl žádný zvláštní obnos - nikdy jsem nebyl bohatý - ale pro mé účely byl naprosto dostatečný.

Co dělat? Mám se obrátit na našeho konzula a zadlužit se? Ne, to neudělám. Kára ben Nemsí přece nebude dlužníkem!

Ben Mustafa efendi je poctivý chlap. Nemohl se přece ztratit beze stopy! Půjdu ho hledat!

Lámal jsem si hlavu nad tím, z čeho budu žít, než ho naleznu. Budu muset použít "železnou zásobu", několik drachem, zašitých do podšívky svých šatů.

Rozpáral jsem podšívku a vytáhl z ní deset drachem. Na chvíli to postačí. Nedal se z toho zaplatit pokoj v "Hotel d'Orlent" a nestačilo to ani na obměnu ošacení. Vyhledal jsem velmi laciné bydlení. Našel jsem ho u svobodného muže, který mi velice ochotně

pronajal, za skromné nájemné, jednu ze svých dvou místností.

Byl cidičem dýmek a jeho nevoňavé zaměstnání spočívalo v tom, že chodil po domech a čistil hlavičky a troubele

dýmek. Nebylo to právě zaměstnání, které by vyžadovalo duchapřítomnost, ale bylo účelné a pro mne jako podnájemníka výhodné, neboť uplatňoval princip čistoty i ve svém příbytku. Svůj volný čas věnoval věcem, které byly v Orientu naprosto nezvyklé a podivuhodné. Drhnul totiž podlahu, seškraboval mrtvá těla hmyzu ze zdí, vytíral kdejaký kout, pečlivě vylizoval svůj hliněný rendlík a proklepával houni, na které ležel. Tato houně a rendlík byly totiž veškerým zařízením jeho dvoupo-kojové domácnosti.

Při tomto, denně i několikrát se opakujícím čištění obou "salónků", se nikde nemohl usadit prach, nikde nebyla žádná pavučina. Hluku, který při této bohubilbě činnosti natropil, se děsil veškerý drobný hmyz, který patřil do ohromné armády kousavé, bodavé a krvežíznivé havěti, bez něhož by nebyl Orient Orientem, a který hraje tak důležitou roli v bytě, šatstvu i v celém životě orientálců.

Nikde, na sever od Středozemního moře, jsem nebydlel v tak čistém prostředí, jako u toho cídiče muslimských dýmek v Ká-hiře.

Nikde však nejsou růže bez trní. "Trnem" toho našeho blahobytu byl starý souseď, jenž nás navštěvoval každý večer, aby u nás

vykouřil svůj čibuk a snědl několik česnekových stroužků. Nikdy jsem se nedozvěděl, jak se jmenoval. Každý, kdo ho znal mu říkal "es šáhat, žebrák".

Es šáhat se nepotloukal, po městě, jako jiní žebráci. Měl svůj stánek, a to jaký! Místo, kde stál jeho stánek, bylo nejlepším místem pro žebrání v "El Kahíre, bráně nebes" a vynášelo mu nejen tučnou almužnu, ale i jakousi svatozář, která ho vysoko vyzvedávala nad ostatní žebráky.

Kdo byl v Káhiře a trochu, se po městě porozhlédl, ten jistě zná vnitřní bránu "Bab Zu-vajlech". Tato brána tvoří z vnější strany zahrocený oblouk ve vysoké zdi a na vnitřní straně rudě a bíle čárkovanou baštu, na níž stojí minarety sousedních mečet. U této brány seděl es šáhat od rána do večera a žádný věřící muslim, který kráčet kolem, neopomenul almužnou postarat se o zvláštní ochranu Alláha a říše duchů.

V každé muslimské hlavě se to hemží džiny, duchy a jinými nepochopitelnými bytostmi, jenž žijí mezi nebem a zemí a zvláště v pohádkách, které mají závažný vliv na ubohého člověka. Tyto neviditelné bytosti poletují a vznášejí se všude kolem ve velkém množství, takže se ani voda nesmí vylít, nesmí se nic odhodit bez toho, že by se dříve zvolalo "s dovolením", protože by mohla být zasažena hlava některého ducha a tím probuzena jeho pomstychtivost.

A nejslavnější a nejmocnější ze všech ká-hirských duchů bydlí v "Bab Zuvajlech" a pravidelně se zdržuje v malém prostoru východního průchodu, který je zakrytý dřevěnými vraty.

Tento duch se jmenuje "Kutb" a je skoro tak všemohoucí, jako Alláh. Může za jediný okamžik obletět celou zemi, všechno slyší, všechno vidí, všechno zná. Kdo si to s ním rozhází, je ztracen. Kdo se však dostane do jeho přízně, může se spolehnout, že se mu splní každé přání.

Kutb má prý moc nad všemi věřícími, ať bydlí kdekoliv, v nejzápadnějším cípu Sahary nebo v Číně.

Když se chce zhmotnit, bere si na sebe podobu žebráka, který je jeho služebníkem a důvěrníkem. Z toho všeho se dá usoudit, jakou má důležitost žebrácký stánek v Bab Zuvajlech.

Es šáhat by se ho dobrovolně nevzdal za nic na světě a byl by se o něj popral s každým, kdo by ho odtud chtěl vytlačit.

Ani jeden muslim neprojde kolem bez toho, aby se nepomodlil fáthu, první a úvodní súru koránu. A když měl někdo nějaké přání, žádost, nebo prosbu na Kutba, zastavil se zde a hlasitě ji provolával - takto se stal žebrák nositelem mnoha tajemství, která nikdo jiný neznal.

A takový "důležitý" muž byl trnem v naší růži! Přicházel pravidelně, každý večer, kouřil strašlivý tabák nebo žvýkal s požitkem stroužky česneku, přičemž nám vyprávěl o různých věcech, jen o Kutbovi mlčel. To bylo jeho úředním a obchodním tajemstvím.

Voněl všemi vůněmi, jimiž může žebrák

vonět a nijak se nehodil do našeho čistého příbytku. Přesto byl majitelem trpě a i já jsem si zvykl na jeho pravidelné návštěvy.

Také jsem mu byl povědomý, neboť vždy jsem šel kolem Bab Zuvajlech, házel jsem mu do čepice dárky. Jelikož jsem měl na sobě evropské šaty, divil se mým darům a zapamatoval si mou tvář. Když se se mnou poprvé setkal v mém podnájmu, tázal se proč takový efendi, jako já, je nucen bydlet u "muže čistoty".

Neměl jsem důvod to před ním tajit. Pověděl jsem mu pravdu a žebrák slíbil, že se zeptá Kutby, kam zmizel Ben Musa efendi a kam zmizela má bedna.

Ale pak plynuly dny a týdny, aniž Kutba uznal za vhodné zodpovědět žebrákův dotaz. Považoval jsem to za neodpustitelnou bezohlednost. Ani ne vůči sobě, nýbrž vůči žebrákovi, který byl přece jeho sluhou a důvěrníkem. Uplynuly už dva týdny a já jsem dosud nenalezl žádnou stopu. Má bedna a Ben Musá efendi se prostě vypařili. Osud mne odměnil tím, že mi věnoval, čím dál tím víc, žebrákovu přízeň. Pozoroval jsem, že má něco na srdci, co by mi rád svěřil, ale něco mu v tom bránilo.

Z jeho různých nářeků jsem soudil, že se jedná o cosi z oblasti medicíny, ale že se neodvažuje o tom mluvit. Kdyby byl ženatý, řekl bych, že se to týká harému.

Konečně, jednoho večera se přinutil ke sdílnosti, ale šel k problému oklikou a nepřímou.

"Ještě jsi se nic nedozvěděl o Ben Musa efendim?" začal nenápadně.

"Ne."

"Ani o své bedně?"

"Ne."

"Tak to vypadá, že jen Ben Musa efendi zloděj."

"Není. Je to ctihodný muž."

"Mohl tedy bednu nechat tam, kde byla."

"Jak by ji jen mohl svěřit cizím lidem?"

"Mohl tedy při odchodu říct, kam jde."

"Nejspíš měl důvod, proč to zamlčet. Ještě ti Kutba, všemohoucí duch, nesdělil nic?"

"Ne."

"Tomu se divím. Jsi jeho miláčkem a on je vševědoucí!"

"Ano, efendi! Všechno ví a všechno zná. Dá se snadno vysvětlit, proč mlčí."

"Nuže, proč?"

"Protože pomáhá jen pravověrným a ty jsi křesťan."

"To od něho není hezké. Kdybychom my, křesťané, v podobné duchy věřili, jistě by nečinili rozdíl mezi lidmi různého náboženství!"

"Jakže? Vy nevěříte v duchy?"

"Ne!"

"Vy tedy nemáte svého Kutbu?"

"Ne!"

"To je zajímavé! Vy, křesťané, jste přece tak chytří lidé a zvláště ty, efendi, ovládáš všechny vědy, byl jsi ve všech zemích, u všech národů. Znáš všechny kmeny a rostliny, cesty a řeky, hory i údolí a všechny... ó, efendi!" přerušil se náhle. "Pověz mi, znáš také všechny nemoci?"

"Ano," pravil jsem a nebyl jsem daleko od pravdy.

"A také všechny léky, jimiž je možné tyto nemoci hojit?"

"Jen Alláh je vševědoucí, jen on zná všechno! Lidské vědomosti jsou jen kouskem vědomostí božích. Ale uznávám, že lidé západních zemí se vyznají v lékařství lépe, než lidé východu."

"Rád bych ti položil otázku."

"Taž se! Snad nejsi nemocný?"

"Já? Ne!" odpověděl zdráhavě.

"Kdo tedy?"

"Kdo? Hm! Mám ...přítele," lezlo to z něho, jako z chlupaté deky.

"A ten tvůj přítel je nemocný?"

"On ne."

"Tedy některý člen jeho rodiny?"

"Ano. Uhodl jsi."

"Kdo?"

"To ti nemůžu říci, efendi!"

"Ach tak! Pak ti nemůžu pomoci. Kdo chce léčit, musí vědět, kdo je nemocí postižený."

"I... když... seto.... týká... harému?"

"Ovšem!"

"Věz tedy, že se to vskutku týká harému. Je to mladá harémek, obyvatelka harému mého přítele."

"Jeho žena nebo dcera?"

"Alláhu! To musíš taky vědět?"

"Ano."

"Tedy... dcera!" odpověděl s hlubokým povzdechem.

"Kterou nemocí je postižena?"

"Och, efendi! Nikdy bych nevěřil, že tě Alláh vyzbrojil tak velikou zvědavostí."

"Když mi neřekneš o jakou nemoc jde, nemůžu jí pomoci!"

Odvrátil jsem se, jako bych již nic nechtěl slyšet, ale žebrák mě znovu oslovil:

"Počkej, efendi! Povím ti to, poněvadž je tato nemoc hanebnou známkou její krásy a kvůli ní se nemůže ani provdat.

Pláče dnem i nocí a její otec a matka se z té nemoci usouží k smrti!"

"Proč se již dříve neobrátili na lékaře?"

"Och! Tázali se všech. Její otec navštívil všechny kouzelníky a učence, kteří mu poskytli všechny přístupné léky, vesměs drahé, ale nic to nepomohlo, nemoc neustoupila."

"Jde tedy o vadu krásy? Jak se jmenuje ta nemoc?"

"Má ústa se ji zdráhají vyslovit. Mohl bys ji možná uhodnout."

"Na které části těla se objevuje?"

"Na krku."

"Kde?"

"Vepředu. Ó, Mohamede! Zrovna vepředu na krku, kde ji lze ihned vidět. Proč není na zádech? Proč to Alláh zařídil tak divně, že se nemoc usadí vždy na nepravém místě?"

"Zařídil to tak úmyslně, aby donutil nemocného se léčit. Kdyby vada krásy byla na zádech, nikomu by nevadila a nikdo by ji neléčil."

"Už tušíš, o kterou nemoc jde?"

"Ano. Nejspíše jde o ghoddu, strumu."

"Mašalláh! Uhodl jsi! Vy, nevěřící, jste přece jen chytří lidé!"

"Jak je velká?"

"Jako má pěst. Aby se v nejhlubší pekelné díře smažila!"

"Kolik má let ta dcera?"

"Patnáct a již má ghoddu jako pěst! Pomysli si tedy na můj zármutek..."

"IVŮj...?"

"Ne! Ne!" opravoval se rychle, "Mám na mysli zármutek svého přítele, kterého mám rád. Ó, řekni, efendi, dá se taková ghodda léčit?"

"Někdy se dá, někdy ne."

"A znáš léky, které ji léčí?"

"Znám."

"Řekni mi jejich jména, prosím tě o to."

"Jsou různé léky na léčení ghoddy, podle povahy nemoci. Některé se dají léčit lékem, který nazývají lékaři západu jódem. Na východě se tento lék nahrazuje lékem, který se skládá z důra bědě, ciroku, sfungy, pálené houby a fulfulu, pepře."

"Připravil bys mému příteli takový lék, kdybych tě o to požádal, efendi?"

"Ne."

"Alláh!" vykřikl. "Myslel jsem, že mne miluješ a ty zatím odmítáš mou prosbu!"

"Protože nechci být lehkomyšlný. Musím vědět, o jaký druh goddy jde, abych mohl naordinovat ten správný lék. Jinak bych mohl pacientce více ublížit, než pomoci!"

"Jak se to hodláš dozvědět?"

"Nehodlám, ale ghodda se musí prvně vyšetřit a až pak se může přistoupit k léčení."

"Já džasara, já kystachla, ó, smělost, ó, odvážnost! Chceš ohmatávat krk dívky?"

"Proč ne, když ji budu nucen léčit!"

"Ty nevíš, že do harému nesmí vstoupit cizí muž a nejméně křesťan?"

"Co bych tam dělal? To není potřeba! Tvůj přítel může svou dceru přivést sem."

"Aby ji ohmatával její krk a ghoddu?"

"Ano."

"Nelze, nelze! To je naprosto nemožné! Jak by se z takového činu mohl zodpovídat Mohamedovi a svatým prorokům?"

"Jak je libo! Ať tedy nosí jeho dcera i nadále ghoddu, překážku svého štěstí."

Trval jsem na svém. Žebrák se s tím nespokojil a začínal znovu a znovu o vadě krásy. Trval však na tom, že se křesťan nemůže dotknout dcery muslima. Konečně mě napadlo šalamounské řešení:

"Teď mne poslouchej, šáháte! Jsi na velkém omylu. Myslíš si, že je ghodda součástí těla oné dívky?"

"No... vlastně není! Je to jen zbytečnost, která by se měla odstranit."

"Když se té ghoddy dotknu, nedotknu se těla dívky! A ghodda přece není vyznavačkou proroka."

"Mašalláh! Tohle je svatá pravda! Myslíš, že bys ji mohl vyléčit?"

"Ano."

"Promluvíš tedy o tom se svým přítelem. Ale musím si to ještě promyslet. Půjdu radši ihned domů. Lelijtak sajde, dobrou noc!"

Vstal a odešel.

Můj domácí pán se díval za ním s úšklebkem a pak se mne zeptal:

"Viděl jsi, efendi, jak byl rozrušený?"

"Ano."

"A slyšel jsi, jak se podřekl?"

"Mluvil o svém, a nikoliv o přítelově zármutku."

"Tím přítelem je on sám. Vždyť nemá žádného přítele! Stýká se jen s tebou a se mnou. I blbec by uhodnul, že se jedná o nádor jeho dcery!"

"Hm! Je to záhada... Vyžebra si hodně peněz, musí být tedy bohatý. Považuji za celkem pravděpodobné, že má harém. Nedivím se, že se s tím veřejně nechlubí!"

"Právě! Proč k sobě nikoho nezve? Ani mne! Jistě se za tím skrývá nějaké tajemství. Že je bohatý, tomu věřím, vždyť u Bab Zu-vajlech dostává každého dne hojně almužen. Kdysi jsem ho viděl, čirou náhodou, v krásném hedvábném kaftanu a nádherném novém turbanu. Byl umytý a vyhlížel úplně jinak, než jindy - jako vznešený muž. Oslovil jsem ho, ale dělal, že mne nezná a pospíchal pryč. Jsem zvědavý, co nám zítra řekne!"

Dobrácký cidič čibuků nebyl jediným zvědavcem. Já jsem byl rovněž zvědavý a taky jsem byl přesvědčený, že za špinavou škraboškou žebračka vězí vznešený muž.

Příští večer přišel zase. Pustil se do rozhovoru o všedních věcech a tázal se mne:

"Ještě jsi neobjevil svou bednu, efendi?"

"Ne."

"To je ovšem velmi nepříjemné pro tebe, ale i pro mne."

"Pro tebe? Proč?"

"Protože bez bedny nemůžeš opustit tento dům."

abych odsud odcestoval."

"Vskutku si to přeji!"

"Myslel jsem si, že jsi můj přítel."

"To jsem! Právě proto ti přeji, abys tady dlouho nebydlel."

To znělo podivně! A jeho tvář přitom zůstávala celkem vážná. Nápadně vážná!

"Máš asi závažný důvod pro toto nezvyklé přání?" tázal jsem se.

"Mám."

"Jaký?"

"Nemůžu to říct!"

"Poslyš! Když uvažuji o tvém výroku, nemůžu si myslet nic jiného, než to, že mne v tomto domě čeká něco nepříjemného."

"Uhodl jsi, efendi!"

"Pak je tvou povinností, abys byl ke mně upřímný."

"Jsou vyšší povinnosti, které mi to znemožňují."

"Hrozí mi něco nepříjemného?"

"Cosi ještě horšího!"

"Snad nějaké nebezpečí?"

"Ano."

"Odkud? Proč? Od koho?"

"O tom musím mlčet!"

Co to může být? Vypátl jsem se ho dále, ale nic jsem se nedozvěděl. Vypáčil jsem z něj jen to, že to, co mne ohrožuje, má politické pozadí, což mne popudilo ke smíchu.

"Směješ se?" zvolal. "Tedy mi nevěříš?"

"Považuji tě za pravdomluvného muže. Jistě se domníváš, že mi říkáš pravdu, ale klameš se a jsi na omylu."

"Nemýlím se! Vím, co říkám!"

"Nemýlím se! Vím, co říkám!"

"To je nesmysl! Nezasahuji do politiky, nemám s ní nic společného!"

"Mýlíš se, efendi, jsi do ní zapletený!"

"Přece bych o tom musel vědět!"

"Nemusiš! Pták přece také nemá nic společného s hadem, který ho hodlá pohltnout."

"Ach! To je něco jiného! Politika je věcí, která mne vůbec nezajímá. Jak mne tedy může ohrožovat? Ani doma, ve své vlasti, se nezabývám veřejnými věcmi."

"Alláhu! Neuposlechněš mne, ačkoli znovu důrazně opakuji svou výstrahu?"

"Výstrahu? Tedy nebezpečí, které mne ohrožuje, je velké?"

"Ano. Může jít i o tvůj život."

"Rád bych věděl, který egyptský politik o mně slyšel, nebo mne zná! Který z těchto velikanů usiluje o můj život?"

Mávnul rukou a prudce pronesl:

"Chceš mne donutit, abych ti řekl to, co nesmím? Nejedná se přímo o tvou osobu."

"Tak tedy mi hrozí nepřímé nebezpečí? Odporuješ sám sobě!"

"Ne a dvakrát ne! Chtěl jsem jen říci, že se nejedná jen o tebe."

"O koho tedy?"

"O všechny Evropany!"

"Ach! Všichni Evropané jsou ohroženi?"

"Ano."

"Šáháte! To je úplně něco jiného! Zní to tak, jakoby se připravovalo nějaké spiknutí proti všem cizincům."

"Nic jsem neřekl!"

"To je nesmysl!"

"Že nesmysl?"

"Vždyť je v celé zemi klid! Před nějakou dobou vřelo sice v Egyptě ledacos, ale to již pominulo, když loni v červenci podepsal chedív, místodržící, likvidační zákon."

"Jen námořník vidí na jasném nebi, že se chystá bouře. A ty nejsi tírri "námořníkem"! Ale mluvil jsem už dost. Už neuslyšíš ani slovo!"

"Hm! Myslíš to, patrně, se mnou dobře a proto ti děkuji. Ale řekl jsi mnohem více, než jsi chtěl."

"Jak to, efendi!"

"Když je tvá výstraha odůvodněna, tak se může jednat jen o spiknutí nebo povstání. Když je to tak, ty o tom něco víš a tudíž náležíš mezi spiklence."

"Alláh il Alláh! Co tě to napadlo? Jak může být chudý žebrák spiklencem? Takové věci dělají lidé vlivní, významní a bohatí - a já se živím almužnami! Nemluvme již o tom! Musím ti vyřídít pozdrav, efendi!"

"Od koho?"

"Od mého přítele."

"Ach! Mluvil jsi s ním?"

"Ano."

"Co řekl?"

"Teď ti dokážu, jak tě mám rád a jakou mám k tobě důvěru. Můj přítel je pravověrný přívrženec proroka, jenž považuje svůj harém za posvátnou věc. Když jsem mu řekl, o čem jsem mluvil včera s tebou, velmi se rozčilil nad tvým předpokladem..."

"Nepředpokládal jsem nic a zvláště ne o něm!" přerušil jsem ho. "Mně nezáleží na

tom, jestli je nebo není jeho dcera nemocná a čím by se mohla uzdravit! Je mi naprosto lhostejná, já ji neznám. Ať si svou ghoddu ponechá!"

"Nerozčiluj se, efendi! Vždyť jsem tě nechtěl urážet! Můj přítel si toužebně přeje, aby ta vada krásy na krku jeho dcery

zmizela. Řekl jsem mu, že taková ghodda může ještě vzrůst." "

"Je to pravda! Takové hlouposti obyčejně rostou, nejsou-li hojeny."

"Já semaji, já robaji, já hiramai - ó, nebesa, ó, leknutí, ó, zděšení!" bědoval. "Kdo by se nato mohl dívat? Byl nešťastný, když to slyšel a jeho dcera, lesk jeho staroby, plakala strašlivým zámutkem! Pak jsem ho upokojil, že ghodda vlastně nepatří k jejímu tělu a on se hned upokojil a řekl, že je ochoten udělit ti povolení k ohmatání ghoddy."

"Kdy a jak?"

"Již dnes večer."

"A kde? Já přece k němu nepůjdu!"

"Ne. On si přeje, abys vyšetřil dívku zde."

"Tak? Chce snad s ní ke mně přijít?"

"Ne! Jeho stav mu zakazuje, aby chodil za tebou. Požádal mne, abych ho zastupoval. Když dovolíš, půjdu a přivedu jeho dceru."

"Jak chceš."

"Mám ti předem říci, že tě očekává velká odměna, když se ti podaří zbavit ji této vady."

"Nechci nic!"

Žebrák odešel. Jakmile byl za dveřmi, zadíval se na mne cídič čibuků s rozšířenými očima a otevřenými ústy.

"Co tomu říkáš, efendi?" tázal se. "Dějí se zázraky?"

"Ne. Žádné zázraky, nýbrž z části ješitnost, z části otcovská láska."

"On však je tím otcem!"

"Zajisté."

"Má tedy dům a harém."

"Ano! Je tím přítelem, jehož dceru chce přivést. Kdyby byl jeho přítel tak vznešeného postavení, aby sem nesměl vkročit, jistě by mu jeho postavení zakazovalo dát se zastupovat žebřákem a svěřovat mu svou dceru!"

"Kde však má svůj dům a harém? V té zřícenině v sousedství, ve které bydlí, ne-dřepí-li právě u brány Zuvajlech, přece nemůže mít svůj harém! Je to divné! Je zcela. určitě někým jiným, než žebřákem pod ochranou Kutby. A s jakou jistotou a přesvědčením tě varoval!"

"Kdo ví, co slyšel a teď přikládá zcela nevinným slovům nesprávný výraz."

"Něco pravdy však na nich může být!"

"Nemůže."

"Když není obyčejným žebřákem, za kterého se vydává, budeš muset posuzovat jeho varování jinak. Co když je nějakým neobyčejným, tajuplným mužem?"

"Musíme počkat, snad se prozradí."

Es šáhat se vrátil za čtvrt hodiny. Za ním vklouzla do místnosti útlá bytost, patrně žena. Byla pečlivě zahalená.

"Privádím dceru svého přítele," promluvil žebřák hned na prahu, "ona ti ukáže ghoddu. Ale cídič dýmek ať se odvrátí.

Jeho oči nesmí spatřit místo, které poškozuje dívčinu krásu."

Domácí se přikřčil do svého koutku a odvrátil se od nás.

Ženská bytost udělala nějaký pohyb mezi hlavou a hrudí. Její ruce odsunuly o kousíček dvojité závoj, takže vznikla malá skulinka, ve které se objevila ghodda.

Ó, běda! Nebyl to žádný nádoreček, ale obrovský nádor! A docela zralý! Kdo ho spatřil, nemohl "přítelově" dceři zazlívat, že se jí chce zbavit.

Podrobil jsem nádor šetrné prohlídce a potěšilo mne, když jsem poznal, že nejde o nic komplikovaného, nýbrž jen o obyčejnou "strumu cysticu". Pomoc byla velmi jednoduchá. Nádor se musel otevřít, odstranit hnis a pak vydezinfikovat ránu. Předpokladem léčení bylo pravidelné ošetřování rány, aby se do ní nedostala infekce.

"Tak co, efendi?" ptal se netrpělivě žebřák. "Myslíš, že můžeš pomoci?"

"Ano a mám náhodou po ruce velmi dobrou pomůcku. Přinesu ji, abych to místo truchlivosti vyléčil. Trošku to zabolí, ale jen nepatrně. Když se bude dcera tvého přítele statečně držet, za chvíli bude mít hrdlo jako labuť."

"Bude statečná, slibuji ti to! Vždyť se nejmilejší žena prorokova taky nechvěla, když ji rozfízli bolavý prst!"

Odebral jsem se do své komůrky. "Ozbrojil" jsem se svým ostrým perořízkem a vsunul jsem ho do pravé dlaně. Vrátil jsem se zpátky k dívce. Levici jsem držel tak, jako bych v ní měl nějakou masť. Pacientka se musela opřít o zed'. Říznul jsem, obrátil jsem se k domácímu a pravil:

"Můžeš se obrátit, jsem hotový."

"Jakže? Hotový?" divil se žebřák. "Ona tedy...?"

"Může jít domů."

"Dáš jí nějakou masť?"

"Ne. Pohleď na mou ruku. Neléčil jsem masť, ale nožem. Rozevřel jsem ghoddu."

.Alláhu! Jsi vrah!"

"Ano, neboť jsem zabil ghoddu. Dcera tvého přítele si bude ránu vymývat a převazovat. Zítra večer přijdeš a řekneš mi, že ghodda zmizela."

Žebřák však byl plný úzkosti. Musel jsem mu podrobně vyličit, co je nutné udělat při dalším léčení. Nevěděl, jestli mne má pro mou odvalu chválit nebo plísnit, proto uznal za nejlepší - zmizet i s pacientkou.

Ale příští večer mu zářila tvář radostí. Usilovně mi mačkal obě ruce a ještě než usedl, nadšeně volal:

"Efendi, je pryč, docela pryč! Splaskla a zmizela - jen řez tvého nože označuje místo, kde se ghodda roztahovala. Dcera mého přítele si dvakrát za hodinu vymývá ránu a dává si ustavičně obklady, aby se jí tam ta truchlivost krásy znovu nezahnízdila! Jsi moudřejší, než všichni učenci a čarodějové, kteří nic neumí! Co ti je můj přítel dlužen?"

"Nic, vůbec nic!"

"Dobrá, ale přece neodmítneš to, co ti podá vděčnost! To ti přísahám při bradě prorokově..."

Druhého dne jsem se náhodou procházel ulicí, kde bydlel Ben Musa efendi. Jeho soused, stříbrník, seděl před dveřmi svého krámu a volal na mne:

"Emire! Mluvil jsem předevčírem s Ben Musa efendim."

"A kde?"

"Zde. Kráčel kolem a já, když jsem ho uviděl, řekl jsem mu, že se sháníš po své bedně."

"Děkuji ti! Jistě ti řekl, kde teď bydlí."

"Neřekl, a vůbec, choval se nějak tajemně. Tvrdil, že vůbec nebydlí v Káhiře, ale že tvá bedna je v naprostém bezpečí. Žádal mne, abych zjistil, kde bydlíš, že tě prý sám navštíví."

Divil jsem se tomu, ale řekl jsem stříbrníkovi, kde bydlím.

Toho večera žebrák nepřišel a nepřišel ani další dva večery. Bylo nám to nápadné, neboť jsme na něho byli zvyklí.

Že by byl nemocen? Abych se o tom přesvědčil, zašel jsem si k bráně Zuvajlech a hle! Seděl tam tak, jako jindy. Tázal jsem se ho, proč nás již tři dny nenavštívil. Odpověděl:

"Učinil jsem svatý slib, který mne nutí k du a el mesa - zvláštní večerní modlitbě. Proto musím být večer doma. Až ho ukončím, stavím se zas."

"Kdy to bude?"

"Ještě nevím."

Vskutku podivné! Kdo jiný by mohl vědět, než on sám, kdy bude ukončený jeho svatý slib a kolik večerů stráví ještě při modlení.

Byl začátek měsíce září s překrásnými vlahými večery. Nelíbilo se mi v těsné světnici,

a proto jsem vystoupil na plochu střechu, abych si tam vykouřil čibuk. Seděl jsem a pozoroval dění v ulici.

K svému údivu jsem uviděl nějakého muže, který zaklepal na dveře žebrákova příbytku a byl vpuštěn. Za chvíli tam vstoupilo dvanáct lidí, v těsném sledu.

Co dělali u es šaháta, jenž nikoho nepřijímal? Teď jsem si vzpomněl na jeho řeči o "spiknutí", kterýruijsem se vysmíval a zůstal jsem tiše sedět. Až po půlnoci se rozešla tato společnost, tiše a opatrně.

Tedy žádný slib, žádné modlení, nýbrž tajné shromažďování. A ten počet zúčastněných! Žebrák bydlel v jednopatrové polo-zřícenině, o níž nikdo nevěděl, komu patří.

Lidé se pouze domnívali, že by mohl náležet bohatému Abú Džebraílovi, jenž bydlel o ulici za námi a jehož pozemek se dotýkal žebrákova domu, kde nebylo dostatek místa pro dvanáct lidí. Jak se jen tam mohli vejít, to mi bylo záhadou.

Když jsem se příštího dopoledne chystal na vycházku, přišel k našim dveřím nosič vody. Naplnil můj džbán, přijal obvyklou nepatrnou odměnu a tázal se:

"Bydlí zde nějaký cizí efendi?"

"Ano."

"Jenž se jmenuje Kára ben Nemsí?"

"Ano."

"Můžeš mi ho zavolat?"

"Stojí před tebou."

"Ty, pane?"

"Ano."

"Mám ti odevzdat toto."

Vytáhl ze špinavých kalhot ještě špinavější šátek, omotaný provazem. Hodil mi ho pod nohy a beze slova odešel.

Přemýšlel jsem chvíli, co to má znamenat a štitil jsem se ten balíček zvednout. Konečně jsem se rozhodl - zvedl jsem ho a rozřízl provaz. V balíčku - byl kožený váček, který vypadl na zem. Zvedl jsem ho a otevřel.

Byly v něm peníze a pečlivě složený lístek, na němž bylo napsáno čistou arabštinou:

"Vezmi peníze a opusť město, i kdyby byla tvá bedna navždy ztracena!"

Spočítal jsem peníze, třistapadesát rakouských korun v tereziánských tolarech. Uvažoval jsem kdo mi to mohl poslat.

Vyběhl jsem na ulici, ale nosič vody byl dávno pryč. Ani v sousedních ulicích jsem ho nespátl. Nejspíše dostal pokyn, aby se po odevzdání balíčku rychle klidil.

Kdo ho však poslal? Jen někdo, jemuž bylo známo, že pátrám po své bedně - a takových lidí bylo málo. Nebyl tudíž potřebný zvláštní důvtip, abych uhodl, že peníze poslal es šáhat. Odebral jsem se ihned k Bab Zuvajlech a zeptal se ho:

"Poslal jsi ke mně nosiče vody?"

"Ne!" odvětil důrazně.

"Prosím tě, abych mi řekl pravdu."

"Říkám pravdu!"

A setrval na tom, jakkoli jsem naléhal. I když nerad, musel jsem si peníze nechat.

Večer přišel žebrák zase na návštěvu. O-známil, že jeho slib ještě neskončil, ale že dnes večer udělal výjimku.

Mluvili jsme o všedních věcech, ale já jsem

na něm pozoroval jistý neklid. Konečně se zeptal, proč jsem se ho dopoledne ptal po nosičovi. Řekl jsem mu o koženém váčku a podotknul, že bych toho dárce mohl jmenovat.

"Tak?" zeptal se. "Kdo to tedy je?"

"Ty sám!"

"Mašalláh! Jak by mohl tak chudý muž, jako já, rozdávat tak značné obnosy. Ale řekni, zachováš se podle pokynů na listku?"

"Ani mne ve snu nenapadne!"

"Uvažuj přece, efendi! Varoval jsem tě a nevěřils mi. Nyni tě varuje někdo jiný! To bys již mohl věřit!"

"O nikom jiném nevím!"

Žebrák se rozhorlil.

"Dobře!" zvolal. "Mysli si, co chceš a dělej také, co chceš. Proč bych se měl s tebou hádat?"

Otočil se a se zlostí odešel.

Cídič dýmek se tvářil velmi vážně.

"A co když má pravdu, efendi. Co když se proti tobě něco chystá?"

"Proč?"

"Víš, že ve dne pracuji, ale když jsem se za soumraku vracel domů, říkal mi soused, že se po tobě dotazovali."

"Kdo?"

"Vojáci."

"Kdy?"

"Dnes, včera, předevečirem. Chtěli vědět, je-li efendi, jenž u mne bydlí, Frank."

"Kdo ví, proč?"

"Efendi! Mně se to nelíbí. Myslím, že se v Káhiře něco semele."

"Ale co?"

"Ještě nevím, ale dnes jsem již tu a tam pozoroval ledacos nápadného." . "Co? Mluv přece!"

Cídič se rozhovořil, ale neřekl mi nic, co by mne přimělo k vážnému uvažování.

Hned druhý den jsem navštívil stříbrníka. Ben Musa efendi u něho byl a vyzvěděl, kde "bydlím. Proč ale nepřišel ke mně? Ať už měl jakýkoli důvod, byl jsem přesvědčen, že svůj majetek dostanu zpátky, a proto jsem se celkem spokojeně vracel domů. Při procházce městskými ulicemi mi bylo nápadné, že jsem neviděl tolik po evropsku oděných lidí jako jindy. Viděl jsem však mnohem více vojáků. Ještě stále jsem však neviděl žádný důvod k znepokojení.

K večeru přišel hamal, nosič břemen, a přinesl konečně mou bednu. Když jsem se ho ptal, kdo ho poslal, vytáhl dopis, podal mi jej a řekl:

"Nesmím ti nic říci, efendi! Snad to bude napsané v dopise."

Odešel. Otevřel jsem dopis a četl jsem:

"Zasílám ti Tvůj majetek a zároveň Tě žádám, aby jsi neprodleně opustil město. Přece víš, kdo jsem! Jménem se nemůžu podepsat - mohlo by mne to ohrozit, kdyby dopis padl do nepravých rukou."

To už se mnou trochu trklo! Písmo jsem znal, dopis psal Ben Musa efendi - ale proč zatajoval své jméno? Proč mne vybízel, abych ihned opustil město? Že by žebrák nemluvil planě?

Otevřel jsem bednu. Nic v ní nechybělo. Tedy mám odejít nebo ne? Měl jsem konečně

vše, co mi patřilo, takže jsem nemusel nadále zůstat v Káhiře. Poněvadž však už bylo pozdě, chtěl jsem vyčkat do zítřka.

Jakmile spadl soumrak, vrátil se cídič a po něm vstoupil do domu mladý, slušně oděný muž. Domáci, když ho uviděli zkoprněl úžasem. Rychle se však vzpamatoval, zkrřížil ruce na prsou a hluboce se uklonil:

"Buď pozdraven, Džebraíl beji! Je to velká čest pro můj příbytek! S čím přicházíš k pokornému cídiči dýmek?"

"Rád bych věděl, je-li tento muž cizincem, kterému říkají Kára ben Nemsí efendi?"

"Ano, pane."

Džebraíl bej se mi zdvořile uklonil.

"Odpusť, -efendi!" pravil. "Jsem synem Abú Džebraíla jemuž náleží dům v sousední ulici. Můj otec se dozvěděl, že jsi moudrý a zkušený muž, který ovládá různé oblasti lidského vědění. Poslal mne za tebou, abych tě poprosil, jestli bys ho nenavštívil. Rád by s tebou pohovořil."

"O čem si přeje se mnou hovořit?"

"Odpusť, efendi! Rád by ti to řekl sám."

"Dobře! Půjdu s tebou!"

Abú Džebraíl! Bohatý muž, jemuž patřil dům, který sousedil s domem es šáhata! Vzpomněl jsem si na varování, ale myslel jsem, že se mi nic nemůže stát.

Džebraíl bej mne zavedl do příční a pak rovnoběžné ulice s mým bytem a stanul u domu, kde nás již očekával sluha, který za námi zamknul. Mladý muž mne vedl průjezdem na dvůr a odtud do přízemí světnice, která byla určena pro návštěvy. Vedl mne

dále, přešli jsme druhou místnost a až ve třetí místnosti jsme se zastavili. Zařízení této místnosti v porovnání s mým oděvem bylo asi takové, jako když do nějakého ráje vletí usmolená vrána.

"Usedni, efendi!" prosil mne můj průvodce. "Dovol, abych odešel. Můj otec ihned přijde."

Usedl jsem na sametové lehátko, které se táhlo podél tří stěn. Za několik okamžiků přinesl černý sluha kávu, tabák a dva ěibuky. Pustil jsem se tedy do kávy a kouřil. Asi po deseti minutách vešel jiný černoch a přinášel...

Vyskočil jsem překvapením na nohy. Chlap nesl mé ručnice, mou bednu, brašnu, zkrátka, celý můj majetek! Otevřel jsem ústa, abych se ho zeptal, jak přišel k mým věcem, ale on jen ukázal za sebe a odešel. Obrátil jsem se tedy a stál jsem tváří v tvář -es šáhatovi, který vyšel jinými dveřmi.

Žebrák! Vskutku on! Ačkoli vyhlížel celkem jinak. Všechna špína z něho zmizela a roucho, které měl na sobě, bylo z čistého hedvábí.

"Jistě jsi mne zde neočekával, efendi," o-slovil mne a přistoupil blíže.

"Ne. To tedy přiznávám."

"Vidím, že se divíš. Dovolil jsem ti poodhalit tajemství, které bych ti nesvěřoval, kdybych tě neměl v lásce a kdybych tě

nechtěl zachránit. I proti tvé vůli! Ano, jsem Abú Džebraíl a zároveň es šáhat od Bab Zu-vajlech! Jak to spolu souvisí, to se dozvíš později, když mi slíbíš, že to nikomu neřekneš. Dal jsem si tě zavolat do mého domu, protože bys u cidlče dýmek nebyl bezpečný."

"Proč bych nebyl...?"

"To ti nesmím prozradit. Jsi mým hostem. Posad' se. Slib mi, prosím tě, že dnes v noci neopustíš můj dům!"

"Slibuji ti to!"

"Dobře! Mohu tedy klidně odejít. Mrzí mne to, ale dnes nemůžu zůstat s tebou. Kdybys něco potřeboval, stačí zatleskat a sluha se ihned objeví. Dobrou noc, efendi!"

Podal mi ruku a odešel.

To bylo ale dobrodružství! Jako nějaká kapitola z pohádek "Tisíc a jedné noci". Ano, i knihy mi přinesli, abych se nenudil. Nechtělo se mi číst, byl jsem příliš rozrušený. Konečně jsem usnul na měkkých poduškách.

Procitl jsem - spíše jsem byl probuzen. Es Šahat stál nade mnou, držel svítilnu a rychle hovořil:

"Vstaň rychle, efendi! Musíš uprchnout! Cídič dýmek bude přinucený říct, kam jsi odešel. Přijdou tě hledat i sem! V Káhiře vypuklo vojenské povstání a všem Evropanům hrozí smrt. Heslem vojáků je: Egypt Egyptanům. Chci tě zachránit. Pojď rychle za mnou!"

Vedl mne na nádvoří. Na jeho protější straně jsme vstoupili do jakéhosi průchodu, právě když se začalo šerit. Dostali jsme se do místnosti, obklopené zříceným zdívem.

"To je zadní část žebráckého domu," pravil es šahat, Abú Džebraíl, "proklouzni za mnou!"

Prolezli jsme otvorem ve zdi do malé místnůstky, do žebrákovy příbytku. Na stěnách

visely různé cáry, na hliněné podlaze bylo několik polorozbitých nádob se zbytky jídel. Abú Džebraíl postavil svítilnu na zem a tázal se:

"Chceš se zachránit? Nevěřil jsi mi, že ti hrozí nebezpečí. A už je tady! Naslouchej chvíli!"

Zaslechl jsem poplašné volání, válečný ryk a třesk. Po ulicích utíkaly masy lidí.

"Tedy spiknutí proti Evropanům?" tázal jsem se.

"Ano. Chtějí sesadit chedíva."

"Dá se ještě z města uniknout?"

"Ne, teď už je pozdě."

"Chceš mne tu skrývat?"

"Nikoliv. Zde by tě našli. Jediným útlukem pro tebe je Bab Zuvajlech."

"Ach! V žebráckém přestrojení?"

"Ano. Budeš tam žebrat místo mne. Chceš? Jde o tvůj život!"

"Co se stane, když najdou u tebe mé věci?"

"Nestarej se! Nikdo se jich ani nedotkne."

"A co když mne poznají?"

"Postarám se o to, abys nebyl poznán."

"A jak se mám chovat?"

"Chovej se jako pravý žebrák, to je vše. Když zpozoruje jiný žebrák, že nejsem na svém místě, poví to bašiovi, náčelníkovi žebráků. Ten za tebou pošle svého zástupce, dilendžibašiho. Ukážeš mu minci, kterou ti dám a všechno bude v pořádku. Dnes večer přijď sem. Budu tě očekávat."

"Zachovám se podle tvé rady."

"Upravím tedy tvůj zevnějšek."

Dal mi rozedraný oděv a pak mi pomaloval

hlavu, krk a ruce jakousi tmavou tekutinou. Neviděl jsem, jak jsem vyhlížel, zrcadlo nebylo po ruce.

Pak mi dal zvláštní minci, která nebyla v oběhu, odevzdal mi klíč od dveří chatrče a pravil:

"Už musíš jít, abys nevzbudil podezření. Dveře zamkni zvenčí. Dnes večer se zase uvidíme."

Otvorem ve zdi se vrátil do domu, odkud jsme přišli. Opustil jsem chatrč, zamknul ji podle příkazu a chvátal jsem k Bab Zu-vajlech, zaujmout es šáhatovo místo, abych byl celý den miláčkem a služebníkem Kutby.

Na ulicích byl již rušný život. Nikdo se o mne nestaral, takže jsem nabyl jistotu, že nebudu poznán. Líčidlo mne asi změnilo k nepoznání.

Čím blíže jsem přicházel k Bab Zuvajlech, tím více mi bylo zřejmé, že se vsutku jedná o promyšlené a načasované povstání. Na všech nárožích a křižovatkách stály ozbrojené hlídky vojáků, na několika náměstích jsem viděl i děla. Bylo 9. září 1881. Arabi pasa, vůdce vzbouřenců, se čtyřmi tisíci vojáky a osmdesáti děly obklíčil palác chedíva, místokrále, donutil ho propustit ministerského předsedu Riaze, změnit ústavu a zvýšit stavy armády na osmáct tisíc-mužů, což bylo předešlou k hromadnému vraždění Evropanů v Alexandrii a ostřelování města anglickým -královským loďstvem.

Teď už jsem chápal, žeje můj život opravdu ohrožen.

Dorazil jsem konečně k Bab Zuvajlech, usedl jsem na šáhatovo místo a provozoval jeho "namáhavé" řemeslo, k němuž je potřebné se obrnit trpělivostí. Nic nedělat, celý den jen sedět a poslouchat, to bylo za trest!

Pozvolna se rozednilo. Obyvatelstvo proudilo všemi směry, rozrušené probíhajícími událostmi a do nastavené dlaně se mi sypalo neuvěřitelné množství dáreků. Brzy se však všechno změnilo, poněvadž Arabi pasa vydal rozkaz k vyklizení ulic a vyzval obyvatele Káhiry, aby setrvali ve svých příbytcích.

Ulice se vyčistily a zely prázdnotou. Viděl jsem pouze skupinky vojáků, kteří ovšem raději berou než dávají, zrovna jako němečtí. Byl jsem však "odškodněn" jinak - mohl jsem v klidu naslouchat různým, většinou nesmyslným prosbám, vznášejícím k záhadnému Kutbovi.

Procházel kolem mne jednotlivé vojáci i celé skupinky, jezdci i dělostřelci, mužstvo i důstojníci. Ani jediný nepřešel kolem mne, aby se nepomodlil aspoň začátek svaté fáthy.

Mnozí se zastavili, aby se svěřili neviditelnému Kutbovi se svými starostmi. Musel jsem poslouchat nejdívnější pověřivé žvásty, takže jsem musel chvílemi utajovat smích, abych se náhodou neprozradil.

Mezi těmito prosebníky byl i jeden voják, který na mne zapůsobil hlubším dojmem. Přišel zemdlený, spíše se vlekl, než šel a byl hubený a sešlý. Když jsem mu nastavil dlaň, řekl mi:

"Nemohu ti nic dát, neboť sám nic nemám a moc bych potřeboval."

Pak poklekl, klaněl se hluboce ke koutu, který prý měl obývat Kutba a modlil se:

"Alláh il Alláh! Vyslyš mou prosbu, ó, Kut-bo, duchu úlevy a všech proseb! Pomož mi, abych se shledal se svým otcem a matkou, se ženou a s dítětem, kterým patří mé srdce. Dej mi potřebné peníze, abych se mohl odsud dostat, neboť touha sžírám celé mé tělo i duši. Pomož mi, Kutbo, ale pomoz brzy, jinak umřu žalem."

Tato modlitba mne, zaujala. Tento muž churavěl touhou po domově a své rodině. Jakmile vstal, řekl mi:

"Šáháte! Jsi služebníkem Kutby! Pros za mne!"

"Kde je tvůj domov?" tázal jsem se.

"V Tunisu."

"Čím jsi byl doma?"

"Služebníkem v měsitě Okba v Kairvánu."

"Jak jsi se dostal do Egypta?"

"Putoval jsem do svatého města, Mekky. Při návratu jsem těžce onemocněl. Ležel jsem na ulici, oloupen o všechny svůj majetek a nebyl jsem dosud úplně zdrav, když mne donutili stát se vojákem. Zemřu, ode-pře-li mi Kutba svou pomoc."

"Prosíš o peníze. I kdyby ti je dal, nemohl bys odtud."

"Proč bych nemohl."

Jsi vojákem a dopustil by ses dezerce." :

"Alláh ochraňuje každého věřícího. Mne ochrání také!"

"Počkej tedy okamžik!"

Bylo mi ho líto. Zeptal jsem se ho, jestli umí číst. Přítakal. Vytáhl jsem zápisník, předmět, který byl v nikách žebráka jistě vzácný, vytrhl jsem z něho lístek a napsal na něj arabsky:

"Kutba ti nemůže pomoci, neboť kromě Alláha není žádného pomocníka. Já, žebrák, nejsem muslim, nýbrž křesťan. Dám ti potřebné peníze, protože jsi mým bratrem, jelikož jsou všichni lidé dětmi božími."

Lístek jsem vložil do koženého měšce, který mi doručil nosič vody, pevně jsem ho zavázal a podal ho vojákově. Právil jsem:

"Vezmi si to! Když mne poslechněš ve všem, dočkáš se brzy vyslyšení své prosby. Uděláš to, co ti poradím a zachováš se podle toho?"

"Ano."

"Vlož tento měšec pečlivě do svého roucha, aby jej nikdo u tebe nenašel a otevři ho zítra, po ranní modlitbě, v úplné samotě. Dávej si pozor, aby tě nikdo neviděl!"

"Dříve nesmím?"

"Nesmíš, pokud opravdu očekáváš pomoc od Kutby!"

"Vykonám vše, cos mi poručil, šáháte! Slibuji ti to při své bradě a při všem, po čem toužím. Dostánému se mi pomoci, tak se znovu uvidíme, poněvadž se vrátím, abych poděkoval Kutbovi."

Zastrčil si měšec do roucha a odešel. Jednal jsem ze soucitu, podle vnuknutí. Teprve zítra směl askarij darovaný měšec otevřít. Kdyby se ještě téhož dne dozvěděl, že nejsem muslimem, mohlo by to být pro mne nebezpečné.

Jakmile se setmělo, odebral jsem se do es

šáhatova příbytku, kde mne již očekával Abú Dřebail. Měl o mne obavy po celý den. Několikrát inu přes den vojáci prohledali celý dům, byly prohlížené mé věci, ale nikdo mi nic neodcizil.

Prolezli jsme dírou a vešli do domu. Abú Dřebail mne vedl do světnice, ve které jsem včera pobýval a přinesl mi zrcadlo. Když jsem v něm spatřil svou tvář, vůbec jsem se nedivil, že mne nikdo nepoznal. Vyhlížel jsem vskutku odpudivě.

Sluha přinesl mýdlo a vodu a po malé námaze se mi podařilo obnovit svůj zevnějšek.

"Několik dní budeš muset počkat v tomto domě, efendi. Budeš mým hostem," hovořil Abú Dřebail. "Chvíli to ještě potrvá, dokud se situace v městě neuklidní. Zatím nemůžeš odejít."

"Jak dlouho to asi bude trvat, co myslíš?"

"Těžko říct. Doufáme, že chedív přistoupí brzy na podmínky Arabi paši. Tím zachrání mnoha Evropanům život, neboť jinak budou všichni povražděni."

„A nebudu ti tady vadit?"

"Nijak mi nevadíš, spíše mne tvá přítomnost těší, protože jsi mě donutil, abych ti prozradil své tajemství. Budeš hostem pána domu, jehož dceru jsi uzdravil a tím mnoho lidí obšťastnil. Především ti musím půjčit nějaký oblek. Když pomine nebezpečí a budeš moci zase vycházet na ulici, dovolím ti, abys nosil svůj oděv."

Bydlel jsem u něho šest dní a pak jsem konečně opustil Káhiru. Den předtím, když mi byla povolena první vycházka,

jsem potkal askarija, vojáka, kterému jsem daroval svůj měšec.
Krácel kolem mne, aniž mne poznal. Volal jsem za ním:
"Stůj, služebníku mešity Okba v Kairvánu! Dočkal jsi se pomoci Kutby?"
Zastavil se. Strnule se na mne podíval. Nepoznával mne.
"Otevřel jsi měšec, který ti daroval šáhat od Bab Zuvajlech, žebrák, který není muslimem, nýbrž křesťanem?"
"Ano," vyhrklo z něho, přičemž si mne pá-travě prohlížel.
"Byla v něm pomoc, o kterou jsi prosil?"
"Ano. Uvnitř bylo osmnáct set piastrů."
"Už jsi se rozhodl dezertovat?"
"Dezertovat! Ó, Alláhu! Je to možná? Ty jsi... onen... žebrák, pane?"
"Ano."
"Jsi křesťan?"
"Ano."
"A ty jsi se odvážil toho dne vysedávat v Bab Zuvajlech?"
"Proč ne? Tam jsem byl úplně bezpečný."
"Alláh il Alláh! Jsi bohatý a přece jsi žebral..."
"Nejsem bohatý a nikdy jsem nebyl. Mám právě tolik, abych netrpěl nouzi."
"A přece jsi mi daroval tolik peněz! Pane, to byl neučinil žádný muslim a mezi křesťany jsi zajisté jediný."
"Mýlíš se! Každý dobrý křesťan by ti dal potřebné peníze, kdyby byl v mé situaci a na mém místě." ,
"Je to pravda, pane?"
"Ano."
"Nemůžu tomu uvěřit. Všichni křesťané, kromě tebe, pane, jsou prašivými psy, kteří se přidržují nepravé víry, lživé víry!"
"Znáš naši víru?"
"Ne."
"Jakým právem ji tedy odsuzuješ?"
"Naši učenci to tvrdí a hlásají!"
"Kteří také neznají naši víru."
"Mýlíš se! Proklínají křesťanství a jistě vědí proč!"
"Nemají o naší víře ani potuchy. Kdyby ji znali, žehnali by jí místo proklínání! Chceš uprchnout do své vlasti?"
"Ano."
"Jak se jmenuješ?"
"Gilad. Jsi mým dobrodincem. Smím se taky zeptat, jak se jmenuješ, pane?"
"Říkají mi Kára ben Nemsí efendi."
"Kára ben..."
Ustoupil o několik kroků, oči se mu zajiskřily, pěsti se mu zatály, ale asi si vzpomněl na peníze, které jsem mu dal a jeho tvář nabyla opět vlídných rysů.
"Kára ben Nemsí efendi? Ty jsi tedy onen křesťan, který se před několika lety v Kair-vánu odvážil vkročit do naší svaté mešity?"
"Ano."
"Věděl jsi o tom, že je to pro jinověrce zakázáno?"
"Ano, věděl."
"Že bude usmrcený, vkročí-li jen nohou..."
"Věděl jsem to."
"Alláhu! Jsi jistě odvážný člověk! Jsi také jediným křesťanem, který byl v Kairvánu a vstoupil do její nejsvatější mešity. Alláh ti dovolil, abys šťastně utekl, ale už se nikdy neodvažuj zneucit naše město šlépějemi své nohy!"
"Není to pro vás žádné zneuctění, nýbrž velká čest, když do vašeho města zavítá křesťan. Ihned ti to dokážu! Poučím tě, abys poznal křesťanství, učení o Kristovi, kterého vy nazýváte isá ben Maryám. Vejdi se mnou do domu!"
Zavedl jsem ho do své světnice a daroval mu 1 čtyři evangelia, přeložené do arabštiny. Schoval si knihy do roucha, zadíval se mi vážně do očí a pravil:
"Efendi, za tvůj tehdejší zločin bych tě měl vlastně usmrtit, ale ty jsi mi prokázal laskavost, a proto tě ušetřím. Jsme vyrovnáni."
Odešel bez pozdravu. V duchu jsem mu popřál šťastnou cestu...

II. KAPITOLA V Kairvánu

Po těchto smutných událostech jsem o-pustil Egypt a vydal se na západ, na Saharu.
Byl jsem v Tunisu. Navštívil jsem svého přítele Aliho en Nurábího, šejka Uelad Se-birů. Čtrnáct dní jsem byl jeho hostem a pak jsem se rozhodl vrátit do přímoří. Nechtěl jsem jet přímo k Tunisu, proto jsem dal přednost cestě na východ, k Hammámetu, abych poznal osady Testur a Saguán.
Až do Testuru mne provázel Ali en Nurábí s několika bojovníky. Dál však jet nemohl, poněvadž cesta vedla územím pouštních kmenů, s nimiž žili Uelad Sebirové v nepřátelství.
Pokračoval jsem tedy sám. Z Testuru jsem se vydal na jih, k Vádí Silian, kde žije kmen Uelad Riách. Chovali se ke mně

přátelsky a vlídně. Po několika dnech jsem opustil údolí a ubíral jsem se na západ, k jezeru El Kursia, jenž leží na území kmene Uelad

Trabersi. Odtud jsem odbočil k Vádí Melách, odkud je do Saguanu už jen dvacet kilometrů.

Do této chvíle jsem cestoval bez problémů, takže jsem byl spokojený. Těsně před Vádí Melách mne však štěstí opustilo.

Za rovinou, na které leží jezero El Kursia, se rozkládá hornatá krajina. Cesta po příkrých svazích této pahorkatiny je namáhavá. Teče zde několik říček, takže je tu celkem slušná vegetace. Zastavil jsem se v lesíku korkových dubů, abych si odpočinul. Ulehl jsem do trávy, natáhl jsem si údy a zavřel oči, které si potřebovaly oddechnout od palčivého slunečního žáru.

V tom jsem zaslechl pronikavý skřek supů. Rozhlédl jsem se. Uviděl jsem dva supy. Vznášely se nízko nad korkovým lesem, dosud však nejevily chuť se snést k zemi. Jejich kořist zřejmě ještě žila.

Okamžitě jsem se vydal k místu, nad kterým tito mrchožrouti kroužili. Prošel jsem celým lesíkem. Na jeho kraji jsem uviděl v trávě předmět, poutající pozornost supů. Nebylo to zvíře, nýbrž člověk - beduín. Ležel na zádech v krvavé louži a měl na hrudi několik hlubokých bodných ran a v jedné z nich vězel nůž.

Tělo bylo ještě teplé, k vraždě muselo dojít asi tak před půlhodinkou. Nešlo o loupežnou vraždu, nýbrž o mstu, pravděpodobně krevní mstu. Jinak by vrah nenechával svůj nůž v těle oběti.

Vytáhnul jsem nůž z rány, oťel ho o travu a zastrčil za opasek. Chtěl jsem ho odevzdat obyvatelům Vádí Melách a oznámit jim, že v lese leží zavražděný muž.

Pohled na mrtvolu mi vzal chuť k odpočinku. Vrátil jsem se ke svému koni, vysedl na něho a zamířil k Vádí Melách.

Když jsem urazil asi půlku cesty, zaslechl jsem za sebou dupot koní. Obrátil jsem se a uviděl tlupu asi dvaceti jezdců, kteří mne doháněli ostrým tryskem. Zastavil jsem koně, abych na ně počkal.

Obklopili mne ze všech stran. Vlídne jsem pozdravil.

"Salám álejkum! Mohli by jste mi říct, mužové, který kmen bydlí u Vádí Melách?"

"Dovíš se to brzy, pse!" odpověděl jejich vůdce. "Chopte se ho!"

Asi čtyřicet paží se natáhlo ke mně. Mohl bych se bránit, výtečně ozbrojen - nebál jsem se. Musel bych však prolévat jejich krev a to jsem nechtěl. Nechal jsem se odzbrojit a přivázat ke hřbetu koně.

"Co to děláte?" volal jsem na ně. "Nic jsem vám .přece neudělal! Jsem jen pokojný poutník."

"Nám ne, ty pse, ale jiným ano!" odpovídal jejich a prohlížel si mé zbraně. Uchopil nůž, který jsem vytáhl mrtvému z těla."

"Ano! Lpí na něm krev!" doložil. "Byl to on! Chytili jsme vraha. Ed dem, béd dem, krev za krev! Zemřeš! Ke kterému kmeni patříš, pse?"

"Jsem cizinec z Almánie."

"Lžeš! Jsme Uelad Siminšové a ten, jehož jsi zavraždil, byl naším bratrem."

"Snad tě Alláh neoslepil? Nevíš, že mám

u sebe dva nože? Kdo nosí dva nože? Jeden je můj a ten druhý jsem vytáhl z těla mrtvého, abych jej ukázal ve Vádí.

Když umíte číst, dokážu vám, že jsem z Almánije!"

"Mlč! Nepotřebujeme číst, abychom poznali, jestli jsi vrahem nebo ne. Hle! Tamhle nesou tvou oběť! Našli jsme tvé stopy a několik z nás vyrazilo za tebou, abys nám neutekl!"

"Sám jsem chtěl, aby jste mne dostihli. Myslíš, že bych se za"stabil, kdybych byl vrahem?"

"Zastavil jsi se, abys nás obelhal!"

"Vždyť jste sami museli zjistit, že jde o krevní mstu, neboť nůž vězel v ráně!"

"Nevězel v žádné ráně, nýbrž v tvém opasku."

"Kde táboří tvůj kmen?"

"Dole, ve Vádí Melách."

"A kam jsem měl namířeno? Odkdy jezdí vrazi k těm, kdož mohou být .bratry zavražděného?"

"Na to ti neodpovím. Odvedeme tě do našeho ležení a svoláme džemu, radu starších, abys byl souzen. Hej, lidé, kupředu!"

Vůdce vyslal jednoho bojovníka do Vádí, aby oznámil náš příchod.

Klusem jsme vjeli do ležení. Okamžitě se strhl neuvěřitelný řev, hluk, křik a jekot, jaký jsem nezaslechl ani u Indiánů severní Ameriky. Kdyby bojovníci neudělali kolem mne kruh, ženy by mne rozsápaly na kusy.

Duár, stanová osada, byl silně opevněný. Stálo tam přes šedesát stanů a mimo ohradu se páslo velké stádo velbloudů, koní a ovcí.

Odvázali mne z koně a přivázali s roztaženými rukama ke čtyřem stanovým kolíkům tak, že mne to vůbec nebolelo. Tři bojovníci stáli kolem mne na stráž. Ani ne proto, abych jim neutekl, nýbrž proto, aby mne uchránili před rozvášněným davem, žádajícím mou okamžitou smrt.

V duáru se o ničem jiném nemluvalo jen o vraždě, vrahovi a pomstě. Sešla se džema, rada starších. Žádal jsem, abych byl dopraven k soudu, ale strážcové se mi vysmáli.

Zase se seběhly ženy, proklínaly mne, nadávaly a plivaly po mně, děti na mne házely kameny a písek. Někteří se odvázali až ke mně a kopali do mně, aniž by jim v tom strážcové nějak bránili.

Naneštěstí byl otec zavražděného zámožným obyvatelem duáru a tudíž velmi vlivným mužem. Jak jsem se později dozvěděl, snažil se všemožně, aby trest byl, pokud možno, co nejkrutější. Džema se dlouho radila, její členové se hádali s překřikovali, až konečně, když už porada trvala déle než dvě hodiny, nastalo rozhodnutí.

Účastníci džemy povstali a přistoupili ke mně. Utvořili kolem mne kruh a šejk, který poradě předsedal, mi oznámil rozsudek:

"Zákon pouště zní: krev za krev, život za život. Zničil jsi lidský život, zaplatíš za něj svým životem! Vykope se hrob a jakmile skončí večerní modlitba, budeš vložen i s mrtvým do hrobu a zahrabán."

"Zaživa?" otázal jsem se.

"Ano, zaživa!"

"Chci, aby jste mne vyslechli."

"Nechceme nic slyšet. Raději mlč a připrav se tiše na to, co tě očekává. Zbývají ti necelé dvě hodiny života. Pak vstoupíš na most smrti a sjeď se po něm do džehenny, pekla."

"Vždyť ani nevíte, kdo jsem. Nelze přece odsoudit k smrti člověka, jehož jméno neznáte a kterého vina není prokázána!"

"Nechceme o tobě nic vědět. Víme jen, že jsi vrahem a to nám úplně stačí."

Hlas lidu, hlas boží - ale vždy to neplatí! Šejk mluvil velmi výstižně a srozumitelně. Ať jsem namítal cokoli, vysmáli se mi. Každé slovo, které jsem uslyšel, bylo plné jedu a nenávisti, každý, každický pohled byl jako šíp pomsty. Rada starších se rozešla a já jsem očekával vykonání rozsudku.

Až teď jsem litoval toho, že jsem se nebránil a nechal se chytit bez odporu. Se svými dvacetipěti náboji v henryovce bych udržel v uctivé vzdálenosti i jiné chlapy, než byli tito Uelad Siminšové!

Viděl jsem, že venku, mimo ohradu, vykopávají velký hrob. Pro dva lidi - mrtvého a živého!

Dalo se v této situaci pomýšlet na záchranu? Hm! Jak často jsem už byl na pokraji smrti, v zoufalých situacích, a dovedl jsem se osvobodit! Proč bych se o to neměl pokusit i zde? Přemýšlel jsem usilovně, ale bez úspěchu - nenalézaje žádnou cestu k záchraně.

Kdyby mne aspoň vyslechli! Takto mi však zbývaly pouze jediná možnost - nemohli mne přece zahrabat do země tak, jak jsem byl uvázaný ke stanovým kolíkům. Musí mne přece odvázat a jistě bych měl na okamžik volné údy. A tohoto okamžiku jsem hodlal využít ke své záchraně. Co však dále, to jsem ještě nevěděl. Vše záleželo na daném okamžiku.

Ještě stále uvažujíc o této poslední možnosti, všiml jsem si, že beduíny zaujalo něco mimo osadu. Pak jsem zaslechl výkřiky: el bíja, el bíja, obchodník, obchodník!

Přicházel tedy nějaký obchodník. Nemohl to být beduín, ti se starají jen o svá stáda. Spíše by příchod mohl být Maur, Žid nebo Levantijec.

Napadlo mne, když mi Uelad Siminšové dovolí, abych si promluvil s obchodníkem, snad by je přiměl k tomu, aby mne vyslechli. Kdyby tak učinili, nebylo ještě vše ztracené.

Obchodník i se dvěma pomocníky vjeli do duáru za nadšeného jásotu obyvatel.

Sestoupili z koní. Obchodník si potřásl ruce se šejkem a začal s ním rozmlouvat. Šejk mu ukázal mrtvolu a pak kývl rukou směrem ke mně. Obchodník, který mne dosud neviděl, se obrátil a kráčel směrem ke mně, v patách se šejkem.

"Co jsi říkal? K jakému národu patří?" tázal se šejka.

"Řekl, že je z Almánie, ale patrně lže a chce nás podvést. Kdybych mluvil Almánštinou, tak bych se přesvědčil, jestli umí odpovídat."

"Taky neznám tento jazyk. Kdyby však byl z Almánie, musel by zajisté rozumět aspoň několik slovům z řeči Franků, kterou ovládám. Chceš-li, promluvíme si s ním."

"Povoluji to, ale myslím si, že to nemá smysl."

Obchodník se na mne soucinně podíval a promluvil plynou, lahodnou francouzštinou:

"Prý se vydáváte za Němce, pane! Rozumíte mi?"

"Velmi dobře, monsieur, apen!" odpověděl jsem hbitě. "Slyšel jsem, že jste obchodník. Odkud?"

"Mon dieu, bože! Že by jste byl vskutku Evropan a Němec?"

"Ano. Jsem Němec."

"Odkud, proboha?"

"Jsem Sas. Odsoudili mne, nevinného, k smrti a ani mne nevyslechli. Mám být pohřben zaživa."

"Oh! To se nestane a nesmí stát! Jsem Francouz, monsieur, ale z jistých důvodů se rád vydávám za Araba. Byl bych rád, kdyby se to neprozradilo! Postarám se, aby jste byl osvobozen."

Obrátil se k šejkovi a pronesl:

"Tento muž je vskutku z Almánie, neobe-lhal tě."

"Dobře. Ale je vrahem."

"Není."

"Tvrdí to?"

"Ano. Almáni přece nemůže být vrahem z krevní msty."

"Našel se u něho nůž, kterým byla spáchána vražda."

"Protože jsem ho vytáhl mrtvému z prsou!" přerušil jsem šejka.

"Mlč, pse! Když řekneš jedno jediné slovo..."

Obchodník ho přerušil prudkým pohybem ruky a pravil:

"Dosud jsem jen poslouchal, teď však budu mluvit i já! Víš, kdo je vrahem!"

"Kdo jiný, než tento cizinec?"

"Ne. Tento Almáni není vrahem! Přicházím od jihu, od Saguanu, a setkal jsem se nedaleko odtud s jedním jezdcem. Ptal se mne, kam směřuji. Odvětil jsem mu a on se zasmál a řekl mi, abych vám vyřídil, že nad Vádí Melách, u korkového lesa, leží mrtvola, v jejímž srdci trčí nůž..."

"Alláhu!" přerušil ho šejk. "Kdo byl ten muž?"

"Jste nepřáteli kmene Uelad Sélas?"

"Ano."

"Tedy to souhlasí. Mluvil jsem s vrahem."

Řekl šejkovi jméno krevního mstitele z be-ni, kmene, Uelad Sélas, s kterým se setkal. Když to šejk uslyšel, sehnul se k mně a přefezal mé provazy.

"Jsi nevinný a svobodný!" pravil. "Vstaň!"

Nedal jsem se dlouho pobízet. Vyskočil jsem okamžitě.

"Poděkuj Alláhovi, že k nám přišel tento báj, obchodník!" pokračoval šejk. "Kdyby se trochu opozdil, pohřbili bychom tě s mrtvými!"

"Ty taky poděkuj Alláhovi, že jsi se nestal vrahem! Mým vrahem!" pravil jsem. "Ještě jsem se nesetkal nikde s takovým arabským beni, kmenem, který by člověka tak lehkomyšlně odsoudil, jako ty a tvoji soukme-novci. Ano, Alláhovi musím poděkovat, ale vy jste mne urazili!"

"Odpusť náma zůstaň našim hostem tak dlouho, dokud se ti tu bude líbit!"

"Nezůstanu tu ani o hodinu déle, než je to

nevyhnutelné. Byl jsem uražen a potupen. Vraťte mi ihned můj majetek a já okamžitě opustím vaše pastviny."

"Byla by to hanba pro celý náš kmen! Počkej chvíli a přesvědčíš se, že to s lítostí myslíme vážně."

Đal znovu svolat džemu. Něco jim dlouho vysvětloval a dělal přitom výmluvné po-sunky. Po chvíli se stařešinové zvedli, přišli za mnou a prosili za odpuštění za to, že mne neprávem odsoudili.

Co dělat? Každá rada by teď byla dobrá.

Francouz mě rovněž prosil, abych zůstal. Potřeboval jsem si oddychnout, takže jsem nakonec svolil a přijal omluvu a pohostinství beni Uelad Siminšů. Šejk ihned vydá rozkaz, aby se připravila velká hostina na usmířenou.

Teď nastala starost, co s pravým vrahem. Šejk vybral několik bojovníků, kteří osedlali své koně a tryskem vyrazili za bojovníkem beni Uelad Sélas a snažili se ho dosáhnout. Byl jsem přesvědčen, že se jim to nepodaří, protože se mi zdálo, že vyprávění Francouze o setkání s vrahem bylo spíše z říše pohádek, než skutečností.

Francouz rozkázal svým pomocníkům, aby rozbalili zboží. Jak jsem se dozvěděl, obchodníka zajímal jen jediný artikl - koberce. Ženy pouštních kmenů je umějí velmi dovedně zhotovovat. Obchodník přenechal vyjednávání na své pomocníky a sednul si ke mně. Musel jsem mu vyprávět, jak jsem se dostal do Tunisu.

"Jakže?" tázal se. "Vy jste byl na návštěvě

u šejka Aliho en Nurábího? U Uelad Sebirů? Už jste u něho někdy byl?"

"Ano."

"Zúčastnil jste se výpravy, která stihala pověstného Krumira?"

"Ano."

"Pak jste jistě Kára ben Nemsí efendi."

"Říkají mi tak."

"Budiž pochválena hodina, která mne s vámi svedla! Jste mužem, jakého potřebuji. Potřebuji vaši pomoc, vaše rady!"

"Zachránil jste mi život, monsieur! Jsem vám k dispozici!"

"Och! Zachránil život? Vždyť to byla pouhá náhoda. Děkujte bohu, nikoli mně. Podle toho, co jsem o vás slyšel, jste jediný člověk, který může zmírnit můj hluboký a těžký zármutek, jenž už dva roky hlodá mé srdce. Jmenuji se Girard a nestal jsem se obchodníkem kvůli výdělku, ale abych obchodu použil jako pláštiku pro své tajné pátrání po synovi.

Unesli mi dítě, mé jediné dítě!"

"Bože! Uloupili vám dítě!"

"Ano. Mého čtyřletého syna!"

"Kdy?"

"Před dvěma roky."

"Kde?"

"Ve Sfaksu. Znáte to město?"

"Znám - byl jsem tam dokonce třikrát. Mohl by jste mi říct, jak k tomu došlo?"

"Pamatujete se jistě, že Sfaks byl bombardován a dobyt francouzským loďstvem."

"Ano."

"V té době všichni Evropané, kteří tam bydleli, odešli z města do vnitrozemí a já s nimi, se ženou a synem, malým Arman-dem. Šli jsme až k Báh feitun Lakderi, kde jsme si mysleli, že přecháme obléhám města. Beni, kmen, Uelad Metelit a beni Uelad Salejit, kteří tam bydleli, nás neznepokojovali. Jednou se však objevil u našeho stanu beduín a požádal nás o vodu. Byl již večer a on i jeho kůň byli značně unaveni. Požádal nás, aby se mohl utábořit v naší blízkosti, ví vody a přespát do úsvitu. Nic jsme nenamítali. Přítomnost jednoho beduína jsme nepovažovali za nebezpečnou. Byl ještě mladý a vyhlížel nevinně. Utábořili se nedaleko nás, v ústraní. Bezstarostně jsme usnuli a když jsme se vzbudili, Armand byl pryč!"

"Z čeho jste usoudili, že kluk byl unesený?"

"Zmizel i beduín a zjistili jsme, že náš stan někdo vzadu rozřízl. Tudy se v noci vloudil a unesl dítě. Nevěděl jsem však, proč to udělal. Slyšel jsem, že cikáni unášejí děti, ale beduíni? Můžete si představit naše zděšení! Snažili jsme se zlosyna chytit, ale marně. Zmizel beze stopy. Když jsem už vyčerpal všechny možnosti, napadla mne myšlenka přestrojit se za obchodníka, a tak hledat dál. Zatím, bohužel, bezvýsledně."

"Protože Arabi nemají rádi Franky! Nikdo vám nechtěl pomoci!"

"Ó, ne. Oni mne považují za afrického žida. Znáám hodně beduínských nářečí a nikde ne-prozrazuji, že jsem Evropan. Jezdím již dva roky od kmene ke kmeni, od tábora k táboru, od pastvin k pastvinám, ale nenašel jsem po dítěti ani jeho únosci žádné stopy."

"A co vaše žena?"

"Bydli zatím u svého bratra, kupce v Tunisu. Se stísněnými pocity sleduje mé odchody a se zklamáním mě návraty... Kdy to už konečně skončí?"

Girard se odmlčel a zakryl si tvář. Chvilí jsem počkal, a pak jsem se zeptal:

"Nemáte ani potuchy, ke kterému beni, kmeni, únosce patří?"

"K beni Uelad Mahad."

"Hrome!" zvolal jsem překvapeně. "A řekl taky své jméno?"

"Ano. Nazývá se Ben Nefad."

"Och! Vždyť jsem to tušil!"

"Cože? Co jste tušil? Mluvte, monsieur!"

"Především mi povězte, jestli víte, co znamená slovo Mahad?"

"Nevím!"

"A Nefad?"

"Také ne! Jsou to slova, které neznám!"

"Ovšem! Tato slova nemají žádný význam. Mahad znamená "nikdo" a "nefad" znamená "zdar"."

"Pokud vím, "nikdo" se řekne "la ahad" a "zdar" se řekne "negad"."

"Zajisté! Monsieur, slyšel jste něco o nářečích? Tito lidé, v podobných případech volí slovo, které je málo užívané a tím i méně známé. Uelad Mahad znamená "kmen nikdo", tedy kmen, který neexistuje. Ten muž vás oklamal. A Ben Nefad znamená "syn zdaru". Tím vlastně řekl všechno. Zamtl svůj kmen a jméno, neboť si vyjel k zvláštnímu úkolu, jehož výsledek označil podle zdejších zvyků a mravů svým přijatým jménem."

"Ach tak! Konečně aspoň nějaká stopa! Aspoň stín možnosti k dalšímu pátrání! Proto se na mne beduíni tak divně usmívali, když jsem se ptal po pastvinách kmene beni Uelad Mahad."

"Není to pouhým stínem možnosti, mon-sieur! Mohu vám o tom říct daleko více. Mohu vám vysvětlit tuto temnou záhadu!"

"Můžete?" tázal se rychle s radostným překvapením.

"Ano!"

"Můj bože! Kéž by to byla pravda! Věřím vám, neboť jste Kára ben Nemsí efendi. Když jsem se dozvěděl vaše jméno, hned mi bylo jasné, že jsem se setkal s tím pravým mužem. Řekněte mi, monsieur, co víte o mém Armandovi."

"Váš syn Armand je asi v Kairvánu."

"Proboha! Myslíte?"

"Nemyslím, skoro bych přísahal, že tam byl zavlčen."

"Ale proč zrovna do Kairvánu?"

"Aby svému únosci dopomohl k věčné blaženosti!"

"Tomu nerozumím!"

"Dozvěděl jsem to vlastně náhodou. Byl jsem totiž v Kairvánu, kam nesmí žádný jinověrec a zvláště ne křesťan, když je mu život milý. A také jsem jen tak tak vyvážnul se zdravou kůží. Velitel kairvanské posádky mne považoval za muslima a důstojníka -hodně se mnou mluvil o poměrech v Kairvánu. Město je vlastně poutnickým místem, značně vzdáleným od Mekky, kam se musí vydat každý muslim aspoň jednou za život.

Kdo tak neučiní, musí si vykoupit věčnou blaženost v ráji Mohamedově tím, že získá pro islám duši dítěte nevěřících rodičů. Nikdy jste neslyšel •> záhadných zmizeních židovských dětí v Maroku, Tunisku i Alžírsku?"

"Ne. Neslyšel."

"Tito uloupení hoši jsou soustředováni v kairvanské mešitě Okba, kde se učí islámu a cvičí se pro službu v mešitě, ale i pro imánství, kněžství. Kdo přivede do této Školy jinověrného hochu, zachraňuje lidskou duši, čímž sobě zjednává odpuštění všech hříchů a zabezpečuje si posmrtný život v ráji."

"Aby do toho...! A vy si myslíte, že byl můj Armand dopraven právě do této školy?"

"Skoro jsem o tom přesvědčen."

"Máte nějaký důvod pro tuto domněnku?"

"Ano. V celé oblasti severní Afriky se zakořenil zvyk, že každý kdo odchází na loupež nevěřících dětí, zamlčuje své vlastní jméno a kmen a označuje sebe za Ben Neřáda z kmene Mahad. Protože se tak stalo i ve vašem případě, tvrdím, že váš syn byl zavlčen do Kairvánu."

Francouz mne uchopil za obě ruce.

"Monsieur, děkuji vám, děkuji vám z celého srdce!" zvolal. "Toto již ovšem není jen pouhým stínem, nýbrž jasným sluncem! Ano! Věděl jsem, že jste tím pravým mužem! Půjdu okamžitě do Kairvánu a osvobodím svého syna!"

"Uklidněte se, monsieur! Není to tak snadné, jak se domníváte. Nemáte ani potuchy, v jaké nebezpečí by jste se vydal."

"Och! Víím, že budu riskovat život, ale musím to učinit pro svobodu svého syna!"

"Kterému tím nepomůžete!"

"Proč bych..."

"Znáte město Kairván?"

"Ne."

"Byl byste tedy ztracen, jakmile byste vešel do městské brány! Tady nestačí odvaha, nýbrž pořádná dávka lstivosti a úskočnosti."

"Mon dieu, bože! Myslíte, že bych to nedokázal?"

"i.Sám jistě ne!"

"Koho bych mohl...? Kdo by mi pomohl?"

"Já."

"Vy, monsieur? Šel by jste tam se mnou?"

"Ano."

"Je to možné? Mluvíte vážně?"

"Úplně vážně. Rád vám pomůžu. Zachránil jste mi život a za to vám vrátím syna!"

"Nemohu... tomu... uvěřit! Nemohu to přece od vás chtít!"

"Uvažujte. Jsem patrně jediným křesťanem, který byl v Kairvánu a dostal se odtud se zdravou kůží, tudíž jsem jediným člověkem, který vám může pomoci."

"Právě proto, že jste tam už jednou byl... Tehdy jste byl poznán. Kdyby vás zase poznali, byl by jste..."

"Čím více je člověk odvážný, tím má víc štěstí, monsieur. Přijměte mne za průvodce a rádce?"

"Och! Rád, ze srdce rád! Když půjdete se mnou, jistě bude naše snaha korunována úspěchem!"

"Jsme tedy domluveni."

"Nebude vás to zdržovat?"

"Já mám času dost. Až nazbyt, zvláště když jde o dobrodružství."

"Kdy odsud odjedeme? Mohli bychom ještě dnes..."

"Nikoli. Až zítra."

"Teprve zítra?"

"Nesmíme se ukvapovat. Dopřejte koním, a konečně i sobě trochu odpočinku. Když jste vydržel čekat dva roky, těch několik hodin vydržíte."

"A jak se dostaneme do města a do mešity?"

"Převlečeme se za poutníky. Můžeme důvěřovat vašim pomocníkům?"

"Ano."

"Ať tedy jeden z nich počká tady, u zboží a druhý pojede s námi. Poblíž Kairvánu mu odevzdáme koně a zbraně. Počká tam až do našeho návratu. My půjdeme dál pěšky a beze zbraně, jako opravdoví poutníci."

"Beze zbraně?"

"Aspoň zdánlivě. Revolvery si pro každý případ ponecháme. Schováme je pod roucha, nikdo to nepozná. Souhlasíte s mým návrhem?"

"Zajisté: Co bych taky mohl namítat, když neznám poměry v Kairvánu?"

"Dobrá! Zítra za úsvitu vyrazíme. Ale nikomu ani slovo o našem záměru! Tito lidé jsou muslimové a Kairván je pro ně nedotknutelný. Kdyby se dozvěděli, co chystáme, nikdy by jsme se nedostali do Kairvánu."

O čtyři dny později, kolem poledne, jsme dorazili ke karavanní cestě, spojující Kairván s pohořím Džebel el Fádeltu. Zde jsme nechali obchodníka pomocníka a svěřili mu naše zbraně a koně. Ponechali jsme si jen revolvery a peníze, které jsme ukryli v oděvu.

Ukázali jsme pomocníkovi místo, kde nás má očekávat a vydali se pěšky ke Kairvánu.

Podal se nám šťastně opustit město? kladl jsem si otázku.

Neobával jsem se obyvatel města, kteří mne poznali při mé první návštěvě. Tehdy jsem měl hustý plnovous, teď jen nakrátko střížený knír a jiný oděv. Těžko by mne poznali. Starosti mi dělal jen ten askarij, kterému jsem pomohl při útěku z armády Arabi paši a který byl služebníkem mešity Okba. Ten by mne mohl odhalit. Původně byl možná taky uloupeným dítětem, ale ve škole ho jistě obrátili v náboženského fanatika. Dal jsem mu sice peníze na cestu, ale když se dozvěděl, že jsem ten cizinec, který zne-světil Kairván a mešitu Okba, pravil zarputile, že jsme vyrovnaní.

A my jsme se prostě museli dostat do mešity Okba! Jak se zachovat, aby mne nepoznal, nebo raději vůbec neviděl.

Kromě toho jsem měl obavy, jestli vůbec Armada najdeme. Nejlépe by bylo navštívit školu, když to bude vůbec možné.

Francouz byl až příliš zamlklý. Věděl, že se pouštíme do nebezpečné akce s nejistým koncem. Jistě se mu srdce svíralo úzkostí o vlastní život, ale i o můj a život svého syna.

Konečně jsme uviděli severní část města - vmíchali se do proudu poutníků, vešli severní branou do města a kráčeli ulicemi, jimiž jsem se kdysi procházel. Starost o ubytování. byla ponechána na pozdější dobu a šli jsme raději do mešity Okba, kam mířil proud poutníků.

Poklekli jsme jako všichni ostatní a zdánlivě se pohroužili do modlitby. Skrytě jsem se rozhlížel kolem sebe, abych se zorientoval. Girard se mi později přiznal, že se opravdu modlil k bohu za zdar našeho záměru.

Po modlitbě jsme šli v davu poutníků dlouhými chodbami v sloupořadí, abychom obdivovali nádhernou architekturu mešity. Setkali jsme se tam s nějakým služebníkem mešity. Zeptal jsem se na chlapeckou školu a služebník se nám nabídnul, že nám ji ukáže.

Už zdaleka bylo slyšet dětské hlasy, které švitořily jednotlivé súry koránu. Do školy byl volný přístup a bylo tam již hodně diváků. Byli tam jen starší hoši, mladší prý budou mít vyučování až později. Rozhodli jsme se, že se tedy vrátíme později.

Právě vycházejíc ze dveří školy, vrazil jsem do někoho, kdo chtěl právě vkročit dovnitř. Byl to - askarij od Báb Zuvajlech, kterému jsem věnoval měsíc peněz. Poznal mne okamžitě, uskočil a vytřeštil zrak.

"Mašalláh!" zasípěl. "Efendi! Ty jsi zase zde! Již po druhé!"

Kráčel jsem klidně dál, jakoby se mne jeho výkřik netýkal. Služebník však vykročil za mnou, chytnul mne za rameno a šeptal:

"Efendi! Čeho jsi se zase odvážil? Viš přece..."

"Co ode mne chceš, bratře?" přerušil jsem ho nářečím západní Sahary.

"Kdo jsi, pane?" tázal se, zmaten mou výslovností.

"Jsem beni Šugara od hammatatských břehů."

Úmyslně zastřený hlas a cizí přízvuk ho docela zmýlily.

"Odpusť, pane, zmýlil jsem se," zakoktal a šel za svým, ale zpozoroval jsem, že nás tajně sleduje.

"Kdo je ten muž?" tázal se Francouz.

Řekl jsem mu to.

"Jsme tedy ztraceni!" zašeptal zoufale.

"Ještě ne!"

"Musíme odejít!"

"Nesmíme! Tím by jsme posilnili jeho podezření. Musíme zůstat."

K večeru byla zažehnuta světla a vnitřek mešity zazářil v záplavě světla. Bylo zahájeno vyučování mladých hochů a škola se zaplnila množstvím přihlížejících poutníků, k nimž jsme se přidružili.

Vešli žáci a posadili se. Čekali na učitele. U vchodu stálo několik mešitových služebníků.

V tichu se rozlehl dětský hlas:

"Můj otec, ó, Alláhu, můj otec!"

Hezký, šestiletý hoch se prudce vztyčil z řady sedících žáků a s otevřenou náručí se hnál směrem k nám.

"Armande! Mé dítě!" vykřikl Francouz, shýbl se a přivinul si chlapce k prsům.

Mohl jsem se včas ztratit, ale nechtěl jsem opustit Girarda a ponechat ho svému

osudu. Několik okamžiků bylo napjaté ticho, pak se vzpomatoval jeden ze služebníků mešity.

"Křesťané jsou v mešitě! Dva křesťané! Zabijte je!"

Okamžitě jsme byli obklopeni přesilou muslimů. Chtěli nás strhnout k zemi. Kdybych jim to dovolil, roztrhali by nás na kousky. Opřel jsem se pevně o sloup, strhnul Girarda a Ar-manda za sebe, rozdál jsem několik pádných úderů a zvolal jsem:

„(El adala, el adala, spravedlnost, spravedlnost! Budiž vyšetřeno, jestli jsme vskutku křesťané nebo ne!"

"Ano!" ozvalo se hlasitě blízko nás. "Ve jménu této posvátné mešity, ve jménu svatého stánku Okby ben Nafi! Pusťte je věřící! Neposkrvte tuto posvátnou síň krví! Soud mešity je vyslechno! Ustupte!"

Byl to uprchlý askárij z egyptského vojska, služebník mešity, který provolával tato slova a dobýval se k nám hbitě - v patách s dalšími osmi až deseti služebníky, kteří se nás snažili vyprostit ze sevření fanatických muslimů. Neprodyšně nás obklopili, zamířili k bočnímu východu ze síně a uvolňovali nám cestu davem rozvášněných stoupenců

Mo-hammeda. Po krátké cestě klikatými chodbami, nás dovedli do klenuté místnosti, kde nás zamkli.

Girard držel svého ustrašeného syna v náručí. Nikoho nenapadlo, aby je od sebe odloučil.

"Všechno je ztraceno!" nařikal. "Konečně jsem po dlouhém pátrání našel své dítě

a hned ho zase ztratím! Zahynu a z mého Ar-manda bude sirotek v muslimském zajetí."

"Ticho!" napomenul jsem ho. "Myslím, že máme ještě naději."

"Naděje? Ještě i nyní?"

"Ano."

"Odkud ji čerpáte?"

"Doufám v pomoc strážce mešity, který nás tady uvěznil."

"Je horší, než jeho pomocníci! Nezatknul by nás, kdyby..."

"Mýlíte se, monsieur! Zatknul nás jen proto, aby nás vyrval z drápu zfanatizovaného davu, který nás chtěl zlynčovat.

Myslíte, že by nás tady zamykal, kdyby nás chtěl nechat opravdu zahynout? Věřím, že nás chce zachránit. Oklamal své souvěrce!"

"Oh, monsieur! Jste vskutku obdivuhodný člověk! Myslím, že i kdyby vás již pohřbívali, vstal by jste z hrobu, živý a zdravý!"

"Člověk se nikdy nesmí vzdávat! Našel jste svého syna. Spokojte se zatím s touto skutečností - darem z nebes - a nezoufejte! V nejhorším případě máme přece své revolvéry a své pěsti!"

Francouz usedl, v náručí se svým synem. Něžně si povídali.

Za nějakou dobu se otevřely dveře. Stál v nich ten, do kterého jsem vkládal své naděje a byl - sám.

"Pojďte," pravil.

"Kam?" zeptal jsem se.

"Za chvíli se to dozvíš! Rychle! Škoda každé sekundy!"

Vyšli jsme z místnosti. Služebník mešity

zastřelil těžkou zbraní na své místo a vedl nás rychle několika prázdnými, neosvětlenými chodbami, až jsme - konečně - stanuli před malými dvířky. Otevřel je, zmizel v nich a my za ním.

Byli jsme venku z mešity. Kolem jsme neviděli ani živáčka.

"Efendi, kde jste se ubytovali?" ptal se služebník.

"Nehledali jsme ubytování. Přišli jsme do mešity přímo od severní brány."

"Kde máte koně, velbloudy..."

"Venku, nedaleko Kairvánu."

"Odejděte z Kairvánu! Neutíkejte, jděte zvolna, jako pokojní občané. Času máte dost. Nejvyšší imám mešity, který měl rozhodnout o vašem osudu, nebyl k nalezení, což bylo vaším štěstím. Ale upozorňuji tě, efendi! Neodvažuj se víckrát vkročit do Kairvánu, neboť neručím za to, že bych tě ještě jednou zachránil."

"Proč jsi nás dnes vlastně pustil?"

"Z vděčnosti, efendi!"

"V Káhiře jsi mi přece řekl, že mi nejsi nic dlužen!"

"Řekl jsem to, protože jsem si to myslel. Ale mé myšlení se změnilo. Četl jsem svatou knihu křesťanů, kterou jsi mi daroval a čím více jsem četl, tím více jsem poznával, že my dva nejsme vyrovnáni a že budu navždy tvým dlužníkem. Tvůj dar byl daleko cennější, než všechno, co mám, cennější než..., než... tato velká a nádherná mešita svatého Okby ben Nafi, kterou jsi již dvakrát zhanobil."

Položil jsem mu ruku na rameno.

"A nehanobíš ji rovněž, každý den, každou hodinu?" tázal jsem se ho důrazně.

"Já? Jak to? Nerozumím," šeptal udiveně.

"Ceniš si ji mň, než knihy křesťanů, kterou jsem ti daroval. Věříš-li v to, co je v té knize, tak jsi nevěřícím džauřem a tvůj každodenní vstup do mešity je svatokrá-deží."

Díval se upřeně do země. Přemýšlel. Konečně zvedl zrak a dlouho se mi díval do očí. Pak mi podal ruku a pravil:

"Efendi, děkuji ti!"

"Nalezl jsi po návratu svou rodinu?"

"Ano, efendi! Vyprávěl jsem jim o tobě a tvé dobrotě. Řekl jsem jim, že by mne bez tvého přičinění již nikdy nespatri. Denně jim předčítám z tvé svaté knihy. Isá ben Ma-ryám, syn boží, je mne i jim daleko milejší než Mohammed, syn člověka. Ale již musíš jít a do Kairvánu se již nikdy nevracej!"

"Poslyš!" usmál jsem se. "Ale mluv upřímně! Zachránil bys mne, kdybych se vrátil do třetice?"

"Efendi! Jsi mým dobrodincem a křesťanem. Ano - zachránil bych tě, neboť... nejsme ještě vyrovnáni a jsem tvým dlužníkem. Žij šťastně a pokoj s tebou, efendi!"

Obrátil se a rychle zmizel za nízkými dvířky jež se za ním nehlučně zavřely. Kráčeli jsme svižně, aniž jsme vzbudili pozornost, k severní bráně a opustili jsme město. Zanedlouho jsme dorazili ke svým koním.

Jak se to všechno neočekávaně rozuzlilo! S jakými silnými pocity ujížděl přešťastný Girard se svým synem k severu! Jak obrovský je rozdíl v jízdě do Kairvánu a od něho!

V Hammamatě jsme zastihli loď, kteří právě zvedala kotvy a plula do Tunisu.

Radost matky a manželky nad návratem syna a manžela byla nepopsatelná...

(c) Illustration: Jan Hora. (c)

Illustration: potah Adam Glajc

Vydalo GÁBI, Český Těšín, Okružní 1 15 Fotosazba fa Hornák, Český Těšín

Vytiskly Brněnské papírny, s. p., závod Český Těšín, Střelniční 54

Doporučená cena

nakladatelem 45,71 + 2,29 DPH - 48 Kčs

ISBN 80-85767-17-1